

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

31104

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ డిసెంబరు నెల 5-వ తేది శుక్ర వారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, మార్గశిరమాన శుద్ధ చతుర్థి ౧౦.

No. 208
సంచిక ౨౦౮

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

ఇప్పు గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. వందభాష చీటి కూచి కొనిన మౌనముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిద

తలనొప్పుల మాన్పును, బాధాపుబొట్ల కాపును,
పార్శ్వ నొప్పుల బారదోలును, బొట్లగొట్టును.
తెలుతుల ఖేదించును వాపుల రూపుమాపును.
జ్వరము తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

ఈమందును రుద్దగానే వెనుట పట్టుటనలసి ధీర
మందలి దుష్కర్మములను తొలగించి భవామున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూచి వాడుచున్నారు.

6-11-24 తేదీనా 1-కి రు 0-10-0; 6-12-24 తేదీనా 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుంచడగినది.

అమృతాంజనం డిపో. 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సరాది సంచిక

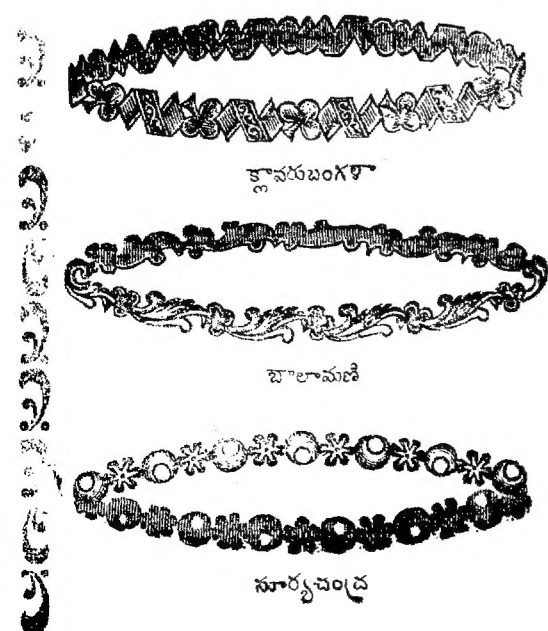
ఎప్పటి తీరున రాబోవు 'క్రోధన' సంవత్సరాది సంచికను బ్రకటింపబోవుచున్నాము. అందు సారస్వత, సాంఘిక, రాజకీయార్థికాది విషయములకు సంబంధించిన వ్యాసములు ప్రకటింపఁబడును. తాము పూర్వమువలెనే దయతో సమూల్యములగు వ్యాసములతో సంచిక నలంకరించి మాయద్వయమునకు దోడ్పడఁ బ్రార్థితులు.

ఈ సంచికయందు విషయవిభాగమును గావించి యేవిభాగమునకు సంబంధించిన వ్యాసముల నావిభాగమునందే ముద్రించి ఉగాదినాటి కాంధ్రుల కర్పింపఁ దలచినాము. నియమిత కాలమునకుఁ బూర్వమే వ్యాసము లన్నియు మాకుఁ జేరినగాని విషయవిభాగమును గావించ ననుకూలము గానేరదు. సంచికాముద్రణ మారంభించిన పిదపఁ బంపువ్యాసములను సంచికయందుఁ జేర్చుటకు వీలుండదు. కావున వ్యాసములు 1924 డిసెంబరు నెల 31-వ తేదిలోపల మా కందవలెను. ప్రతివ్యాసమునను 'సంవత్సరాది సంచిక' అని వ్రాసియుండవలెను. వ్యాసములును, వానికి సంబంధించిన చిత్రములును, ఇతర చిత్రములును సంపూర్ణ వివరణములతో నియమిత కాలమునకుఁ బూర్వమే మాకుఁ బంపుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము. చిత్రములను మాత్రమే ప్రకటింపఁ గోరువారట్టి చిత్రములను వాని సంపూర్ణవివరములను నియమిత కాలమునకుఁ బూర్వమే పంపవలెను. కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, ఆంధ్రపత్రికాధిపతి.

వెల్లింగుటన్ సినిమా,

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు.
29.11.24 శనివారమునుండి 5.12.24 తేది శుక్రవారమువరకు
యానివర్సల్ జ్యూయర్ క్రొత్తది 8 వ సీరీస్.
ది లెడర్ ఫుష్షర్స్ నాలగవారము 2 భాగములు
ఆరోసు గొప్పసీరియల్ 49 దినముల కథ
నేవా గర్బర్ కృత్యములు చూడతగినవి. కడపటివారము.

శ్రీమయిలవరం బాలభారతి సమాజమువారు
రాజమండ్రి చింతామణి
నాటకశాలలో ఆఖరునాటకములు
శ్రీ పాదుకాపట్టాభిషేకం 6-12-24
ప్రదర్శింతురు
కేబు వివరము:— స 8.0.0, 2.0.0, 1.0.0, 0.8.0.
కె. పట్టాభి రామయ్య,
కార్యదర్శి.

చిత్ర విచిత్ర పుగాజులకు పుట్టినిల్లు
ప్రస్తుత వననాగరికమునకు తగిన బంగారుగాజులు పలు
రకములలో అనేకకొలతలలో అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.
2½ సవరము మొదలు 6 సవరములవరకుతయారగును.
చేదారము సహా మజారి జత 1-కి రు 10.0-0
ఒకసారి మావద్ద జేయుచేసిన అంగము మీకే తెలియును.
సవరము బంగారుకు సీమవెంకి పూచీ యివ్వబడును. (8)
ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి,
గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,
25, చై నాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

ఒక లక్షరూపాయలు ఖర్చుచేసి ఈ సుప్రసిద్ధమైన
మనపౌరాణిక నూతన నాటకము
తయారు చేయబడినది.
శ్రీకృష్ణవిద్యోదనభ, రాయల్ తియే
టరులో, సి. కన్నయ్య కంపెనీ,
దశావతారము
29.11.24 తేది శనివారమునుండి ఒక పక్షము వినయము
ఈ నాటకము రాయల్ తియేటరులో ప్రదర్శింపబడును.
కేసి, మంగళ, గురువారము రాత్రు 9 గంటలకును,
ఆది, సోమ, బుధ, శుక్రవారములందు సాయంత్రము 5 గంట
లకును ప్రదర్శింపబడును. ప్రవేశ కట్టుములు రజియ్యకు రు 4.
రు 3, రు 2, రు 1, 0.8.0.

చెన్నపురి బజారుధరలు

డిసెంబరు 5-వ తేది శుక్రవారము

(1) ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి ర 30.0-0 మొదలు 42.0-0 వరకు	
చియ్యము బస్తాలు మొదలు వరకు	
కుసుమ తెనాలి ,, ప 48 గలవి ర 14.0-0 14.8-0	
తెనాలి ,, డిటా ,, 15.8-0 16.0-0	
డిల్లీ ,, డిటా ,, 16.8-0 17.0-0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8.12-0 9.0-0	
శనగలు ,, ,, 20.0-0 24.0-0	

(2) పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205 ర 11.0-0 ర 12.0-0	
సెనగలు ,, డిటా ,, 11.8-0 12.4-0	
సెసం ,, డిటా ,, 11.8-0 12.4-0	
వినుములు ,, డిటా ,, 18.0-0 16.0-0	
కులములు ర 164 ,, ,, 9.4-0 11.4-0	

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి ర 170.0-0 175.0-0	
నయ్యి మ 1-కి ,, 14.0-0 26.0-0	
కొండాపురం వేరు సెనగపప్పు బా 1-కి ,, 60.0-0 65.0-0	
ఇతర ప్రదేశము ,, ,, 55.0-0 58.0-0	
వేరు సెనగనూనె గాను బా 1-కి ర 185 మి.కె. ను 125	
అముదము బా 1-కి ర 165.0 0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

గాయపసుపు బా 1-కి ర 190.0-0 195.0-0	
చూరపసుపు ,, ర 125.0-0 180.0-0	
మిరపకాయలు(గుంటూరి) బా 1-కి ర 120.0-0 188.0-0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ములుగు 1-కి ర 50, 55	
కాళ్ళపా స్తిపాయకట్టు ,, ర 70, 75	
తెల్లము బా 1-కి ర 85.0-0 60.0-0	
చింతపండు బా 1-కి ర 80.0-0 49.0-0	

(5) ఇనుము

పట్టా రకం బా 1-కి ర 81.0-0 82.0-0	
చదరం ,, 81.0-0 82.0-0	
రవుండు ,, 81.0-0 84.0-0	

(6) లోహములు

వెండి 100 తులంకు ర 75.0-0 76.8-0	
బంగారము, తులము 1 కి ర 22.8-0 28.0-0	
పకరణ 1-కి 14.9-6	
ఇత్తడి బా 1-కి ర 249.0-0 255.0-0	
రాగి డిటా ర 290.0-0 295.0-0	
అస్సాచక్రైర బా 1-కి ర 86.0-0 86.12-0	

(7) రంగులు అలిజరై ను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు ర 78.0-0	
తొట్టికృష్ణము డిటా 72.0-0	
సింహం డిటా ,,	
గర్రం డిటా ,,	

(8) దూది

బొండా వెన్నబారున 1-కి ర 820.0-0	
---------------------------------	--

(9) నూలు

కోయంబురూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి ర 9.0-0	
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి ర 8.0-0	
వుల్లూరు యేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి ర 8.12-0	
అహమదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి ర 9.0-0	
డిటా నెం 14 డిటా ర 9.12-0	
నూకయేనుగ నెం 20 ర 11.4-0	
జూన్ నెం 20 ర 11.12-0	
,, ,, 40 ఏ లేటిలు అయినను ర 14.7-0	
గోకాకు నెం 12 1/2 ర 9.4-0	
చద్వాక్ నెం 24 1/2 ర 11.12-0	
14 1/2 క్విలక్ పట్టి ర 9.4-0	

తేలువందు

తేల సీసా 1-కి రూ. 0.8-0. వి. పి. సహా 0.18-0. తేలుకాటువలన అపాయము లేదుగాని విశేష బాధ గలదు తేలుకాటువలన విషము పెక్కురకము ప్రవేశించును. బాధ నరుములవెంట పెద్దనరము దగ్గరనుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టినచోటను బండపారునలగుట చేసిన బాధ తగ్గును. ఇది మిగుల ఘాటు గలిగి నీటివలె నుండును. కుట్టినచోట కొంచము మందుపోసిక బాధ మాయ మగును. మందును గలిగియున్న తామ బాధవడన నితరులు పుణ్యము గట్టుకొనుచున్న. ప్రతియుండు నుండవగినది. అమ్మకొంబం ఉపో, మడరాను - బొంబాయి.

జాబులు

ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తు

సాంబమూర్తి శాస్త్రిగారికి జవాబు

1924 సం॥ నవంబరు 28 తేదీ శుక్రవారము ప్రవరించి న ఆంధ్రపత్రికలో "ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తు వేళము" అని వ్రాసిన వ్యాసములో నన్ను ద్వేషించి వ్రాసిన స్వల్పవాక్యములకు సమాధానము చెప్పుచున్నాడను.

"నిఘంటుకార్యము లాగిపోయినను సరే రాజమహేంద్రవరమున కీ పంక్షా రా లయ మార్చవలయునని కొందఱు పట్టుపట్టిరి" అని వ్రాసియుండెను. మార్చవలయునని పట్టుపట్టి నవారలో నేనొకడను. నిఘంటుకార్యములకును బరిష్కాలము మునకు సంబంధములేదు ఇప్పుడది మరరాగులలో నుండనిది పితాపురములో నుండి పనిచేయుటలేదా! ఈమార్పులననిఘంటుకార్యము లాగిపోవుట యెట్లు? అగిపోవలయునని కోరినవారెవరు? కాకినాడకు మార్చుటకు బదులు రాజమహేంద్రవరమునకు మార్చుటని మేము కోరితిమి. రాజమహేంద్రవరములో మహాపండితుల చేతులున్నారని వ్రాయబడియున్నది. ఆకారణము చేతనే మేము కోరితిమి. "కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు పచ్చి పరిష్కారము లెవర చేర్చిన నీ పట్టు పట్టిరి". నేను వెంటనే దీనిని పట్టు పట్టించితిని. సత్యదూరము. కాని రాజమహేంద్రవరమునుండి వచ్చినవారిలో కొందఱు కొంత ధనమిచ్చుచునియు, స్థలమిచ్చుచునియు, కొందఱు చిత్తుగాక తత్తత్కార్యము లొనర్చుచునియు నా సభలో చెప్పినవారు సత్యము. వారిపట్టికిని చెప్పినట్లు చేయుటకు సిద్ధముగానేయున్నారు.

కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు శ్రీగిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారి యాపవాదమును క్రద్ధతో విని వ్యానహాళికాపావిషయమును తీర్మానమున కంగీకారముజూపి వెంటనే వ్యవహారికభాషను నిరసించుచు బద్ధములు చదివెరి. ఇట్లు కావించుటయును వీరియభిప్రాయ మేమో? అని వ్రాసియుండెను. పంతులుగారి యాపవాదము మీ రెంతక్రద్ధతో వింటిరా? నేను సంతోషంతోడనే వినియున్నాడను. వారి యాపవాదము 9, 4 గంటల కాలములో నేను 9, 4 నిమిషములు మాత్రమేయుంటినని చెప్ప సాహసించుచున్నాను. కానీ సంపూర్ణముగా వింటినని చెప్పినమాత్ర మేమిదోషమో తెలియదు. సంపూర్ణముగా వినినప్పుడే అందరి సుజానములు తెలియగలవు. ఇట్టిచో మీ వ్రాతలకు మీరే వ్యాఖ్యానము చేయవలసియుండును. వారి తీర్మానముగీ కరించి వెంటనే దానిని నిరసించుచు బద్ధములు చెప్పవారు పిచ్చివాడైనదాకాలయును. లేదా మీరు వానిమతము గ్రహించజాలనివారైనదాకాలయును. లేదా మీ కిట్టిసందేహము పుట్టినోరు. చెప్పిన విషయం:-

నేను 30 సం॥రముకానుండి గ్రామ్యమును నిరసించుచు నా కలాపతీ పత్రికలో, మా న ప సే వా ప త్రిక లో, గాత్రమి పత్రికలో, మఱికొన్ని యితర పత్రికలలో, అనేక వ్యాసములు వ్రాసి యున్నాడను. కొవ్వూరునందు పోతరపు రాజాగారి యాధిపత్యమున నై నమహాసభలో రామమూర్తి పంతులుగారి సమక్షమున వారివారును ఖండించుచు గంభీరపద్యాసము చేసియున్నాడను. మఱియు నిడదవోలులో రామవారధిగారి యాధిపత్యమున నై నసభలో గ్రామ్యమును నిరసించి మాటలాడితిని. అప్పుడు అగ్రాసనాధిపతి ప్రభువులకు నాపై నాగ్రహము వచ్చినది. మఱియు నముదిత గ్రంథచింతామణిలో నేతద్విషయమైన నావ్యాసములు కొన్ని గలవు. చిత్తగింపుండు. నేను గ్రామ్యవాదినో, గ్రాంథికవాదినో, మోహాటములకు జోటిచ్చువాడనో, కానో, మీకే తెలియును. పాపము! మీ రాతనిమనస్థలలో నేనన్నమాట లర్థము చేసికొనలేకయో సరిగా వినిపించుకొనకయో యిట్లు ప్రమాద పడియుండును. మరల చెప్పెద విషయం:- రాజమూర్తిగారి యాపవాదమున దానిని ఖండించుచు మాటలాడదలంచి తిని గాని తత్కాలమున నవ్వల జోయియుంటిని. నేను పన్ను సంతలో ఉపన్యాసము ముగిసి తీర్మానము వచ్చినది. అప్పుడు నేను ముగిరా నందఱును నాయభిప్రాయము చెప్ప మిరి. "రామమూర్తిగారు గ్రామ్యము చెప్పిననీ మఱియేమి చెప్పకొనని మనలే! వారియిష్టము వారిది. అది కూడదని కాకింపుటకు సాహిత్యపరిషత్తున కేమిసంబంధమో తెలియదు. వారి యిష్టప్రకారమైనభావతో వారు ప్రవర్తించుటకు మన మాటంకము చేయరాదని నాయభిప్రాయము" అని చెప్పితిని. చెప్పిన తోడనే నామాట ముగియకమున్నే పంతులుగారిపక్షము మాటలాడితిని కాబోలు నాపక్షమువారందఱును మార్చ తాళవ్యములు గావించిరి. అంతలో శ్రీ పంతులుగారు నాయొద్దకువచ్చి వారిసంతోషమును వెల్లబెట్టిరి. అప్పుడే నేను పోసి యని మా

జాడహారకుంటిని. వారియనిమర్మకర్త్యమునకు విచారించితిని. మరునాడు తద్విషయంకు పునర్విచారణము వచ్చినప్పుడు గ్రామ్యమును నిరసించుచు గ్రాంథికభాషకే నా "వోటు" నిచ్చితిని. ఇది మీకును తెలియను. తరువాత యతిప్రాసములేని గ్రామ్య పద్యములు చదివితిని. అట్లు చదువుట గ్రామ్యమును నిరసించుటకాదా?

రాజోవు జనవరినెల మొదలుకొని గ్రామ్యభాషను నిరసించుటకును, ఇప్పటి యొకపాటలు, వెల్లెపాటలు గర్వించుటకును "వజ్రాయుధ" మను నొకపత్రిక నెలకొల్పుచున్నాను.

శ్రీ సాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి.

తూర్పుకృష్ణాజిల్లా ఖిద్దరు

తూర్పుకృష్ణాజిల్లాలో ఖిద్దరు వుత్పత్తియు, వ్యాపకమును యంతవరకు సంతృప్తికరముగానే జరుగుచున్నదని అందరకును విదితమే. ఖిద్దరుజోర్ధ ఖిద్దరువిడువలకు తనకన్నకొలది పెట్టుబడి వినియోగించు చుండటచేతను, కాంగ్రెసుసంఘము దూదిసప్తయి తగుగ చేయుచుటచేతను వుత్పత్తిదారులకు తగినతృప్తిసాము కల్గియున్నది. కాని నూలువిడువల కట్టిప్రతిష్టాపనము వేరుగ లేకపోవటచే అందులకు సహితము ప్రయత్నించుటకు ఖిద్దరు బోర్డునకుగాని కాంగ్రెసు సంఘమునకుగాని పెట్టుబడికై మూలధనము లేక పోవుటచేతను, ప్రస్తుతము రాట్టుములు మూలబడుచున్నవి. ఇప్పుడు మనమెల్లరము మూకీభావమునపొందినచో కొలదికోజాలలో మగ్గుముల్లె నూలులేమిచే కట్టిపెట్టవలసివచ్చును. ఇందులకై సహకారపద్ధతివిధాన నొకసంఘమును స్థాపించి మూలధనమును సేకరించి అందులకై వినియోగించుటత్యవసరమని కొందరు స్నేహితు లభిప్రాయ మిచ్చుచున్నారు. ఇందునుగూర్చి 10 లేదా 12 గంటలకు మనజిల్లా కాంగ్రెసు అధీనులో (బందరు) జరిపింకసభ జరుప నిశ్చయించితిమి. కాన అభిమానులెల్లరు తప్పకదయచేయ వ్రాశ్చించుచున్నాము.

కానూరి చిన వెంకటదానయ్య,

పరుచూరి లింగయ్య,

గొట్టెపాటి బ్రహ్మయ్య.

ప్రజోపాధ్యాయసంఘము, గంపలగూడెం

30.11.24 తేదీ సాయంత్రము 4 గంటలకు గంపలగూడెం బోర్డు ప్రాథమికపాఠశాలభవనమునందు ఉదార స్వభావులను విద్యాభిమానులను శ్రీ గంపలగూడెం జమిందారుగారును అగు మ.రా.రా.శ్రీ రాజా కోటగిరి జగన్నాథ రాయణింగారి అధ్యక్షతక్రింద మ. రా. రా. శ్రీ తిలపుర రేణిమ్మగూర్ల డిప్యూటీ ఇన్ స్పెక్టరుగారును దర్బా వెంట్రా మయ్యపంతులుగారు లోకబహిరంగ సభను జరిపిరి.

ఏతత్సభకు పారు లెల్ల రక్తుకృత్యసామనంబులతో జనుకొంచిరి. ప్రభుసమున, పాఠశాలావిద్యార్థులు సహజమధురకంఠ స్వనములతో చైత్రప్రార్థనమును గావించిరి. పిమ్మట కరతాళధ్వనులు చెలరేగ నధ్యక్షునియొన్నిక జరిగెను. అనంతరము స్కూల్ డిప్యూటీ ఇన్ స్పెక్టరుగారు శ్రీదర్బా వేంకటరామయ్య పంతులుగారు ప్రాథమికవిద్యావర్తకతన గూర్చియును, విద్యయం దితరదేశీయులకన్న కాంగ్రెసులేలు వెనుకబడియున్నదియను శ్రీవిద్యాంగమంత్రులగు పరీ. పి. పాత్రోగారు ప్రాథమికవిద్యాభివృద్ధికై యెట్లు పాటుపడుచున్నదియును, పురజనులలో ముఖ్యులవార లొకసంఘముగా నేర్పడి విద్య నభివృద్ధి పఱచుమార్గములనుగూర్చియును 2 గంటలకాల మతిగంభీరముగ నుపన్యసించిరి. శ్రీడిప్యూటీ ఇన్ స్పెక్టరుగారి ప్రోత్సాహమున ప్రారంభవిద్యను పెంపొందించు నుద్దేశముతో గ్రామస్థులను, ఉపాధ్యాయులను కలిసి పనిచేయునట్లు వైపేరుతో నొక సంఘము స్థాపింపబడెను.

ఉపసంఘము

అధ్యక్షులు:- శ్రీ రాజా కోటగిరి జగన్నాథరాయణింగారు.

ఉపాధ్యక్షులు:- శ్రీయుత కొత్తగండ్ల పిచ్చయ్యగారు.

కార్యదర్శకులు:- 1 బోర్డు పాఠశాలా ప్రధానోపాధ్యాయులగు లాల్ మరీఫ్ సాహెబుగారు, 2. శ్రీయుత కొత్తగండ్ల అంజయ్యగారు

కోశాధ్యక్షులు:- వజ్రనేపల్లి బాలయ్యగారు.

సభ్యులు:- 1 శ్రీయుత అప్పరాజు వెంకట సుబ్బారాయుడుగారు, కాజా పిచ్చయ్యగారు, కొల్లా కోటయ్యగారు, దారా నరసింహంగారు, కత్తికోజు లక్ష్మీనారాయణాచార్యులుగారు, కొర్రు వెంకయ్యగారు, గొర్ల తిరుపతయ్యగారు, మహమ్మద్ ఖాసింసాహెబుగారు, కళాధర సోమయ్యగారు.

జస్తిసుపక్షము-బొంబాయి

సమావేశము

అన్ని పక్షములకులని పనిజేయవలసిన అవసరము

జస్తిసుపక్షమునాయకుల అభిప్రాయములు

దక్షిణభారతీయ బ్రాహ్మణేతరసంఘమువారి యాజమాన్యము నిన్నసాయంత్రము సౌందర్యవహునందు ఒక బహిరంగసభ జరిగెను. ది. బ. ఎం. శృంగేరి నాయకులు, ఎం. ఎ. సి. గారు అధ్యక్షతవహించిరి. బొంబాయి ఐక్యమతమువేళమునకు జస్తిసుపక్షము తరఫున ప్రతినిధులుగా జిల్లా ప. రామస్వామి మొదలియారు, బి. మనస్వామి నాయకులు, జి. వి. మినూ, టి. సుందరరావు నాయకులుగారు ఈ సందర్భమున తాము బొంబాయి సమావేశమునందు తామునర్పించిన పనిని గురించియు, ఐక్యత యొక్క అవశ్యకతను గురించియు నుడివరి.

ఎ. రామస్వామి మొదలియారుగారు

జస్తిసుపక్షమువారు మాకు కొన్ని యుత్తరపులి నోసగి బొంబాయికి పంపినపుడు, దేశమువందు వేరేయి రాజకీయపక్షములం దంతవరకు ఐక్యమతము సాధ్యమునో చూచి, దానిని సంపాదించుటకు మనఃపూర్వకముగ ప్రయత్నించుటకుగాను వల్లితిమి. మనపక్షముయొక్క స్థితి సరిగలేదని గూడ గొంతకాలము నుండియు అనుకొనుచున్నాము. ఇంతవరకు మనము ఒక రాష్ట్రీయపక్షముగ మాత్రమే యుండిపనిచేయుచుంటిమి. అఖిలభారత సమస్యలసందర్భమున మనయభిప్రాయముల నిడివరకు ప్రకటించుచునేయుంటిమికాని అఖిలభారతసమస్యలందు అఖిలభారతపక్షములతోను కలసి పనిజేయుటగాని సంప్రతించుటగాని ఇదివరకు మనకవకాశము గలుగలేదు. అందుచే మనపక్షము ఢిల్లీ, సిమ్లా యందు ప్రభుత్వవర్గముగాక అఖిలభారతనాయకులుగూడ మరచిపోవుచుండిరి. ఇంతవరకును, అఖిలభారత రాజకీయములం దితరులతోకలసి పాల్గొనకపోవుట మనదేలోపము. అందుచే దేశముం దితరప్రాంతములవారందరిలోను మనపక్షమును గురించి దురభిప్రాయములు వ్యాపించియున్నవి. అంతియగాక ఈ రాష్ట్రమున మనయద్యముయొక్క ఆదర్శము చాలవరకు ఖండింపఁచెను. అందుచే ఇతరరాష్ట్రమునందు దుస్థితియందున్న బ్రాహ్మణేతరసామ్రాజ్యముగూడ వ్యాపించిపనిచేసినవారిస్థితి నభివృద్ధిపరుపవలసియున్నది. ఇందులకు మనపక్షము ను అఖిలభారత పక్షముగ జేయవలసియున్నది. ఇటీవల సిరాష్ట్రమునందు గలగురువువిషయముల జూచినయెడల, ఈపక్షము నితర రాష్ట్రపక్షములతో గలపి బలపరుపవలసిన యావశ్యకత గన్పడుచున్నది. ఇతరపక్షములవారు పాల్గొనకపోవుటచే, అఖిలభారతజాతీయమహాసభనుండి రాజకీయముల తొలగించి మరియొకరికిని దానిని అట్టిసాంఘికసభ జేయు నూచనలు గాల్పించుచున్నవి. కాంగ్రెసునందును జాతీయోద్యమములందును మనము పాల్గొనకపోవుచుండుటయే ఇందుకు కారణము.

మనము అఖిలభారతపక్షములతోగాని, కాంగ్రెసుతోగాని చేరినయెడల, అంతమాత్రమున మనసంఘమును రద్దుజేయుయత్నముమాత్రము లేదు. జస్తిసుపక్షము మనకురాజకీయ ఉపయోగము నొసగినది. అపక్షము లేకపోయినచో మన జీవితపరిస్థితులు వేరుగనుండెడివి. ఈపక్షనిర్మాణము సంతోషాత్రమును రద్దుజేయు నుద్దేశము లేదు. కాని, అన్ని భారతరాజకీయపక్షములనుకలసి ఐక్యమతముతో ఒక కార్యక్రమమును స్థాపించవలసిన అవసర మిప్పుడు తలపించెను.

బొంబాయిసమావేశ వాతావరణము

శనివారము సాయంత్రము బొంబాయి జేరినపుడు, గాంధీగారు, బెంగాలు ఆర్డినెన్సుల ఖండించు తీర్మానము నుపసాదించునని వింటిమి. ఇది కార్యక్రమమును ప్రారంభించుటకు సరియగుపద్ధతి గాదని దలచితిని. రాజకీయపక్షములన్నిటియందును ఐక్యమతమును అందరికిని ఆచరణయొగ్యము కార్యక్రమమును నిర్ణయించుటకు సమావేశము ఏర్పాటు చేయవలెను. ఆయుద్ధముతోనే అందరను నచ్చిరి. ఆపని తరువాతనే ఇతర పక్షములు జూడవలెను. ఇతర విషయములతో సభను ప్రారంభించుచో విభేదము లభింపవచ్చును. అందుచే నట్టిపద్ధతి, క్రమభంగమైనది. బెంగాలు ఆర్డినెన్సుల ఖండించుటయందు దన్నిపక్షములవారును ఏకీభవించియుండుట కాక తాళియుగాని చేయగూడదు.

బెంగాలు ఆర్డినెన్సుల నందరుగలపి ఖండించుట కవసరమేమియని అడుగవచ్చును. దేశమునందలి రాజకీయపక్షము

అన్నియు, కేరళగారు, సి ఆర్డినెన్సుల నిడివరకే ఖండించి యుండెను. కాని ఎంతటివలనంతము పక్షమైనను అన్నిపక్షములును కలసి కావించిన తీర్మానమునకును జలము ఒక్కపక్షముయొక్క తీర్మానముల కుండజాలదు. అందుచే నన్నిపక్షములవారును గలసి బెంగాలు ఆర్డినెన్సుల ఖండించుట వరకు మయ్యెను. కాని ఈతీర్మానమును వర్ధించుటలో, సభాద్వేషమును మరచిపోకుండ జేయుటకుగాను ఈబెంగాలు ఆర్డినెన్సుల ఖండితీర్మానమును సభ చివరకు నిలిపియుంచవలె నని ప్రతిపాదించితిని. ఆసనరణకు గలుగుఫలితము ముందుగానే నాకు తెలియును. కాని ఆసనరణవలన, సభాద్వేషముందలి దృష్టిలోనికి దెచ్చుటయే నాయుద్ధేక్ష్యముగాన నాసంరణ నుపసాదించితిని. సవరణ ఏగిపోయినను సవరణయొక్క యుద్ధేక్ష్యము సెరవేరెను.

బెంగాలు ఆర్డినెన్సు దేశమునకు మహాపకార మొనర్చెను. అది లేనియెడల భారతదేశమునందలి వేరేయిపక్షముల యుద్ధేక్ష్యతను గురించి ఎవరను దలచియుండెడి వారు గారు. ఇతరపక్షములవారికి కొందరిలో ఏపక్షముయొక్కయు సహకారమును నిర్లక్ష్య మొనర్చి జయింపగల మను నొక యుద్ధేక్ష్యము వ్యాపించియుండెను. ఆర్డినెన్సులు వారిభ్రాంతిని తొలగించి, అన్నిపక్షములను కూడగట్టుకొనిననేగాని లాభము లేదని వారికి దెలిపెను.

లిబరల్ పక్షము తీర్మానమునకు దున్నది. వారియందు కృతజ్ఞతయును తక్కువ. బెంగాలు ఆర్డినెన్సు తీర్మానము మొదట రావచ్చునాయని నాప్రక్కనున్న మితవాదసభ్యు నడిగితిని. అది తప్పని ఆరడు ప్రత్యుత్తరమొసగెను. కాని వోటింగు సమయమున ప్రతిపక్షములకు వోటుజేసెను. మితవాదులందు కొంద ఱొకఁలుభిప్రాయమును, మరికొందరు అందుకు ప్రతిపక్షమునకు వేరు అభిప్రాయములను తెలుపుచు నుపస్థాపించిరి. ఇట్టి అశిశ్యమభిప్రాయములను వారికిరి అభివృద్ధి గాజాలదు. ప్రతిపక్షములను తమ యభిప్రాయములను నిర్ణయముగ తెలుపవలసినసమయము వచ్చినది. ఐక్యమత్యోపసంఘముయొక్క ఆశయము జయప్రదము గావలెననియెడల అన్ని రాజకీయపక్షములును తమ యభిప్రాయములను బహిరంగముగ తెలుపవలెను.

బెంగాలు ఆర్డినెన్సుల ఖండించు తీర్మానమును రచించుటకు ఏర్పరుపబడిన యుపసంఘమువారు పరస్పరగౌరవభావముతోను సయంక్రమము వాదన నంగీకరించుటకు సిద్ధముగ నుండిరి. ప్రతిపక్షము ఐక్యమత్యముకొనుట ఆకురతను గన్పరచుచుండిరి. అసంఘమునందు మితవాది మొదలు ఆమితీప్రవాది వరకు నందుండిరి. అదు అఖిలభారత నాయకులు గన్పరచిన పరస్పరసహభావమును జూచినపుడు, ఐక్యమత్యము తప్పక కుదురునను దృఢమత్యము నాకు గలిగెను.

ఆర్డినెన్సు తీర్మానము

బెంగాలు ఆర్డినెన్సు ఖండించుతీర్మానము, అన్నిపక్షములను అంగీకారయోగ్యముగ విధిమున రాజీగారచింపబడెను. తీర్మానమునందలి సవరణ కేయొక్కపక్షమువారుగాని బాధ్యులనిచెప్పుటయత్నింపను. ఈతీర్మానమునందు మూడు స్పష్టమగువిషయములగులపు మొదటబెంగాలు ఆర్డినెన్సు ఖండింపబడెను. తరువాత విప్లవరాజక చర్యలు ఖండింపబడెను. తరువాత అన్నిపక్షములవారును స్వరాజ్యమును త్వరలో గోరుచున్నారని తెలుపబడెను.

ఈతీర్మానములందు మొదటి భాగమును మొదటినుండియు ఒక్క చాక్టరు అనిబెసెంటుగారు మాత్రమే. ఆమెయనుచులలో నిద్దరు ముగ్గురుతప్ప అన్నిపక్షములవారునేకగ్రీవముగ బెంగాలు ఆర్డినెన్సును ఖండించిరి. అందరు నొక్కయభిప్రాయముతో నున్నను బెసెంటుగారు మాటలాడునప్పు డతిగౌరవ భావముతో తునవరకు నతిశాంతముగవినిరి. ఇది చాల గొప్పవిషయము. 76 వత్సరములవయస్సు మీరిన తరువాతగూడ నింత దైర్యోత్సాహములు నామే ప్రదర్శించుట ప్రశంసనీయును.

ఖండించుటకు కారణములు

బ్రాహ్మణేతరపక్షము బెంగాలు ఆర్డినెన్సును ఖండించుటకు బలముకారణములు గలవు. శాసనసభలకు దెలియకుండ వెనుకబాటున సిఆర్డినెన్సుల నొసర్చుట అశాస్త్రీయము. ఆర్డినెన్సుల జేయుటనుగురించి భారతప్రభుత్వమువారు రాలొచ్చియున్న సమయమున వానిని గురించి భారతమంత్రితో నుత్తరప్రత్యుత్తరముల నొనర్చుచున్న సమయమున భారతశాసన సమావేశము జరుగుచుండెను. రాజప్రతినిధిగారు రప్పించు. అతి సులభముగా నావిషయమును భారతశాసనసభయందు బెట్టగలదు. అట్టిఆర్డినెన్సుల కవసరమును విప్లవసంఘము లున్నట్లు నిదర్శనములను భారత శాసనసభవారియందు బెట్టి వారిలో సంప్రదించియుండవలసినది. స్వరాజ్యపక్షమువారి నిరంతరప్రతి

ఘటనావిధానమువలన భారతశాసనసభయంద్రిఆర్డినెన్సుల ప్రతిపాదించినను నిరాకరింపబడునను కారణముచే నట్లొనర్చలేదని కొందరు సమాధానము చెప్పయత్నింప వచ్చును. ఈసంవిధానము నందు ఎట్టిసత్యములేదు. మొదటివిషయము, స్వరాజ్యపక్షమువారు ఇతరరాష్ట్రీయసభలలోవలె భారతశాసనసభయందు దధికసంఖ్యాకులుగ లేరు. భారతశాసనసభయందు వారి సంఖ్య 145 లో 45 మాత్రమే. ప్రతి రోజు విధానము నంగీకరింపని సభ్యులింకను 100 మంది గలరు. ప్రభుత్వమువారు తమను బలముగకారణము లున్నయెడల వానిని తెలిపినచో 100 మంది సభ్యులును అనుకూలభావముతో విసెడివారు. ప్రభుత్వమువారింతలమును కారణముల తెలిపినను రాజకీయపక్షములు అందుముఖ్యముగా ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులీ ఆర్డినెన్సులను అంగీకరింపక ప్రతిపక్షముగ నుండెడివారని సమాధానము జెప్పుటయత్నింపవచ్చును. ప్రాతచరిత్రను జూచినయెడల నిట్టితలంపున కట్టి ఆధారమును జేలగలదు. గత 15 సం॥ లుగా శాసనసభలందు ప్రజాప్రతినిధులు గలరు. మద్రాశశాసనమును జేయునప్పుడు, ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులే బలపరిచిరి. ప్రస్తుతరీ నెన్సుకంటెను తీవ్రముగ భారతరక్షణ శాసనమును భారత శాసనసభయందు ప్రవేశ పెట్టినపుడు, ప్రభుత్వమువారు తెలిపిన కారణములు సంతృప్తికరముగ నుండుటచే ప్రజాప్రతినిధులు హృదయతార్కయగ బలపరిచిరి. ప్రాతచరిత్రను జూచినయెడల, శాసనసభవారి ఆర్డినెన్సులకు సమ్మతించెడివారనుట కట్టిఆధారమునులేదు. శాసనసభవారు నిరాకరించినను, ముందుగా సి ఆర్డినెన్సుల శాసనసభవారియెడల బెట్టి అందుకు కారణముల తెలుపునెడల కొంతమందియెనను ప్రభుత్వసభ్యులు జలపడిచెడివారు. లిట్టునుప్రభు విప్లవ చాలక్రమపడి యొనర్చుచున్నవారనలకును, ప్రచారమునకును కొంతమైన కలహంబుండెడిది. ప్రభుత్వమువారు మొదట అవివేకమగుపద్ధతి నలపించియుటచే లిట్టును ప్రభువు యెంతతీవ్రముగ ప్రచారమొనర్చినను లాభము లేక పోవుచున్నది.

ఆర్డినెన్సును ఆచరణలో పెట్టు పద్ధతి ఎంతమాత్రమును బాగుగ లేకపోవుట, బొంబాయితీర్మానమును బలపరుచుటకు మరియొకకారణము. విప్లవమున్నదనియేగాక ఆర్డినెన్సులకెందనరెడ్డుజేయబడినవారే ఆరాజకీయగుండ నమ్మి అందుక కంగీకారమొసంగవలసినదని ప్రభుత్వమువారు మనలకుగోరుచున్నారు. ఆరెడ్డుజేయబడినవారి వర్తనము, ఆరాజకమైనదని తాము చెప్పినపుడు తమ మాటలందు సంపూర్ణముగ విశ్వాసమును నుంచవలెనని ప్రభుత్వమువారు గోరుచున్నారు. కాని అట్లు విశ్వసించుటకు, ఇట్టి విషయములందు ప్రభుత్వమువారి ప్రాతచరిత్రయంతయు ప్రతిపక్షముగ నున్నది. వెనుక బాధిసాములకు నేరము సందర్భమున నిట్లే ప్రభుత్వమువారు అరెస్టుజేసి ద్వీపాంతరవాసమునకు పంపిరి. ఆసమయమున కుర్రెండ్రనాథులైన ధూపేండ్రనాథ బాసుగారు ద్వీపాంతరవాసమున కంపబడుట, ఒక పెక్కుకలకలజేపడచే తప్పిపోయెను. అట్టి బెన్సిగారు ప్రభుత్వమువారి కత్తంత విశ్వాసపాత్రుడైన మంత్రిగ జేయబడెను. సర్ బిరుదము నొసగిరి. ధూపేండ్రనాథ బాసుగారు భారతమంత్రి కార్యాలయమున సభ్యుడుగ తీసికొనబడెను. లోకమిషనునందు సభ్యుడుగ జేయబడెను. ప్రభుత్వమువారి రహస్యములన్నియు వానికి వప్పజెప్పి బెంగాలు ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకసభ్యుడుగ జేయబడెను. మార్లు లాసమయమున ఆరాజకముగ ననుమానింపబడి ద్వీపాంతరవాసమున విధింపబడిన హరికేశనులూగారు, ప్రభుత్వమునకు విశ్వాసపాత్రులగు సలహానొసగు మంత్రిగ జేయబడెను. జర్మనీనుండి ధనసహాయము నందుచు విప్లవమును బోధించుచున్నదని ప్రభుత్వమువారిచే ననుమానింపబడిన బెసెంటుగారు విల్లింగుడనుప్రభునకు ముఖ్య వ్యవహారములందు విశ్వాసపాత్రులగు సలహా నొసగుట కర్హురాలయ్యెను. ఆరాజకముగా ననుమానించి నిర్బంధమున నుంచబడిన అనేకమంది, తరువాత నిర్దోషులుగా విదలిమయబడిరి. ప్రభుత్వమువారు తమచర్యలచేతనే తామెవరకుజేసిన కార్యములు పాలనాబులనియె అన్యాయములనియె అంగీకరించిరి. అట్టి సీతియందు ప్రభుత్వమువారిపప్పుడు నిర్బంధించినవారు నిజముగ దోషులనినమ్మి తమచర్య నామోడింపవలెనని ప్రజలను గోరినయెడల, వారెట్లువిశ్వసించి ఆమోదింపగలరు? ఆకారణములచే బెంగాలు ఆర్డినెన్సులను ఖండించు తీర్మానములను మేము బలపరిచితిమి.

ఐక్యమత్యోపసంఘము

తరువాత ఐక్యమత్యోపసంఘము నియమింపబడెను. జస్తిసుపక్షమువారికి కొన్ని ముఖ్యసాత్రములు గలవు. వానిని

తాగ మొనరులకు సాధ్యముగాదు. కాని ప్రతివారు కొంత తాగ మొనర్చి యందుకుబడినచో గాని అందును కలిసి ఒక కార్యక్రమమును సాగించుటకు సాధ్యముగాదు. అందుచే ప్రతివారు ను తమ కార్యక్రమమునందు కొంతవరకు తాగ మొనర్చువలెను. అందుచే మొదటి నాడును సహాయముతో మైత్రియే ప్రధానముగా ఉద్దేశించిరి. ఏకపక్షముననే ఏకకార్యక్రమము సాధ్యమునో ఉపయోగముగాదు నిష్పయించెదరు. తప్పక వికమత్వము కుదురునని హామీ కట్టెను నమృతము గలదు. ఆ విషయమున ముందుగా జెప్పవలెను. బొంబాయి, మధ్యపరగణాల మదనాను రాష్ట్రముల బ్రాహ్మణేతర పక్షముల సంయుక్త సమావేశము కర్ణాటకను జరుగెను. మహమ్మదాళీగారు మౌలానా బ్రాహ్మణేతరపక్ష సమావేశమును కర్ణాటకలో జరుపవలెనని కోరిరి. కాని రాష్ట్రీయసంఘమువలెను జరుపవలెనని చెప్పితిరి. ఇప్పుడు ఈ మహమ్మదాళీగారు బ్రాహ్మణేతరసమావేశము ఏర్పడుట చాల సంతోషము. ఇది ఇంకను అభివృద్ధియై అఖిలభారత సమావేశముగ మారునని నమ్ముచున్నాము.

బి. మునుస్వామినాయుడుగారు

మాటలాడుచు, బొంబాయి వికమత్వసమావేశము నందలిది ప్రస్తుతస్థితియందు చక్కనిదియు అది యేదోవిధమున సంభవించియుండెడిదే ననియు నుడిచిరి. బొంబాయి సమావేశము చాల జయప్రదముగ జరిగెను. సమావేశ ప్రారంభమున కాళిమండి వికమత్వము కుదురదని యెంచిరి. కాని తుదకు అందరును గొప్ప ఆశలతో తిరిగివెళ్లిరి. ఈ సమావేశమునందు గాన్పించిన ముఖ్యవిషయము సహజభావము. ఇదివరకు గొప్ప గొప్ప నాయకులు బలవన్మరణమునకు గురైనట్లు అల్లరిజేయుట సర్వసాధారణ మయ్యెననియు బొంబాయి సమావేశమున ఎంత ప్రతికూలముగ మాటలాడినను అమితశాంతియతో వినియు నుడిచిరి. వికమత్వ మిదివర కెప్పటికంటెను ఇప్పుడవరకు, బెంగాలు అర్ధి నెన్నులు మానవుని సామాన్యమగు హక్కులను భంగపరచుచున్నది. బలమగు కన్యకైక్కిరిపుటయు అధికారమున నున్నది. వారిపరిపాలన మెట్లుండునో ఈజిప్టునందు వారవలంబించుచున్న విధానమునకు ముందుగనే రుచి జూచుచున్నాము.

సి. సుందరరావునాయుడుగారు

మాటలాడుచు బొంబాయి సమావేశమునందు వికమత్వ భావముతో నిండియుండెనని నుడిచిరి. బెంగాలు అర్ధి నెన్ను దేశము నందలి వేర్వేరు పక్షముల నొక ప్రచేతమునకు దెచ్చి దేశమునకు సహజపరమైనట్లును. ఈసభ జయప్రదముగను కొక్కటే కారణము. అసభకు ఎంతమంది ప్రతినిధులు వచ్చినను విషయపరిష్కారమునం దొక్కొక్కపక్షమున కొక్కవోటుమాత్రమేయుండునని గాంధీగారును, నైహూగారును ముందుగా చెప్పిరి. అట్లుగాక అచ్చటను వచ్చినసభ్యులను బట్టి వోటులను నిర్ణయించియున్నచో అల్పసంఖ్యాక పక్షములకు అసంతృప్తి కరముగనుండెడిది. అసంతృప్తియందు ప్రభుత్వము వారి చర్యలవలన భారతీయుల నందర నొక్కపక్షముగ నొనర్చెదరు. భారతీయులందు వికమత్వము గలుగకుండనేక ప్రయత్నము లొనర్చెదరు.

అధ్యక్షుడు సభను ముగించుచు ఉపన్యాసము జెప్పి పక్షములకు భూమియొక వచ్చి కాంచిన సేవకు కృతజ్ఞుడై చెప్పిరి. అధ్యక్షునకును ఉపన్యాసకులకును కృతజ్ఞతాపదనములతో సభ ముగిసెను.

ఇప్పుడే వచ్చినవి ! ఇప్పుడేవచ్చినవి !!

నాటక సంఘములకు
కావలసిన, కలరులు, టోపాలు, డ్రస్సులు, బ్రోచీలు మొదలగునవి వెల సరసముగా దొరుకును.

అన్నింటల గీసిన పెయింట్లు 1 డ్రిక్	0 10 0
పాకింగ్ పెయింట్ గీసిన 1 సీసా	1 4 0
డిటా అకర్ మేడు 1 సీసా	0 14 0
స్క్రిబింగ్ గం బాటిల్ 1 సీసా	0 8 0
క్రీపుయోర్ అన్నింటలలో 1 అడుగు	0 8 0
సిల్కెన్ బాట్లకు 1 బత్	1 6 0
రాజపాల్ గోపాలు	8 8 0
డిటా రెండవరకం	4 8 0
క్రీపుయోర్ గోపా	9 0 0
డిటా రెండవరకం	4 8 0

కె. నాదముని అంశు సన్,
164 చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

కళావంతుల విద్యాసంఘము గుంటూరు

కార్యనిర్వాహక సంఘము రెండు సంవత్సరముల కొకసారి సభ్యుల యెన్నికలు జరగవలెననెడి సామెతల యావృత్తి (క్రింద రిజిస్టరుకాజీదిన కళావంతుల విద్యాసంఘపు మొర్రారాండకు నందలి టూల్స్ ప్రకారము యీసంవత్సరం నవంబరునెలలో యెన్నికబాద్లు ఖాళీలు అవుటచే ది 28.11.24 ఆదివారం సాయంత్రము 4 గంటలకు గుంటూరు మ్యూజిసిహా స్కూలు నందు గుంటూరు బస్టి మ్యూజిసిహా వైరేమెన్ గారగజి. రా. శ్రీ, నడింపల్లి వెంకటలక్ష్మీనరసింహారావు పంతులు గారు ఆధ్యక్షత క్రింద కార్యనిర్వాహకసభ్యులను యెన్నుకొనుటకు సభ జరుపబడినది. ఈసభకు గుంటూరు తాలూకాలోద్ధ ప్రెసిడెంటుగారగు మ. రా. శ్రీ మల్లె శివరామకృష్ణయ్య చాదరి గారు దయచేసిరి. ప్రథమమున అగ్రాసాధికారిగారు విద్యసంఘసంస్కరణాభివృద్ధిని గురించియు, సంఘములోనున్న శోభాభిప్రాయములను ఖండించుచు అందరును వికమత్వభావముతో పనిచేయువలెనని మిక్కిలి మృదుమధురముగా నుపన్యసింతుటతో సభకు మనములకు రంజింపజేసిరి. పిమ్మట యీ క్రింద నువహరించినవారిని కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులుగా నెన్నుకొని తీర్మానము లామోదించడమైనది.

ఉద్వోగులు.

1. గుడిశేవ సుబ్బయ్యగారు అధ్యక్షుడు
2. యెనుకొల్లు రామానుజంగారు ఉపాధ్యక్షుడు
3. మల్లె ముక్కంటిగారు
4. ధరణికోట వెంకటదాసుగారు
5. చదలవాడ కోటయ్యగారు కోశాధిపతి

కార్యనిర్వాహకసంఘము :— 1 దాసరి రంగయ్యగారు 2 దాసరి శ్రీరాములుగారు 3 చదలవాడ మాధవరావుగారు 4 శివరావుగారు 5 రామకృష్ణరావుగారు 6 పుష్పాల రామస్వామిగారు 7 దాసరి నరసింహాగారు 8 ధరణికోట రామయ్యగారు 9 దాసరి వెంకటసుబ్బయ్యగారు 10 చదలవాడ కుమారస్వామిగారు 11 పివపాల నాగభూషణంగారు.

తీర్మానములు

ఈరోజు మొదలుకొని మాడుమాసములలోపల కార్యనిర్వాహకసంఘముతోచేసిన సభ్యులు తాము సంఘమునకు యివ్వవలసిన సంవత్సరపుచందా పూర్తిగా యివ్వనియెడల సదరు సభ్యులు తమపదవుల విడిచిపెట్టుగా యెంచబడుటకు తీర్మానింపడమైనది.

రెండుసంవత్సరములు వరుసగా చందానీయనివారిని సభ్యత్వమునుండి కార్యనిర్వాహకసంఘమువారు వెంటనే తొలగించుటకు తీర్మానమైనది.

*

భరతఖండమందు మత, సాంఘిక, నైతిక విషయముల నేడు సర్వసంఘములు సంస్కరింపబడుచు పవిత్రతదత్తములతో బాటను పునర్నిర్మాణము గాంచుచున్న నీకాలమందు అనాదినుండియు అవిచారితృత కులవృత్తిచే జీవనము గడుపుచున్న స్త్రీలలోగూడిన కళావంతు లనునొక కులమువారు తమ పూర్వ సాంప్రదాయములను మార్చుకొని నీతియందు దృఢిబ్ధి గాంచుటకు హిందూజాతి కళంకరాహిత్యము పొంది మాతన తేజస్సుతో విరాజిల్లి నేరదని ప్రాజ్ఞులగు మీకు వేరే చెప్పవలసరములేదు. ఇట్టి సంఘమువారు తమమధ్య నున్నంతవరకు దేశభిమానులు చేయు సర్వప్రయత్నములు నిష్ఫలము లగుట యేగాక భారతమాత కళంకరాహిత్యమై తన సంతతిని చూచి ఆనందింపజాలరు.

ఈజాతివారిని సంస్కరించుటకు వెక్కిరించు మహనీయులు మన ఆంధ్రదేశమునందు చిరకాలమునుండియు కృషిపల్పుచుండుట చేతనే ఈసంఘమువారిలో యింకొక ధర్మబీజములు నాటుకొని అచ్చటచ్చు కాలికలకు వివాహములు గావించుటయు, పురమలు అవ్యవృత్తులందు కేర్పిస్త్రీలై ఆధారపడక స్వతంత్రముగా జీవనము గడుపుచు మానవధర్మమును నెఱవేర్చుటకు అలవడుచున్నాడు.

ఏసంఘమైనను సంస్కరింపబడవలెనన్న తమ తపాలు తాము తెలుసుకొని ధర్మజీవనము పొందుటకు విద్యయే మూలధారము గావున యీజాతివారికి విద్యనొసంగి గౌరవముగ జీవించగల అన్యవృత్తులు జూపుటయే కర్తవ్యము. ఈజాత్యతస్యకులజానున, అన్యకులజానున వహించనిదే భారతజాతి సంస్కరింపబడజాలదు.

కాల, బాలికలకు విద్య గలపి బాలిబాలికలకు వివాహములు జరుప ప్రోత్సహించుటకు ను నందు యువకులను అన్యవృత్తులందు ప్రవేశపెట్టుటకును, గుంటూరు పురమునందు కళావంతుల విద్యాసంఘమునకు కళాసంఘము రిజిస్టరుచేయబడి స్వకులస్థుల నుండియు, యితర

వారగు సంవత్సరమునందు, యిప్పటికి ఘనముగా 4000 లు విలువగల ఆస్తి ధనరూపమునను, శిరాశి రూపమునను సమహర్షి కొద్దిమంది బీదవిద్యార్థులకు సహాయమొనర్చి చదివించుచున్నార.

బహు సంఖ్యగల సంఘములో బీద లభికముగా నుండుటచే వారివెల్ల చదివించుటకు అధికధనమును సమహర్షివనేగాని ఈజాత్యమును ఫలప్రదము కాజాలదు. కావున స్వకులస్థులును దేశభిమానులైన గౌరవ తదితర ధర్మసంస్థాపకులును తమతత్వసారము విరాళములనొసంగి యీజాతివారిని మద్దరించుటయేగాక భారతజాతి నైతిక కళంకము బాప తోడ్పడ ప్రార్థితులు.

తాముపంపు విరాళములు సంఘకార్యదర్శులలో నెవరికైన పంపిన రశీదు లందజేయగలరు.

అధ్యక్షుడు:— గుడిశేవ సుబ్బయ్య,
ఉపాధ్యక్షుడు:— ఇనకొల్లు రామానుజం,
కోశాధిపతి:— చదలవాడ కోటయ్య,

మల్లె ముక్కంటి.

ధరణికోట వెంకటదాసు.

కార్యదర్శులు.

స్వరాజ్యవారము

ధనసంపాదనము

వంగరాష్ట్రమున స్వరాజ్యవారమున ధనము సమకూర్చుచు నేయున్నాడు. దేశభంధుదాసుగారు స్వయముగా దేశీయవర్తకులను చూచిచాల భూరివిరాళములను బడసిరి. వారములో వసూలైన మొత్తము ఆఖరున తెలుపబడును. ఈనెల 1 వ తేదీ నుండి 4 వ తేదీవరకు 20 సభలలో దాసుగారు దుపవ్యసించిరి. నుభావచంద్రబోసుగారిని కారాగృహమునందుంచిన పిమ్మట ఇంతవరకును కత్తుకొనుటకు పచ్చడము నియ్యనేలేదు. నేటి కొకమామూలరకము పచ్చడము నిచ్చిరి ఈచలికాలములో బోసుగారికి ఖైదులో ఖద్దరుకు త్రీయము తప్ప ఇంతవరకును కప్పకొనుటకు మరేదయును లేకుండనే ఆయన క్రమపడెను. ఇపుడాయనను బరహంపురముచెరసాలకు మార్చిరి. ఆచట మన్యపుజ్యరములు హెచ్చుగానున్నవి. మాతో నీవెందుకురావని వారనుచున్నాడు. మీకెందు మాతో కలసిరారని నేననుచున్నాను. వారిసహకారమునకు మూలాధారము దాస్యము. దాస్యమునకు మన మంగీరింపజాలము, అందుచే మనమందరమును దుర్భాగ్యులము. జాస్టులు పొషాగారు ఆంగ్ల దేశమునుండి యీజిత్తుకు రాగానే ఏమి జరిగినదని దేశీయు లడుగగా “ఆత్మహత్య చేసుకొమ్మని వారకోరి. నేనందుల కంగీరింపలేదు” అని జస్టులుపొషాగారు తెలిపిరి. వారి సహాయ వైఖరి యీ రీతిగా నున్నది” అని దాసుగారు కొకసభలో నుడిచిరి. (హిందూ)

వంగరాష్ట్ర నిర్బంధచర్యలు

బాబూ నుభావచంద్రబోసుగారు.

కలకత్తాకాంగ్లోరేషన్ ప్రధానకార్యనిర్వాహకోద్వోగి యగు నుభావచంద్రబోసుగారిని అలిపూరు చెరసాలనుండి బరహంపురం (వంగరాష్ట్రము) చెరసాలకు మార్చిరి. (ఆ. ప్రె)

తేజ్ బత్:— ఉష్ణములన పలుచబడిన పిర్యమును గట్టిపరచి మక్కువమును, నపుంసకృత్తమును మాన్పి వందు పుచ్చుకొనిన ఏక గంటలో సంసారక క్తి నిచ్చును. యీమందు బలహీనులకు స్త్రీలకుగూడ మిక్కిలిపుష్కయోగము, 20 మాత్రలు సీసా 1 కి రు 2.0-0. వి. పి. చార్జి చేరు.

కుసుమ:— యీమందు గ నేరియూ అను సెగకోగమును 24 గంటలలో నివారించి మూత్ర ద్వారమునుండి వెలువడు ప్రావమును మూత్రము విడుచునప్పడు గలుగు చురుకు పోటు, మొదలగు బాధలను, వెంటనే నిలిపివేయును. స్త్రీలకు గలుగు యేవిధమయిన కుసుమవ్యాధు లయిననూ ఆశ్చర్యముగా కుదురును. సీసా 1 కి రు 2.0-0. వి. పి. ఛార్జి చేరు.

ఆనందకురీరము,
పోసుబాక్సు. 246 మదరాసు.

స్థానిక వార్తలు

బందరుకళాశాల

బందరు నోటిలకళాశాలలో బి. ఏ. డిగ్రీనుకు గణితకాండ ప్రవేశమునకు పరీక్షలు జరిగినవి.

జగన్నాథభక్తసభ వారి కోత్తవము:- పైయత్నవందరకమున ఆదివారము సాయంత్రము ౮ గంటలకు ఎగ్జ్యూట్ వేదవిలాసమునందు వి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి పీఠ, వేణువాడకర్ గారి మృదంగముతో గానసభ జరుగును.

మోటారునాగ్రత్తగా తోలుటచేయవలయు:- డి. జి. వి. ట్యాక్సియో అనునతడు మోటారును ఆనాగ్రత్తగా ను త్వరగాను తోలుటచే వెంకటస్వామి యనునతడు మరణించెను. అందుచే నరిసిపై కేసుచేయబడినది. ముత్యాయికి 100 జరిమానా, యిన్వనిచో 1 నెల విడితైదు విధింపబడినది.

తిరువళ్ళిక్కేణి సంగీతశబ్ద:- ఈనెల 7 వ తేదీ ఆదివారము నాడు సాయంత్రము 4 గంటలకు తిరువళ్ళిక్కేణి వేంకటాచల స్వామివారిలో 1 వ నంబరు గృహమున తిరువళ్ళారు రాజాయి పాటకచేరి జరుగును.

ఈనెల 7 వ తేదీని ఆచటనే పద్మావతివాయి వల్లె కల్యాణమును గూర్చి కాలక్షేపము చేయును.

దేవదాసుగాంధీ - రాట్న ప్రదర్శనము:- తనివారం సాయంత్రము ౮ గంటలకు మైలాపూరు గ్రామీణి అనందాశ్రమములో దేవదాసు గాంధీగారు రాట్నమును తిప్పి దానియొక్క వివిధ విధముల ప్రతిభను తెలియజేసి చిన్నియువ న్వాసము నిక్తురు. ఇది యువతీనేవాగృహమునా రేర్పాటు చేసిరి. శ్రీబండరును తప్పక హాజరుకావలెనని కఠినమృగాయ తెలుపుచున్నారు.

టీచర్సు మేనేజర్సు కాన్ఫరెన్సు:- మదరాసు జిల్లావిద్యాసంఘసభ్యులకు క. రామాంజులు పిళ్ళెగారు జి. రామేశ్వరరావుగారి నూచనలు విద్యావిషయమున చాలఉపయోగ కరములనియు విద్యాకాళిమంత్రి వాటిని గమనించుట ముఖ్యమనియుతంజావూరు టీచర్సు మేనేజర్సు కాన్ఫరెన్సునా రామా చనలప్రకారము తీర్మానించినందు ఆతీర్మానములను రాష్ట్ర సమావేశమునకు నూచించినందు యిదిప్రపంచస్థాయినియు వ్రాయుచున్నారు.

మదరాసు కార్పొరేషన్ మీటింగు:- 10 మందిసభ్యులు సంతకములు పెట్టి బజారులలో ముందునందు బల్లగూర్చి యొక తీర్మానమునుగూర్చి చర్చించవలసి యున్నది గాన సభ జరిపింపవలసినదని కోరగా ప్రెసిడెంటుగారు నిన్న సభనుపిలిచిరి 18 మందిసభ్యులు వచ్చిరి. నిర్ణీతసభ్యులు రాలేదు. 15 నిమిషముల రూలుప్రకారము ఆగియుండి తరువాత సభను వాయిదావేసిరి. కమిషనర్సు ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ (పోస్ట్ పోలాఫీ) సర్ రిపోర్టుచర్చించుటకు పిలువబడిన మీటింగునూడ వాయిదా వేయబడినది.

మదరాసు రాకపోకలు:- గవర్నరు దంపతులు క్రిష్ణవన్ సెలవులు ఉదకమండలములో గడిపి 1 జనవరికి మదరాసు వత్తుట. గవర్నరుగారు ఉదకమండలమునకు 22 తేదీ న గవర్నరి (గవర్నరుగారి భార్య) 16 తేదీన వల్లెడరని తెలియుచున్నది.

ఎస్. క్రీనివాసయ్యంగార్, సి. రాజగోపాలాచారిగారు రిమిజ్ నాడు రాష్ట్రసంఘసభకు సేలం కన్నరాత్రి వెళ్ళిరి. వి. చక్రయ్య చెట్టిగారు పోస్ట్ నోవోకు యావువయం వెళ్ళిరి.

౧1. ౧౨. ౧౩. ఆర్. వెంకటరత్నం నాయుడు, రైల్వే పోలీసు సూపరిండెంటు. ఎల్.ఎల్.గార్లు యావువయం వచ్చిరి. వి. పోచమర్ గారు (జర్మనీ వైస్ కాన్సల్) కలకత్తానుంచి వచ్చిరి. డాక్టరు మిల్ వాహనం (సర్జన్ జనరల్ ఆఫ్ మైసూరు) గారి డి. బి. రామభద్రనాయుడు (వైట్ కౌన్సిలు సభ్యుడు) టి. ముత్యయ్యచెట్టిగార్ (ఎం. ఎల్. సి. హిమిడ్ ముల్కా మరక్కాయర్ (ఎం. ఎల్. సి.) గార్లు నిన్న వెళ్ళిరి. టి. ఎం. మోయి డా, సయ్యద్ బాట్లా సా హెబ్ గార్లు (ఎం. ఎల్. సి. లు) యావువయం వచ్చిరి. మేజర్. ఇ. జె. మర్నరు దంపతులు బొబాయికిపోవుచు మదరాసువచ్చిరి. ఈరాత్రి బొంబాయిమీదుగా యింగాండు వెళ్ళుచు. రెఫ్.కల్.డి.బి. జె. ఎస్. కూకుకాల్నిస్ సి.వి. ఎం. జి. డి. ఎస్. డి. బొంబాయినుంచివచ్చెను. మేజర్ రెలో జె. ఫాస్సన్ టి. సి. వి. సి. ఎం. జి. డి. ఎస్. ఓ. గా మదరాసువచ్చిరి. ౮ తేదీదాకా గవర్నరు మెంటు భవనములో ఉండి గానుండురు. తరువాత బెంగళూరు వెళ్ళెదరు.

మదరాసు ఫలాఫతుసంఘసభ:- పైసభ యా కూహుస్సేనుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. ఆందులో యా తదన మదరాసురాష్ట్ర ఫలాఫతుసమావేశము కుంభకోణములో జరుపుటకు, జనవరి 10, 11 తేదీలలో జరుగుటకు, తీర్మానింప బడినది. మేక తాలీగారి ఉత్తరము చదువబడినది.

ఇంకొక సభలో యాక్రిందివారిని శ్రేంద్రభిలాషలో సంఘమునకు సభ్యులుగా నెన్నుకొనిరి. యాకూహుస్సేన్, ఆబ్దుల్ హాకింసా హెబ్, లతీఫ్ ఘరాకీ, ముఫీమహమ్మద్, అబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, హజీమహమ్మద్ మోలానాసా హెబ్, సయ్యద్ మిర్జాసా హెబ్, జీలానీ సా హెబ్, సయ్యద్ రొఫ్ ఫాద్లాసా హెబ్, ఫజల్లా సా హెబ్, ఇబ్రాహీంసా హెబ్, రహమాన్ ఖాన్ సా హెబ్, యాకూబ్ సా హెబ్ గార్లు ఎన్నుకొనబడిరి.

Table with 3 columns: Date, Name, and Position. It lists various members and their roles for the 1925 Madras Congress session.

కాంనాడ కాంగ్రెసుసన్తాన సంఘసభ

ఈనెల 10 వ తేదీని కాకినాడలో జరుగును. కాకినాడలో జరిగిన కాంగ్రెసు మహాసభకు సంబంధించిన రిపోర్టును కడపటిసారి ఆలొకించుటకు యానెల 10 వ తేదీ బుధవారమునాడు సాయంత్రము ౮ గంటలకు కాకినాడలో వైదా శాలకుచలంతి హాలులో శాస్త్రసంఘసభ జరుగును. సభ్యులందరూ ముఖ్యముగా కాగోరడను" అని శ్రీ య్యర్ బులును సాంబశాస్త్రిగారు నేడు కాకినాడనుండి తంజి వార్త కంటిరి.

బర్మాగవర్నరుపర్యటనము రంగూను, డిశంబరు 4 - ఉత్తరబర్మాదేశమును పర్యటనము చేయుటకు బర్మాగవర్నరుగారు వెడలెదరు. ఈనెల 15 వ తేదీన బయలుదేరి టంగ్గినగరమునకు 16 వ తేదీకి గవర్నరుగారు వచ్చెదరు. ఇచ్చట రెండుదినములూ మాండలి నగరమునకు హాయి నిచ్చట జనవరి 1-వ తేదీవరకు ఆగెదరు. ఇచ్చటనున్న కాలముందు వ్యవసాయకాస్త్ర కళాశాలను గవర్నరుగారు దెరచెదరు. జనవరి 2 వ తేదీ నిచ్చటబయలుదేరి ౩-వ తేదీనాటికి రంగూను గవర్నరుగారు చేరెదరు. (ఆ. ప్రె.)

కలకత్తానూతన సెరిఫ్ సర్ ఓంకారమల్ తియ బహదూర్ నియమించబడినది. కలకత్తా, డిశంబరు 4 - వర్తకులు, సామాన్యులు నగు సర్ ఓంకారమల్ బాలియనాదూరుగారు కలకత్తాపేరి ఫగా నియమింపబడిరి. సర్ డబ్లియం. యల్. కారెగారివద్దనుండి డిశంబరు 20-వ తేదీన నగరపరిపాలన అధికారమును దీసికొనెదరు. (ఆ. ప్రె.)

బాలికలవసతి గృహము

బర్మాగవర్నరుగారు దెరచిరి రంగూను, డిశంబరు 4 - రంగూను నం. ౧ బాలికల సంఘము యొక్క వసతిగృహ ప్రారంభోత్సవము నేడు బర్మా గవర్నరుగారిచే జరుపబడినది. ఆయను సంవత్సరముల క్రిము ప్రెస్ సతిగారికి యా ఉద్యమము వైఖరి ప్రేమచే యాకొరిక జనించెను. బాలికలందరూ సమావేశమగుటకు నొక తావును, పట్టుమన మామూలు ఉట్టి లీ యబాలనివాడు నివసించుటకు వసతిగృహమును సౌకర్యములును, గలగజేయుటయే యాసంస్థ యొక్క ముఖ్యోద్దేశములు. ఈసంఘము ప్రపంచమంతట వ్యాపించిన ఆంగ్లికను చర్చికి సంబంధించినది.

సంఘాద్దేశములు బాలికలకు కాగ్రత్తగాంచి వారికి సాధ్యమైనంత సహాయము చేయుటయే యా సంఘమువారి ఆశయములు. ఈ సంఘమునందు రెండు రకముల సభ్యులు గలరు. ఈ సంఘము వారి ఆశయములయొడ సానుభూతిగల శ్రీలు నొకరకము సభ్యులు. పిల్లలు గానున్న సభ్యులు రెండవ రకము వారు. ప్రస్తుతము మొదటిరకము సభ్యులు 20,000 లున్న రెండవరకము సభ్యులు 150,000 లున్న గలరు. సంఘముయొక్క అధికారస్థానము పీఠులో నున్నది. 19 వందల కాళి సంగమమునకు ప్రపంచమంతటను వ్యాపించియున్నవి. వసతి గృహములు బాలికల ఉపయోగము కొరకు కట్టబడుచున్నవి. జబ్బునవ్విసవ్యకు బాలికలు సంతోషించుదురు. ఇందుకొరకు బెసిపిట్ సానెట్టి గలరు. ప్రయాణము చేయుచున్నప్పుడు నొక సంఘము నుండి మరి యొక సంఘమునకు పీఠస్థానించబడుదురు. హైదరాబాద్ సామ్రాజ్యముండి ప్యుడీ సంఘము వ్యాపించుచున్నది. వసతిగృహమును దెరచుచు నీయించున్న సంఘమే నీధవన నిర్మాణమునకు సహాయము చేసెనని గవర్నరుగారు చెప్పిరి. రంగూనునందు గల శ్రీలు చాల సహాయము నిచ్చిరి. వసతిగృహము నిర్మించుటకు రూ 65000 లు వ్యయముయ్యెను. ప్రభుత్వమునా రిందునకు రూ 15,000 లు యిచ్చిరి. కేటీడ్రలు ఆనందలో వసతిగృహమును నిర్మించుటకు ప్రభుత్వమునా రంగీకరించిరి. వసతిగృహము త్వరితముగ దెరువబడుటకు, కె.సా.లో నడిచేసినప్రయత్నములు కారణమని గవర్నరుగారు చెప్పిరి. ఆమె పరిశ్రమయు, సామర్థ్యమును, తోడ్పాటును తేనియొడ యాసంఘము వారి ఆశయముల నెరవేరజాలవని చెప్పట నతిశయోక్తి గాదని గవర్నరుగారు నుడిచిరి. (ఆ. ప్రె.)

వి. జె. పటేలుగారి రాజీనామా

దరిమిలావార్త అధ్యక్షతకు రాజీనామానిచ్చుట కే నిశ్చయించిరి బొంబాయి కార్పొరేషను అధ్యక్షతకు రాజీనామానిచ్చుట. వి. జె. పటేలుగారు చివరకు నిశ్చయించిరి. నేడు 6వ తేదీని జరిగెను కార్పొరేషనుసభలో రాజీనామా నిచ్చెదరు. (ఆ. ప్రె.)

టిబెట్టు సైన్యాధికారి ఆగమము

కలకత్తా, డిశంబరు 4:- టిబెట్టు సైన్యాధికారియగు సంగం పేన్ గారు కలిపాంగునకువచ్చినట్లు టిబెట్టు మేకా బ్రికి కొకవార్త వచ్చెను అచ్చటిస్థాని కాధికారియగు సజ్జడిజనలు మేజర్ టిబెట్టు దేశవాస్తవ్యులను ముఖ్యసాధకతని అహ్వనించిరి. (ఆ. ప్రె.)

బెంగాలు వైరెట్ సర్వీసు

సలహానీయుటకు ప్రభుత్వము నొకసంఘమునియమించెన కలకత్తా, డిశంబరు 4:- బెంగాలు వైరెట్ సర్వీసు యొక్క సామాన్యపరిపాలన విషయములపై ప్రభుత్వమునకు సలహానీయుటకు నొకసంఘము నియమింపబడినది. మెరై నుకాఖ కార్యదర్శి యాసంఘాధ్యక్షుడుగాను, కలకత్తాపాట్లఅక్సీసరు బెంగాలు వైరెట్ సర్వీసు ప్రతినిధులకు, పోర్టుకవిషనర్లు, ఐరోపా హైదరాబాద్ వాణిజ్యసంఘముల ప్రతినిధులను సభ్యులుగనుండురు. (ఆ. ప్రె.)

మదరాసు శాసనసభ

ఇరిగేషనుబిల్లుపై చర్య

నిన్న ఫలహారాంతరము శాసనసభ్యులు డి॥ బి॥ స్వామి కణ్ణుస్మిగారి ఆధ్యక్షతక్రింద తిరిగి సమావేశమై ఇరిగేషను బిల్లుపై సవరణల సుపాదించుచు చర్య మొదలిడిరి.

హక్కుల నిరీక్షించుట

సుగూర్చిన 10 వ క్లాజు (సి) సబ్ క్లాజు చివర నీక్రింది విధముగ జేర్చవలెనని కె. ప్రభాకరన్ తంపన్ గారు ఉప పాదించిరి.

“వర్గ ప్రత్యేక స్వంతదారునియైన యుండినవ్యక్తు అట్టి స్వంతదారుని హక్కులు, లాభములు”.

గౌ॥ సి. పి. రామస్వామిఅయ్యగారు ఉపపాదన క్రమ భిన్నమని ఆక్షేపించుచు ఉపపాదనలు ఇదివరకు ఇట్టి ప్రతిపాదనకు సోపానముగానిగానిని సభలో ఉపపాదన సరిపెయ్యుండ లేవనియు, ఈ సవరణగూడ ఆ యుపపాదనరూపముగనే యున్నందున ప్రస్తుతస్థితిలో నిట్టిసవరణ తీసికొనివచ్చుటకు వీలు లేదనియు, ఒకప్పుడు విచారించబడి తీసివేయబడిన ఉపపాదన తిరిగి తీసుకొనవచ్చుట క్రమము గాదనియు, 49 వ కేక్షనుప్రకారము యియ్యది “ఉపరిసవరణ” క్రింద రాదుగనక ఉపపాదన తెచ్చుటకు అవకాశము లేదని పట్టిరి.

సి. అంజనేయలుగారు :— ఇదివరకు సవరణ చేయబడి యుండి విచారించబడినవివర తిరిగి దానిని ఉపపాదించుట పూర్వకాలవారణమును, అనవసరమును గావచ్చును గాని ఇదివరలో ఎట్టి ఉపపాదనలనుపలపడిని సవరణయైనందున ఉపపాదన సలు పుటయంద చట్టిక్రమభిన్నము లేదనిరి. కాన లామెంబరుగారును తమసమ్మతిని ఒసంగవలసి విశ్వసించిరి.

యి. హెచ్. లీగారు :— సవరణ తీసుకరాగూడదని ఆక్షేపించిరి. గౌ॥ జె. వి. సల్లానాగారుగూడ సవరణ వాడే పించుచు అట్టిసవరణలకు అనువాదియగుటచేదని తెలియుచో తానే పెక్కుసవరణలను తెచ్చియుంచుననిరి.

అధ్యక్షులు :— సభ్యు లీవిషయముందు ఏదోయొక నిర్ణయమును గావించవలెననియు, సభ్యులు తమ సమక్షముందున్న స్టాండింగ్ ఆర్డరులను తనరీతిని నిర్ణయింపవలెననియు, 80 వ స్టాండింగ్ ఆర్డరు ఈ సందర్భముందు స్పష్టముగ వర్తించుననియు, బిల్లును 3 వ మారు చదువునట్టి ఈస్టిలో “పదములందు స్వల్పమార్పులు గల సవరణలు ఒకదాని ననుసరించినవచ్చు సవరణలు మాత్రము తేబడుటకవకాశముగలదనియు, 49 వ స్టాండింగ్ ఆర్డరుక్రింద ఇదివరలో నొకతూరి విచారించబడిన ఉపపాదన తిరిగి తేబడరాదనియు తెలిపిరి.

గౌ. లామెంబరు గారు :— ఇదివరలో సవరణలు పట్టి యుందు ఈ సవరణ చేర్చబడియుండెను. అందుచే నది “ఉపరి సవరణ” (further amendment) అను విషయము కాదనియు, ఆ ఉపపాదనకు ప్రస్తుత సవరణకు ఏమాత్రము భేదము లేదనిరి.

సర్ కె. వి. రెడ్డినాయుడు గారు :— సవరణ ఇంతకు క్రితయు విచారించబడినది లేదా యను విషయమును మనము నిర్ణయింపవలెను. “ఉపరిసవరణ” (further amendment) యు నన ఇదివరలో తీర్మానించబడిన సవరణలకు ఉపరిసవరణ యని వా యభిప్రాయము. సభ్యులు తమ యభిప్రాయ మొసంగియుండవలెయు, చర్చించబడినట్టియు సవరణకు అనుబంధి యొసంగుట కెట్టి యధ్యంతర ముండకాలవలసి తెల్పిరి.

ఎస్. సత్యమూర్తిగారు :— 80 వ స్టాండింగ్ ఆర్డరుకు సంబంధించినంతవఱకు, ఈసవరణ ఇదివరలో సభ్యులచే చర్చింప బడి నిర్ణయముగావించబడిలేదనియు అందుచే ఉపపాదన సలు పుట కాక్షేపణ లేదనియు, ఇట్టి విషయము కాన్సిలుకారి సమక్షమునవచ్చుట కిదియే మొదటితూరియనియు, స్టాండింగ్ ఆర్డరును ప్రక్రమముగ ఆర్డరు జేసికొనవలయును గాని గౌ. లీ, సల్లానాగారులవలె తమ వాదముల కనుకూలముగ ఆపార్థముల తీయరాదనియు, అధ్యక్షు లీ విషయనిర్ణయాధికారము సభ్యులకు వదలివేయరాదు. అధ్యక్షులే నిర్ణయించవలెను. అదియే కడ వటినిర్ణయముగ నుండవలెననిరి.

అధ్యక్షులు తామీ విషయము సభ్యులకు వదలివేయుదునని చెప్పినంతమాత్రమున తన వాగ్దాతను లొంగించుకొనుట యని గౌ. సభ్యుడు అభిప్రాయపడరాదనిరి.

పి. శివరావుగారు సవరణకునుకూలముగ మాట్లాడిరి.

పిదప అధ్యక్షులు తమ యభిప్రాయము నొసంగుచు స్టాండింగ్ ఆర్డరుయొక్క భావ సందేహస్పదముగ నున్నదని

యు, సాధారణముగ “పదములు స్వల్పమార్పుల సవరణలు, ఒకదాని ననుసరించి వచ్చు సవరణలు” దప్ప మిగిలినవాని కను మతి యొసంగబడరాదనియు, ఐనను 81 వ స్టాండింగ్ ఆర్డరును జట్టి పరిక్షించిన ప్రస్తుత సవరణ ఇదివరలో సభ్యులచే చర్చింప బడిని కారణమున తమ సమ్మతి నొసంగుచున్నా మని చెల్పిరి.

పిదప ప్రభాకరన్ తంపన్ గారిసవరణ ఉపపాదించబడి బలపరుపబడిన పిదప వోటుకుబెట్టబడి వీగిపోయెను.

యస్. ఆర్. జె. అక్కినేనుప్రసాద్ బహద్రుగారు 19 వ క్లాజునందు “రిజిస్టరువిక భూస్వామి” “అోపల” అను పదములమధ్య “సదురు వర్గముతో, అట్టిహక్కులు” అను పదములను చేర్చవలెనని ఉపపాదించిరి.

గౌ॥ లామెంబరుగారు ఆధ్యక్షులుగావించినమాదన సను సరించి తామీసవరణను క్రమభిన్నమని ఆక్షేపించుట లేదుగాని లేనిచో నియ్యది క్రమభిన్నమేయగుననియు, సభ్యులెల్లరు నిర్ణయించినదానిపై తిరిగి వెనుకకు వోపుటకే నీసవరణయొద్దేగలదని బడినదని నుడిపిరి.

ఉపపాదనలు ఇదివరకు గావించబడిన నిర్ణయమువిషయముందు అసంతృప్తిగ నున్నందునకొందరు రైతుల సౌకర్య మొకరకు తానియేపపాదనకల్పితని చెప్పిరి.

పిదప ఉపపాదన వోటుకుబెట్టబడి వీగిపోయెను. ఉప పాదనలు పోలుగోరగ 42 గురు ప్రత్యేకులు 18 గురు అనుకూలురు చేరిరి.

గా॥ బి. సి. ఎస్. సరిసింహరాజుగారు :— 80 వ క్లాజు విషయము పిదప క్రిందిసవరణ జేర్చుటకు సుపాదన గావించిరి.

“(డి) 9 వ క్షేత్రము క్రింద ప్రకటనప్రకారము వశప రుపబడిని ఇరిగేషనువర్గమునందే నీరు ఎట్టెలులోనిధూమిక సర ఫరాజేయబడినపుడు తాత్కాలిక, కాల్యేతరక ఇనామ్ సెటిల్ మెంటు కాలముందు పుట్టిన కాలమునందే అట్టిసేరు పారుదల గావించబడిన సెటిల్ మెంటు కాలముందలి కాల వ పరిమాణము, దాని నుంచి నీటిని పారిం చు స్వల్పకాలములయొక్క పరిమాణములు స్వభావము మొదలగు ప్రకృతిస్థితిగతుల ననుసరించి భూస్వామియొక్క అనుభవ పరిమితి నిర్ణయింపబడును.

అడ్వొకేటు జనరలు లీగారు సవరణ వాడేపించిరి.

పి. రామస్వామి మొదలియారుగారు సవరణ బలపరచుచు జమిందారులు ఇతరులహక్కులకు భంగములేక తమహక్కులను కాపాడుకొనుట కేమియు వాడేపణయొండబోదనియు అన్ని తరగతులవారికి వారివారి హక్కుల కాపాడుకొనుటకు రక్షణ యొసంగబడవలెననిరి.

గౌ॥ లామెంబరుగారు అది వైదానిననుసరించి చేయబడిన సవరణగాదనియు నూతన సిద్ధాంతమును నూచించుచు న్నది. కాన అట్టిసవరణకు తమ వ్యతిరేకాభిప్రాయమును తెలుపుచున్నామనిరి.

పిదప సవరణ వోటుకుబెట్టబడి తీర్మానింపబడినది. రివియూ కార్యదర్శి పోలుగోరగ 39 అనుకూలురు, 24 ప్రతికూలురు లెక్కింపబడిరి.

ఉపపాదన ఆమోదించబడినది.

కె. కోటిరెడ్డిగారు :— బిల్లునందలి 6 వ క్లాజును గంపూర్ణముగ తీసివేయవలయు నని ప్రతిపాదన యొనర్పిరి.

గౌ॥ లామెంబరుగారు :— ప్రతిపాదన నెదుర్చుచు సభ్యులు ఇదివరలో బిల్లును పూర్ణముగ చర్చించి 6 వ క్లాజునందు బిల్లునందలి భాగముగ జేర్చవలెన పిదప నీస్థితిలో 6 వ క్లాజునందలి తీసివేయవలయునని ఉపపాదనసల్పుటకు వీలులేదనిరి.

గౌ॥ అధ్యక్షులు :— బిల్లునందలి ప్రతిక్లాజును పూర్ణముగ చర్చింపబడి బిల్లునందలి భాగముగ జేర్చబడినవివర క్లాజునంతయు తీసివేయవలయునని సీప్రతిపాదన తేబడుటకు అవకాశము లేదుగాన క్రమభిన్నముక్రింద అనుమతినిసంగబడదని పట్టిరి.

పిమ్మట కొన్ని పదముల స్వల్పమార్పులుగల సవరణలు తీర్మానింపబడినవివర అధ్యక్షులు “బిల్లులాగా” తీర్మానించబడుటకు ఉపపాదన పట్టిరి. కొందరు గౌ॥ సభ్యులు బిల్లుమీద తమ యభిప్రాయములను తెలుపవలసియున్నామని తెలిపినందున బిల్లుపై విచారణచర్చకు మరసదిదినమునకు నిలిపి యుంచిరి.

పిదప అధ్యక్షులు గవర్నరుగారివద్దనుండి శనివారముతో శాసనసభకు నిలుపుదలచేయుటకు సందేశమువచ్చియున్నదనియు, సభకు నిలుపుదలచేయుటకు మరయొక ప్రత్యేక నోటిసు వచ్చియున్నది. కాని అయ్యది శేపు (5-12-24) ఫలహారాంతరముగాని శనివారము ఫలహారాంతరము గాని తేబడవలెనని యు ఇట్టిస్థితిలో అధికారేతర కార్యక్రమమెట్లు ముగింపబడునో తెలియజాలకున్నామని చెల్పిరి.

నేటికి ఈసభయమున సభ్యులు సమావేశమును చాలించిరి.

నేటిదినచర్య

సప్లి మెంటరీ గ్రాంటులు

దిండిగలు పురపాలకసంఘమునకు అధ్యక్షు

నెన్నుకొను హక్కునుగురించి చర్య

ఈ విషయము చెన్నైరాష్ట్రీయ శాసనసభ డి. బి. ఎల్. డి. స్వామికణ్ణు పిళ్లగారి ఆధ్యక్షతక్రింద సమావేశమయ్యెను. ప్రశ్నోత్తరముల యనంతరము రా. బి. సి. వి. ఎస్. నరసింహ రాజుగారు “దిండిగలు పురపాలకసంఘమునుండి, అధ్యక్షుని ఎక్కుకొను హక్కును లొంగించుటకునుండి, అత్యంతవసర మును ముఖ్యమును నగు విషయమును చర్చించుటకుగాను సభా కార్యక్రమమును నిలుపుజేయవలెనని యుపపాదించిరి. ఈవిషయము నీదినమున చర్చించుటకు సభవారు అనుమతినిసగిన తరువాత నధ్యక్షుడు, ప్రోత్సాహించి ప్రకార మీవిషయము మధ్యాహ్నము 2 1/2 గంటలకు చర్చకువచ్చునని ప్రకటించిరి.

ఎ. రంగనాథమొదలియారుగారు :— 22 స్టాండింగ్ ఆర్డరునకు ఈ సభవారు గావించిన సవరణకు గవర్నరుగారు అనుమతి నొసగినది ఈ సభ వారికింకను సంతోషముం పలేదు. అందుచే శాసనసభ అమలుతో నిర్ణయించుచు నీదినమునాయంత్రము 4 గంటలకు మాత్రమే ఈవిషయము చర్చకురావలెను.

అధ్యక్షులు :— గవర్నరుగారివద్దనుండి ఇంతకు సమ్మతిరా లేదను విషయము నిజమే. కాని అసమ్మతి 2 1/2 లోగా వచ్చినయెడల 2 1/2 గంటలకును లేక పోయినయెడల 4 గంటలకు చర్చ ప్రారంభమగును.

ఎ. రంగనాథమొదలియారుగారు :— ఈవిషయ మెప్పుడు చర్చకువచ్చునదియు నిప్పుడే నిర్ణయింపవలెగాని తరువాత నిర్ణయింపరాదు.

సత్యమూర్తిగారు :— గవర్నరుగారు సవరణకు సమ్మతి నొసగినది మీకు తెలిసినను, అవిషయము నిబంధనలనుసరించి సభవారికి తెలియజేయబడువరకు ఆచరణలోనికి రావలదు.

అడ్వొకేటు జనరలు :— గవర్నరుగారు సమ్మతినిసగినంతనే స్టాండింగ్ ఆర్డరు అమలులోనికివచ్చును. అవిషయము శాసనసభవారికి తెలిసినదేగాని అములులోనికి రాదనిలేదు. గవర్నరుగారు సమ్మతినిసగినట్లు మీరు సంతృప్తులగుచో ఆస్టాండింగ్ ఆర్డరునుసరించి నిర్ణయింపవచ్చును.

అధ్యక్షులు :— గవర్నరుగారు స్టాండింగ్ ఆర్డరు సవరణకు మతినిసగినది నేను సంతృప్తుడనయితిని. అందుచే చర్చ 2-30 గంటలకు ప్రారంభమై సాయంత్రము 5 గంటలవరకు జరుగును.

స్టాండింగ్ ఆర్డరులకు సవరణలు

40-వ స్టాండింగ్ ఆర్డరుకు జె. ఎ. సల్లానాగారిచే సుపాదించబడిన సవరణను గూర్చి విచారించుటకై ఏర్పరపబడిన సెలెక్టు కమిటీకి సభ్యులకు గౌ. కలిపల్లా నాహాయి (2) ఓ. తనికాచలంచెట్టి, పి. శివరావు, యస్. సత్యమూర్తి, జె. ఎ. సల్లానాగారును రామనాథు కాజుగారు ఆధ్యక్షుని నియమించినట్లు అధ్యక్షులు తెలిపిరి.

1924-25 సం॥పు సప్లి మెంటరీ గ్రాంటులు

గౌ. సర్. పి. పాల్వోగారు :— గవర్నరు గారి సిఫార్సుపై క్రింది గ్రాంటునకు సభ్యుల అనుమతి గోరిరి.

“81-వ, విద్య-విశ్వవిద్యాలయము మంత్రుల వశముం దుంచబడిన గ్రాంటులు” క్రింద రు 20,000 లు అధికముగ ప్రభుత్వమువారుగోరుచున్నారు. దా నీవిధ “అగంతకభిరుల” క్రింద రిజర్వేషను రు 6,95, 7-0 లలో నుంచి ప్రైవేటు వాడబడినది”.

యస్. సత్యమూర్తిగారు :— విశ్వవిద్యాలయము ఎట్టి యభివృద్ధిని గడుపరచియుండలేదు. ధనమును వ్యయపరచుటకు ప్రత్యేకవిధాన మెదియు తెలుపబడి యుండలేదు. ప్రభుత్వము వారు ప్రత్యేక నిధులను తమవశముం దుంచుకొనినను దానిని వ్యయపరచు ప్రత్యేకవిధానము జూపెట్టట లేదు. అట్టి విధాన మేదియో తెలియగోరదను.

విశ్వవిద్యాలయమునకు రు 64,000 లు కావలయునని ఇదివరలోవిద్యాలంగమంత్రిగారుకోరియుండిరి. అయ్యే తరపు 20,000 లకు ఏలత్తింపజడవలయునో తెలియునన్నది. డబ్బునుబెచ్చించుటకుగూర్చి ప్రత్యేకవిధానమేదైన ప్రభుత్వమువారు నూచించిరా? అట్లయిన ఆవిధానమెదియో తెలుపగోరదనుక విశ్వవిద్యాలయము తనహక్కులను స్థిరపరచుకొని సక్రమముగ డబ్బు బెచ్చించవలెను.

గౌ॥ పాల్వోగారు గౌ॥ సత్యమూర్తిగారి వాదనలను విమర్శించుచు విశ్వవిద్యాలయపట్టుమునందు సర్వస్వతంత్ర మొసంగబడియున్నది. అధికముగ విశ్వవిద్యాలయమున కెంతవరక భిన్నాభి యొసంగబడవలయునో అవిషయము పూర్ణముగ చ

భింపబడినది. అప్పటినుంచి ప్రతినితము క్రమముగ వృద్ధిగావించుచున్నది. వైచిత్ర్యములను తనవిధమున ప్రదర్శించుచున్నట్లుగా సక్రమముగ నిర్వహించుచున్నది. ఇంద్రజాలమును సంచితముగా ముడిపెట్టించుచున్నట్లుగా ఒక్కదినములో జరుగదగిన అభివృద్ధి గానీరదు. కార్యకర్తలగువా రట్టితంత్రముల జేయజాలరు. కాలక్రమమున అభివృద్ధి జరుగవలయునని పల్కిరి.

ఏ. రామస్వామియ్యయ్యగారు:— తాము సత్యమూర్తి గారు వెల్లడించిన కొన్ని అభిప్రాయములందు ఏకీభవించుచున్నామని పలుకుచు, విశ్వవిద్యాలయస్థితిగతులను పూర్వముకంటె వృద్ధిచేయనిచో ప్రభుత్వమువారు సక్రమచర్య దీక్షింపజేయవలసివచ్చును. గౌరవతననియు, ప్రభుత్వవిద్యాలయ చట్టములక్రింద స్థితిగతులు కేవలము ఆధోగతిలోనున్నవనియు, సిండికేటుయభిప్రాయము. విద్యాంగముక్రిందగతియభిప్రాయ మెటులున్నను సెనెటుయొక్క అభిప్రాయము ముఖ్యముగ దీక్షింపవలెననియు పల్కిరి.

వీరయ్యగారు:— ప త త ర గ తుల కుపకరించెడి లాగున భనము విశ్వవిద్యాలయవిద్యుత్తు గాక ప్రాథమికవిద్యుత్తు వెచ్చించబడిన తతితరగతులప్రజలకు వ్యాయము జరుగునని చెప్పిరి.

గౌ. సర్. ఏ. పి. పాత్రోగారు:— ప్రభుత్వరమొనగును విశ్వవిద్యాలయచట్టముందు విద్యాలయపాలనయందు స్వతంత్రమొనగబడియున్నది. సాహిత్యహక్కులయందు, సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమున్నదనియు, సెనెటుప్రభుత్వ లీవిషయములను చర్చించి ఏవిషయములు సిండికేటుప్రభుత్వ ఏవిషయముల సెనెటు ప్రభుత్వ విచారించవలసివచ్చుననియు, ఒకప్రత్యేక సంస్థానికేమిచేయవలెనని కొరకుపనుజుపనుగాదనియు, విశ్వవిద్యాలయచట్టమునకే సెనెటుకార్యకర్తలను నిర్ణయించబడియున్నది. విశ్వవిద్యాలయ స్వాతంత్ర్యమును తీసివేయబడజాలదనియు అది చట్టమునందు విశదముగ తెలుపబడియున్నదని పల్కిరి.

విదవ వోటుకు తెట్టుబడి గ్రాంటు ఆమోదించబడెను.

కావేరీవంతెన మరమ్మత్తు

చేయుటకొరకు రు 1,04,000 లు గ్రాంటుకొరకు సర్. ఏ. పి. పాత్రోగారు రుపపాదనగావించిరి.

విశ్వసాధ మహాకయోగారు:— ఇచ్చాపురం వంతెనలు ఇటీవల చెడిపోయి జనులకు చాల అసౌకర్యము గలుగుచున్నందున కావేరీ వంతెనలలో బాటు వానినిగూడ బాగు చేయించగోరిరి.

గౌ. సర్. ఏ. పి. పాత్రోగారు అట్లు మరమ్మత్తు చేయుటకు ప్రభుత్వమువారికి ఆక్షేపణలేదనియు, డిప్యూటీ జ్యూజు ఇంజనీరు దామాషా పంపగనే ఆ విషయ మూలోవిచారణనని తెల్పినపిదప గ్రాంటు సభ్యులచే ఆమోదించబడెను.

గౌ. పాపగల్లురాజుగారు:— కోయంబత్తూరు వైద్యకళాశాలకు నీటిసరఫరాకుగాను రు 10,200 గ్రాంటు ఒసంగబడుటకు ఉపపాదన గావించబడి, సభ్యులచే ఆమోదించబడెను.

ఇర్రేగేనువిల్లు చట్టముగ చేయుట

సభ్యుల అభిప్రాయములు

విమర్శ గౌ. సి. పి. రామస్వామిగారు:— ఇర్రేగేను విల్లుచట్టముగ జేయవలెనని ఉపపాదన గావించుచు ఎల్లరకు సంబంధించినట్టియు, భిన్నాభిప్రాయములు గలగియుండినప్పటికిని అనేక సంవత్సరములనుంచి తేల్చబడని, ఈసమస్యపరిష్కారముందు అన్ని పక్షముల సభ్యులను గనుపరచిన సహకారము తోడ్పాటునకు తామెంతయు కృతజ్ఞులమనియు, అందుచే అనేక మగిక్లిష్ట సమస్యలు పరిష్కరింపబడినవిగాయు, సర్. కే. వి. రెడ్డిగారు, కె. నరసింహాచారి, యస్. క్రెష్టన్ నాయర్, మొలగు వారల తోడ్పాటున, వినుగుపల్లె శేరియ. జాగరూకగల విమర్శనల నొసంగి పట్టునలలో తోడ్పడిన ప్రతి కూలపక్ష నాయకులను నరసింహారాజుగారి సేవయు మిగులప్రశంసించుచును అపారమనియు, సి. పెద్దిరాజు, శ్రీనివాస అయ్యంగారు, సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారులను మిక్కిలి సహజమొసంగిరినియు, కేవలము కుక్కుముగు పొగడలుగాక ప్రశంసార్హముగ విల్లును జయప్రదముగ జేసిందుటకు తాము సంజనములనుండు తమవిధి యని పల్కిరి.

రా. బి. సి. వి. యస్. నరసింహారాజుగారు ప్రతిపాదన బలపరచుచు విల్లు నందలి కొన్ని విషయములలో తాము భేదాభిప్రాయాలై యున్నను, మొత్తముమీద గౌ. లా మెంబరుగారి పట్టునలచే తృప్తికరముగ ముగింపబడినదనియు, తెల్పు కమిటీయందును, కాసన సభయందును విల్లుచే చర్చించుటకు సంపూర్ణ ఆకాశములు లామెంబరుగారివలన ఒసంగబడినవినియు, సభ్యులెల్లరును ఈవిషయముందు సంఘభావము గలిగి మెలగిరి. సాధ్యమైనంతవరకు అన్ని పక్షముల సభ్యుల అభిప్రాయములు తగిన ఆలోచన ఇవ్వబడి ఆమోదపబడినవి. తెలువారి విషయమై చాల శ్రద్ధ ముపబడెను. దీనిచే స్వల్పాధికారులు ప్రజలను ఆనన రక్షణగ నీడిందుటకు ఇక అధిక కార్యముండ జాలదు.

ప్రస్తుతమున్న హక్కులు పూర్వ హక్కులతో భేదముచినట్లు తెలులకు తృప్తికరముగ నుండగలప్రజలకు వలసినంతనీరు. ఒసంగబడగలదు ఈవిల్లునందు ప్రజలకు నూతన ప్రాజెక్టులను ప్రభుత్వమువారు త్వరచు అవకాశముబడినది. ప్రజలకుపయోగకరములగు ప్రాజెక్టులనుగూడ ప్రభుత్వమువారు నిర్మింపవలెను.

ప్రభుత్వమువారికి ఒకటి రెండువిషయములందు ప్రతి హక్కులనుగ నీసభవారు నిర్ణయించిరి. అందుచే విల్లుతిరిగి సభవారి కంపడునను వందతులు వ్యాపించియున్నవి. అందు పర్వారే మనునకు సంబంధించిన వాకటి. ఈసందర్భమున, పర్వారే మనునకు సాగుబడియును భూములను మినహాయించుటవలన ప్రజలకుతే నష్టము గలుగునని మొదలదుకొనరులను ప్రభుత్వము వారు దెలుపజాలకపోయిరి. అందుచే నీవిషయమున నీసభవారు ప్రతిపాదన కనుకూలముగ పరిష్కరింపకపోయిరి. ఇందు జలన ప్రభుత్వమువారి కెక్కువ ఆదాయము తగ్గిపోవునెడల ప్రభుత్వమువారు రప్పణ తిరిగి సవరణలిల్లును చేపట్తును. ఇందుకుగాను కొన్ని కల్పితములు గడచి తగిన అనుభవము కుదురు టవ సరము. రెండవవిషయము పదివత్సరములు పల్లపుసాగునందున్న మెట్టభూములకు నీటిసరఫరాపొందుటకు హక్కుగలదని ఈసభ వారునిర్ణయించుట పదివత్సరములకాలము పల్లపుసాగునందున్న భూములకు నీటిసరఫరా నొందుహక్కు నొసగుట వ్యాయము చూత్రము. ఆసహాయాద్యముకలమాన, ప్రభుత్వాధికారులు తెలులకు నీటిసరఫరాను తొలగించెదమని జెడరచి ప్రజలకు చాధించిరి. అందుచే ఇట్టిహక్కులను విల్లునందు స్పష్టపరచవలసివచ్చెను.

పన్నులవిధించుకాగము, ప్రస్తుతముగల నిబంధనలకుండి యెట్టియలో జేర్చబడెను. ఈవిషయవలన, క్రొత్తపన్నుల విధించుట కుపయోగించెదరని భయమునుగొందరు చెల్లుచిరి. ఈ సెక్షను ఎట్లుజరగలో వెల్లుబడునో తెలియదు. ఈసెక్షను నకు క్రొత్తయర్థముగ లిప్తించి. ప్రస్తుత పన్నులకు భంగముగలిగింపరాదని ప్రభుత్వమువారు తమ అధికారులకు త్రువుల నొసగరాదని కొరచుచున్నాను. సభ జరుగుచున్నది.

హరప్పరైల్వే అభియోగము

ముద్దాయి స్టేటుమెంటు

లాహోరు, డిసెంబరు 4:— రైల్వే మంత్రి నేమనకు సహజ స్వేచ్ఛను అధికారిగా పద్యం బసత్ సింగ్ పనిచేయుచున్నాడు హరప్పరైల్వే అభియోగములో నీటిని 804 ఎ కెక్కు మైలకరము నందకాలే మించదగియెడుట నీయన విచారించబడుచుండెను. నేడు ముద్దాయి కోర్టులో స్టేటుమెంటుబాధించెను. స్టేటుమెంటులో నిట్లుగలదు:— “కడవిన ఆగష్టు 28న రేడి రాత్రి నేను వాడ్మ్యాటీకి వచ్చితిని. అర్ధరాత్రి నుమారు ఒకగంటకు 24 వ వాలు పాసెంజరుబండి మాంటుగూమరిలో 12 నిమిషములు ఆలస్యముగ బయలుదేరెననియు, అది తప్పకొనటకు మీరాడ్ మంజీవద్ద యేర్పాటు చేయవలసినదనియు కంట్రోలరు తెల్పెను. కాలవృథా చాలదనియు, రైన్ క్లియరు యిచ్చివేసిననియు, సరిగా బోవుబండ్లకు సిగ్గులు పింఛివేయబడెననియు నేను తెల్పితిని. అందువీడ కంట్రోలరులు తెల్పెను. “భయములేదు. స్టాప్, వార్నుయెత్తు. 48 ఎడరబండికి రైన్ క్లియరుచేయు. అది సరియగు టైమునకు బోవును గాన రిగి రైన్ క్లియరుచేయించు. సిగ్గులను వ్యతిరక్తముగా బండ్ల నడువజాలవు.” నురదృష్టమువలన పిక్ అప్ యంత్రమునుండి సిగ్గులుతీసివేయబడెను. 24 వ వాలుబండికేగమును తగ్గిరకుండ వచ్చుచుండుటను నేను జూచితిని. వెంటనే యర్రలాంతరు నుకూపి బండిత్రు, బండి ఆపుఅనికేటవేసితిని లాభము లేకపోయెను. హరప్పకు టెలిఫోను బంపు టకు నా ఆఫీసు కేగి పోతిని. కాని అప్పుడే వచ్చిన బూదారామ్ కంట్రోలరునకు 24 వ వాలుబండి సిగ్గులును వ్యతిరక్తముగ వచ్చినదనియు 48 వ ఎడరబండిని బంపవచ్చనియు సాతకు టెలిగ్రాఫు ద్వారా సందేశమంపెను. వర్తమాన మంపునప్పటికి 48 వ ఎడరబండి బయలుదేరుటకు యింకను 5 నిమిషముల టైముగలదు. కాని టెలిగ్రాఫు యంత్రము వద్ద నెవ్వరులేదు. 48 వ ఎడరబండి బయలుదేరిన పిమ్మట 10 నిమిషములకు టెలిగ్రాఫు యంత్రమువద్దకు వచ్చిరి యంత్రము సరకు హరప్ప బోయినపుడు నాకు టెలిగ్రాఫు సందేశ మంతయు దీసికొని యాయలేదు. రాత్రి 1.14 నిమిషములకు నన్ను విడిచి కంట్రోలరువద్దకు తోవలయునని వెబలేను. పనిచేయుటకు వ్యవధిలేదు. కంట్రోలరు మాతమున నేను 48 వ ఎడరబండికి రైన్ క్లియరు చేసితిని. సిగ్గులు యె తిరిగి సిగ్గులును గుర్తించుడ బండ్లనుడుచునని నేను తలపలేదు. నేను వీధినాడెను. నెలకు రూ. 40 లు జీతము. కంట్రోలరుయొక్క ఆజ్ఞ ఉల్లంఘించినయెడ నా కవోగమునకు నీళ్లు వదులుటయో లేక ఉద్యోగము ననుండి క్రింది మెట్టునకు బంపబడుటయో లేక జరిమానా వేయబడుటయో సిద్ధియెను. వీధినాడెనటచే ఉద్యోగమును బోగొట్టుకొనుట కాని, జరిమానా యిచ్చుకొనుటకు శక్తిగాని లేదు. అందుచే కంట్రోలరు యిచ్చు ప్రకారము చేయవలసి వచ్చెను. (అ. పై)

శాసనసభ ప్రశ్నోత్తరములు

నేటిసభలో యాదినగు ప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను. మదరాసునుండి అస్సాముకూలీలు

ఎ. రంగనాథ ముదల్వారు

ప్ర:— అస్సాము తేయాకుతోటలో నియమించు కూలీలకు వయస్సు నియమమేమయినగలదా?

ఉ:— వయసు పరిమితినియను మేమియులేదు గాని కూలీల కుటుంబములోని పిల్లలగుడ పనిజేసి ఆదాయమును అభివృద్ధి జేసికొనుట కెట్టి యాటంకములేదు.

ప్ర:— మదరాసునుండి గొంపోబడిన కూలీలలో నెంక మండికి వర్షములబాధలేకుండ తలదాచుకొన వసతులుండెను. ఎంతమండికి లేకుండెను.

ఉ:— మాచారము తెలియవచ్చుటలేదు.

ప్ర:— కూలీలను నియమించిన ఫలములలో ఎన్ని నెలలు చలికాలముందును, ఎన్ని నెలలు నెచ్చగానుండును.

ఉ:— గౌ. సభ్యుడు ఇంపీరియలు గజటీరు (చారిట్రీ) మాడవచ్చును. ఈ తోటలు బ్రహ్మపుత్ర గుర్ఖాలలోయలలో నున్నవి. మొదటిలోయలో జూనునుండి సెప్టెంబరువరకు 42 నుండి 72 ఆంగుళముల వర్షముపడును. మర్ఖాలలోయలో 72 నుండి 105 ఆంగుళములు పడును.

మార్చి ఏప్రిలు మాసములలో 16 నుండి 28, 87 నుండి 41 ఆంగుళముల వర్షము పడును ఇకర నెలలో వర్షము చాల తక్కువగానుండును.

ప్ర:— కూలీనగదురూపమున వారముల ప్రకారము ఏ చొట్లయిచ్చుచుండిరి.

ఉ:— వేర్వేరు తోటలలో వేర్వేరుపద్ధతుల నవలంబించెదరు. మర్ఖాలోటలలో ప్రతిదినమునుడ యాతొలివాటి కూలీ నాజెయలరూపమున యిచ్చెదరు. వారమున కొకసారివాటిని నగదుగా మార్చెదరు వీటిని చేరువబడరులలో మార్చుకొనవచ్చును. కొన్ని తోటలలో వారము పక్షము నెలవారిగాగూడ కూలిచ్చుచుండురు. నెలవారితోటలలో అవుసరమగునపుడువారము నకొకసారిగూడ లిచ్చుచుండురు. సరిగావారము లేకకొన్ని తోటల యందున్నవో నెలవారిగా నెన్నియున్నవో ప్రభుత్వము వారికి తెలియదు.

ప్ర:— కనీసవేతనముని యేర్పాటుచేయునగలదా? కూలీలు పని పూర్తి గాచేయలేకున్నచో కూలితగ్గించుచుండురా?

సర్ వ్యాఖ్యగా:— కనీసనియమముని యొక్కడను నియమములేదుగాని కూలీలకు కొన్ని తోటలలో నెలకు 6 లేక 7 కనీస వేతనము గాని యిచ్చుచుండురు. దానికి తగినట్లుగా వారు పనిజేయవలెను. అట్లు జేయకున్నచో కూలి తగ్గించబడును.

1925-26 ఆయవ్యయపట్టిక

ఎస్. సత్యమూర్తిగారు

ప్ర:— వచ్చేయేడు ఆదా మవ్యయపట్టిక ప్రధమనకలును కనీసము 20 రోజులు ముందుగానయిన సభ్యుల కంపజేయుచురా?

ఉ:— సివిలుబడ్జెటు, ఎస్టి మేటులు సాధ్యమైనంతవరకు పంచివెట్టుదును.

ప్ర:— డిక్షంనులను ఏర్పరుచునపుడు చర్యకు కాల నియామకము జేయు. పుడును ప్రతిపక్ష నాయకుని సంప్రదించెదరా?

ప్ర:— లేదు.

ప్ర:— అందుకు కారణమేమి.

గ్రహముగారు:— బడ్జెటు చర్యకు కాలనిర్ణయము జేయుఅధికారముగ వర్షురుగారియందే గలను.

సత్య:— వర్షురుగారు అధికసభ్యుని సంప్రదించరా? జవాబు లేదు.

సత్య:— మంత్రుల వేతనముల ఆంకయు యితరాంశములలో కలిపివేయబడినదని యిది వరకు అభ్యుత్తునకు ధిర్యాజితేసి కొంటిమి. సంస్కరణముల విజయముగా వింపబడుచు గౌ. సభ్యులు మంత్రుల వేతనముల గూర్చి చర్చించుట కవకాశమియ నెట్లపడదు.

గ్రహముగారు:— ఇదికేవలము ప్రశ్నేకాంక్ష.

సత్యమూర్తి:— క్రిందటి బడ్జెటునందు యావిషయమున చర్చించుటకు గడువీయలేదని సి. ఆర్. రెడ్డిగారు నిరసము జెల్పిరి అప్పుడు వచ్చేసారి గడువచ్చునట్లు జూచెదనని అభ్యుత్తుడు జెల్పిరియలండెను.

అభ్యుత్తుడు అప్పుడు జరిగిన చర్చయంతయు నాకు జూతగ నున్నది. అధికసభ్యుడు యావిషయము ఎంతయు గవ్వనిగానికి జెల్పిరి యాసాగినదా వొకం నట్లు జేయ వాగ్దానము జేసెను. ఆయనమాట నిలచెట్లుకొనుననియే దలంచును. నాకు విలయిన అభిప్రాయమే నరచెదను.

బెల్లాము కాంగ్రెసు మహాసభ

మహాత్మాని వ్యాసములు

బెల్లాములో ఇతర సభలు

పంజాబులో మహాత్మాని సంచారము

39-వ భారతజాతీయమహాసభ

ఏర్పాట్లు

(1) మహాత్మాగాంధీగారు

అగ్రవర్ణముగా నుండుట కంగీకరించిరి. బెల్లాములో భారతజాతీయసభాసామమును విజయనగర మని పేరు.

(2) తేదీలు

26 దిసెంబరు శుక్రవారం మధ్యాహ్నం సభారంభము. విషయనిర్ణయసభ (అనగా భారతజాతీయ సభాసంఘము వారు) 28, 29 తేదీలందు సమావేశ మగును.

(3) బహిరంగోపన్యాసములు

సభామందిరమున నిర్వహించుటకు ముందుటకు ఆహ్వానసంఘమువారు ప్రేక్షకుల సంఖ్య ముందే నిర్ణయించిరి. కాని భారతజాతీయ మహాసభా దర్శనార్థము పెక్కువారు వచ్చెదరు. అట్టివారికై బహిరంగోపన్యాసవేదిక లమర్చబడినవి. జాతీయవాదులకు లండనును జాతీయసభా తీర్మానములపై బహిరంగముగా ఈ వేదికలపై నుండి ప్రేక్షకులకై యుపన్యసింతురు. ఇందుచే ప్రేక్షక జనులకు ఆకాశంగమ నిరూపణ ము కలుగదు.

(4) ఆఖరిభారత స్వదేశీవస్తుప్రదర్శనము

ఆఖరిభారత స్వదేశీవస్తు ప్రదర్శనము గూడ జరుగు నేర్పాట్లు జరుగుచున్నవి. భారతదేశమునందలి వస్తువుల కళలకు సంబంధించిన వస్తువులన్నియు ముఖ్యముగ మైసూరు సంస్థానమునందలివి ప్రదర్శింపబడును. ప్రదర్శనము ఏర్పించుటకు ప్రేక్షకపత్రము (టికెట్టు) 0.4.0 అగును. ఈ ప్రేక్షక పత్రము ఒక్కసారికి మాత్రము ముద్రయింపబడునదిని మార్పు కొనుటకు వీలులేదు. ప్రదర్శన ముఖ్యగువారికి ఎప్పుడైనా మామటకు వీలుగా ఒక్కసారిగా 3.0.0 కు ప్రేక్షకపత్రమును (సీట్స్ టికెట్టు) కొనవచ్చును.

(5) గానవిసోదము

భారత దేశమందలి అన్ని రాష్ట్రముల నుండియు ముఖ్యముగ కర్ణాటక రాష్ట్రమునుండి సంగీత విద్యాదులు గానసభల జరుపుదురు. ఇందుల కొక సంగీతకాల ఏర్పాటు చేయబడినది.

(6) భోజనవసతులు

ఏర్పాట్లను వివిధముగ భోజనవసతు లంగీకారము ఆయా రాష్ట్రము లాయావిధముగా నేర్పాట్లు చేయుచున్నవి. ఇందులకు రాష్ట్రసంఘములు పూనుకొనినవి. ఏర్పాట్లనువారి కైనా కావలసిన సరకులు కొన్న ఖరీదుకు యివ్వబడును. ఈ రాష్ట్ర ప్రాకారాల గాక అందరికిని మొత్తముగా నుపయోగించు పాకశాలగూడ గలదు. రాష్ట్రప్రాకారాలందు భోజనపుఖర్చు ఆరాష్ట్రసంఘమువారే తెల్పుదురు. ఆహ్వానసంఘసభ్యులు ప్రేక్షకులు ప్రత్యేకముగా కొన్నిగదుల పట్టెట్టెనునిరి. వారు స్వయంపాకముచేసికొనునెడల సరకులు కొన్న ఖరీదుకు వరికొడ యివ్వబడును (భారతజాతీయసభా పదార్థవికాయశాలలో యాసరకులు వారకును)

తైపులకు తైనులకు ప్రత్యేకపాకశాల లున్నవి.

హిందూపద్ధతులపైననే భోజన వసతులు బసలు ఏర్పాటుచేయుదును పాశ్చాత్యపద్ధతి కావలసినవారు వారికివారే ఏర్పాటుచేసికొనవలెను.

దిసెంబరు 22 నుండి 31 దాకా భోజనవసతులు బసలు తెయ్యారుగా నుండును. అన్నివిధములైన పాకర్యములను కలుగజేయుటకు.

స్థలసంకోచముచే, ఆహ్వానసంఘసభ్యులు ప్రేక్షకులు 10 తేదీలోగా తెలిపినగానిపై ఏర్పాటుచేయబడవు. ఆ తేదీలోగా దెబ్బకొడ చెల్లించవలయును.

మార్గసూచనలు

బొంబాయిమీదుగా వచ్చువారు కల్యాణి, పూనావద్ద బండి మాట్చుకొనవలెను.

కలకత్తా ఉత్కళ ఆంధ్రులు

దేశవాద మీదుగా వచ్చువారు దేశవాద మాట్చుకొనవలెను. బండి మాట్చుకొనవలెను.

తమిళ కేరళులు

జోలారుపేట బెంగళూరుకాటమీదుగా గాని, మదరాసు గుంతకల్లు మాట్చుకొనవలెను. కేరళకు మంగళూరులో ఓడనెక్కి మార్కట్ వాడ దిగి బెల్లాములోపై రావచ్చును.

ప్రేక్షకులకు

దర్శనార్థముననే డబ్బుపంపవలెను. దర్శనార్థము ప్రత్యేకనియమము లేవు. డబ్బుతో పంపని దర్శనార్థము తియ్యబడవు.

వేదికపై కూర్చుండ దలచినవారు య 100 టికెట్టుకొనుట మంచిది. నాయకులకు ప్రత్యేక పుస్తాకములు (వీరు గూడ ఒకవిధముగా ప్రేక్షకులై) ఏర్పాటు చేయబడును, వీరు 500. లేక 1000 గూనా యుట టికెట్టుకొనెదరు. అందుచే వీరికి గౌరవముగా ఉచిత స్థానము లివడును.

బెల్లాము

ఇంక పోవకుముజోలారు బెల్లాము తీర్థయాత్రకై పోవు యాత్రికులవలన రైల్వేస్టేషన్ క్రిందకి యుండగలవు. అప్పుడే ఎల్లరెక్కల బెల్లామువంక మరలి పొద్దయములన్నియు ప్రయాణసన్నాహముచేసికొని నుండియున్నవి. అట్టివారి బెల్లామునుగరించి యిందుకవ్రాయుట సమంజసముగదా!

బొంబాయిరాజధానియందలి దక్షిణదివిజన్లోగల బెల్లాము జిల్లా కియ్యది ముఖ్యస్థానము. ఈజిల్లాలో పరస్పరాదు అనుచోట ఎల్లప్పుడేవత ఉత్సవము కైభవముగాజరుగును. అనేకమంది యాత్రికులాయుత్సవమునకై విచ్చేరురు. ఏప్రిల్ నవంబరు నెలలలో రెండు గొప్పసంతలు జరుగును. యాత్రికులు నుమారు 40 నెలవరకువచ్చురు. నవంబరు ఉత్సవములు ఎల్లప్పుడూ మృతినొగ్గియు ఏప్రిల్ ఉత్సవములు ఎల్లప్పుడూ రత్న నర్తనపుట్టుకునుగరించియు విశేషకరించును. నవంబరు యుత్సవములో ఎల్లప్పుడూ వైభవమునకు యావస్థుండియు ఏర్పెదరు. స్త్రీలు తమ చేతికాజులను పగిలగొట్టుకొని ఎల్లప్పుడూ డబ్బిపైకి తమ సానుభూతినికాపు నాచారము కలదు.

ఇది సముద్రమట్టమునకు 2500 అడుగులు ఎత్తుప్రదేశము. ఇయ్యది నేనానివాసస్థలము. ఇవలగల పురాతనపుట్టె, కం దకము 1818 లో బ్రిటిషువారివలన స్వాధీనపర్యవసాదినది. వస్త్రముల ఉత్పత్తిచేయు. జిల్లాఅధికారుల కచ్చేరీలన్నియు గలవు.

గంజాం, విశాఖపట్నము, గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు కర్నూలుజిల్లాలవారు గుంటకల్లుచేరి ఆచటనుండి మాట్చియొగ్గ బెల్లాము చేరవలసియుండును. నెల్లూరువారు గూడూయమీదుగ గుంటకల్లుచేరి బెల్లాంపోవచ్చును. మదరాసు, దక్షిణజిల్లాలవారు మదరాసునుండి గుంటకల్లుచేరి బెల్లాం పోవలయును. పశ్చిమ జిల్లాలవారికి గుంటకల్లు మాడలిస్థానమే గదా! ఆచటనుంచి బెల్లాంనులభ్యముగాజావచ్చును. బెంగళూరు, మైసూరు ప్రాంతములవారు బెంగళూరునుండి పూనాబోవు రైలుఎక్కి సరాసరి మధ్యమున్న బెల్లాంచేరవచ్చును. గుంటకల్లునుండి శుబ్బి 160 మైళ్లు, మాట్చికుండి బెల్లాం 88 మైళ్లు, మొత్తం 248 మైళ్లు. ఆయాప్రదేశములవారు గుంటకల్లుకు తమ ప్రదేశముల దూరమును కల్పకొన్న మొత్తముదూరము తెలియగలదు. మదరాసునుండి కేవల తరగతి మెయిలుచార్జి బెల్లాంకు రు.10.0.0లు నుమారుగ నగును. ప్యాసెంజరుకు రు. 8.11.0 లు నుమారుగ నగును. బెల్లాం చేరవలసియున్నది గనుక వీలుగలవా రెల్లరే మహాత్మాని సందర్శనముజేసికొని పరిశుద్ధహృదయులై కార్యక్రమనిర్వహణను తోడ్పడెదరుగాక యని వాంఛించుచున్నాను.

(కొ. 31)

బెల్లాం లో

ఎంగుళిండియాలో మహాత్మాని వ్యాసము

నిన్నును వెలవడిన ఎంగుళిండియా పత్రికలో పైర్వీక క్రింద మహాత్మా డివ్యాసమును ప్రకటించెను.

బెల్లాం లో జరుగనున్న కాంగ్రెసు మహాసభకు నేనధ్యక్షత వహించుటలో వ్యవహారసంబంధమును (బిజినెసు మీటింగు) పథలో వ్యవహార ఎటుల పనిచేయునో అటులే పని చేయదలచితిని. మహాసభకు సంబంధించిన ప్రదర్శనము నందును యితర అనుబంధ సమావేశములందును జనాకర్షణ విధానము జరుగగలదుగాని ఏదైన స్థిరముగపని జరుగవలెననిన దేశారాధకులు దానిని ముందుగానే స్థిరపరుచు టవసరము. ఈపని జరుగవలెననిన దేశారాధకు లందరును వచ్చి సహాయము చేయవలెను. ఒడంబడికనువారు సరిగా గ్రహించి ఆమోదించి మనఃపూర్వకముగా నంగీకరించిన నేగాని వారిట్టి సహాయముచేయజాలరు. బహిష్కరణ పక్షమువారుగాని స్వరాజ్యపక్షము వారుగాని ఒడంబడికను మనఃపూర్తిగా అంగీకరింప జాలనిచో మైత్రి కొరకును గౌరవమువలనను ఆమోదించుటకు నేనంగీకరింపజాలను. ఈ ఒడంబడిక ఆడంబరము కొరకు చేయబడినదిగాదు. దీని వలన కాంగ్రెసు వారి కేగాని యితరల కెట్టిప్రయోజనమునులేదు. గట్టి నమ్మకమును సహాయము చేయవలెనను దృఢసంకల్పమును లేనివారు ముఖ్యతీర్థిగారకు ఒడంబడికకు సమ్మతించుట నిష్ఫలము.

నాలువరతును పెట్టవలెను. నాలుగజాలవరకునే యుండనిందు అని స్వరాజ్యపక్షమువారిలో కొందరు నాకు వ్రాసిరి కాని మరెట్టి ఆక్షేపణలును యింతవరకు నాకు చేరలేదు. బహిష్కరణపక్షమువారిలోమాత్రము చాలమంది విచారముతో ఆగ్రహముతో నూచించుచు నాకు లేఖలు వ్రాసిరి. స్థితిగతులను కాగుగా వివరించుటకు యంగుళిండియాపత్రికలో నేను చాలవ్యాసములను ప్రకటించుచున్నాను గాని అందరును కలసి మాఖాముఖిని మాటలాడిననే గాని సంతోషములు పూర్తిగా నివారణ కావని నేనెరుగుదును. బొంబాయిలో సభలు జరిగినపుడు ఒకగంటనేపుమాత్రమే బహిష్కరణపక్షమువారితో నేను మాటలాడగలిగితిని దానివలన నాకెంతమాత్రమును సంతృప్తి కలుగలేదుగాన యానెల 20 వ తేదీన బెల్లాం లో బహిష్కరణపక్షమువారితో సావధానముగా మాట్లాడగోరుచున్నాను. 20 వ తేదీ ఉదయమున నేను బెల్లాం చేరెదను. గొప్ప ఉత్సవములు మున్నగునవి ఏమయునులేకుండ కాంతముగా నేను బసవవెట్టుటకు తగిన ఏర్పాటు చేయవలెనని గంగాధరరావు దేశపాండేగారికి వ్రాసితిని. అంతర్వ్యగగానే బహిష్కరణపక్షమువారు రందరును బెల్లాం రాగూడదుగాన నాతో చర్చించుటకు అధికారిమిచ్చి ఆయా రాష్ట్రములవారు యిద్దరుముగ్గురు ప్రతినిధులనుమాత్రమే పంపవలెనని నేను కోరెదను.

బెల్లాం లో 26 వ తేదీవరకును కాంగ్రెసుమహాసభ ప్రారంభముకాదు. 24 వ తేదీవరకును భిలాఫతురుహాసభ ప్రారంభముకాదు. నేనునలు కన్యెన్సుగూడ అంతర్వ్యగలో జరుగదు. కాన 20 వ తేదీ ఉదయమునకు బెల్లాం లోనుండునట్లు ఆయా రాష్ట్రముల బహిష్కరణవాదులు కొద్దిమంది ముఖ్యనాయకులను పంపినచో 20 వ తేదీ మధ్యాహ్నమున అవసరమైన 21 వ తేదీనిగూడ వారితో చర్చించుటకు నాకు వీలుగును. స్వరాజ్య పక్షమువారిలోగూడ ప్రత్యేకముగా చర్చింపవలసిన అవసరముండునాయని నేను దాను నెహ్రూగార్లకు వ్రాసితిని. అవసరమున్నచో 21 వ తేదీని కొంతసేపు ప్రత్యేకముగా వారితో గూడ సంభాషించెదను.

ప్రతినిధులనియమమున రెండుపక్షములవారును పూర్తిగా సభకు రావలసియే నేను కోరెదను. ఒకపక్షమువారి సంఖ్య యొక్క అధిక్యతనుబట్టి ఏతీర్మానమునుగాని నిర్ణయించుటకు నేను సమ్మతించజాలకపోయినను ప్రతినిధుల అభిప్రాయమును నేను కాగుగా తెలిసికొనగోరుచున్నాను. ఆసమ్మతినలనను ఉపేక్షవలనను అలసభాసమవలను ప్రతినిధులు నిలిచిపోయినచో తమవిధికి తప్పినవారగుదురు. దేశవనచేయుటకు తీరిక లేనివారు ప్రతినిధులుగా నిలువనేగూడదు. కాన ముందుసంవత్సరము జరుగవలసిన పనిని నిర్ణయించుటలో యథాశక్తిని తోడ్పడగోరిన ప్రతినిధులందరును ముఖ్యముగా సభకురావలెను.

మో, క. గాంధీ.

అసహాయోద్యమ పతాకము

నగమువరకైన దింపలేదు

ఎంగు యిడియూలో మహాత్మునివ్యాసము

తాత్కాలిక సమాధానముకొరకు మహాత్ముడు కాశ్యప నియమములనుగూడ వదలుకొనెనను ధుర్భాగములైన బహిష్కరణపత్రమువారు- గొప్పనాయకులుగూడ - చాలమంది మహాత్ములను లేఖలను ప్రాయశ్చిత్తులను మహాత్ము డీవ్యాసమును ప్రకటించెను.

“అసహాయోద్యమ పతాకమును నేను కొంచమైన క్రిందకు నాలుగైదు అసహాయోద్యమమునందు నమ్మకములేదని ప్రకటించవలెనని నేనెప్పుడూ కోరియుండలేదు. గొప్పగొప్ప మత బోధకుల ఉపమానములను తెచ్చుటలో చాలప్రమాదమున్నది. ఈ సందర్భమున వ్రాయబడిన లేఖలో నామిత్యులొకరు ఒక గొప్పమతకర్తను పేర్కొనియున్నారు.

నేను లేరుమగా పొరబాటులను చేయుచునే యుందునుగాని చివరకు నావెంటిలునుట కిద్దరై న మిగిలిననునచే అందరునుగూడ నన్ను వదలివేసినను నచే నేనుమాత్రము నానియమములను వదలకుండ నుండుగలుగుదునను నాశ నాకింకను తొలగలేదు. నేను భగవంతుని సహాయమునే నమ్మియున్నాను.

నేనుదైవమును నమ్మియున్న యెవ నే మానవులకెంతవ ముగలుగుచున్నాను. నాకు భగవంతునియందుగూడ నమ్మ ము లేకపోయినచో పైనుమలై నేనుగూడ మానవులనందరిని ద్వేషించుటయే తటస్థించియుండును. మహాబ్బురుకథను పోల్చిచూచినచో ఆమతకర్త అభిప్రాయములలో బొత్తిగా నేకిభవింపనివారితోను భురానులో అతినీచముగా పేర్కొనబడిన వారితోను ఒడంబడిక చేసికొనెను. మహాత్ముడు జీవితచరిత్రలో అసహాయపద్ధతి, దేశపరిత్యాగము, నికోధము, దౌర్జన్యము మున్నగునవిన్నియును సత్యాంతర్యాగములుగా నున్నవి. నేను ప్రతిపక్షులకు సహాయము చేయనపుడు స్వస్వత్వముచాకిరిని నాకునుగూడ సహాయముచేయుచునే యుండును. అసహాయాగులు నిడివిడిగాగాని ఏకిభవించిగాని అసహాయోద్యమపతాకము నెత్తరాదని నేనెప్పుడూ కోరలేదు. ఆపతాకము నిరంతరము నున్నతపథమున నెనురుండునట్లు మాడవలెననియే నేను ముఖ్యముగా కోరెదను. అట్లునుటలన దేశీయలందరుగాని కాంగ్రెసువారైన గాని అసహాయోద్యమము ననుసరించెదరని తలంపగూడదు. దేశీయులకు ప్రతినిధులగు కాంగ్రెసువారు అసహాయోద్యమము ననుసరించుటలేదని పరిశీలన సరిగా గమనించినవారందరును ఒప్పుకొనక తప్పదు. కాన అసహాయోద్యమ మిక వ్యక్తులనుమాత్రమే జతపబడవలసియున్నది. బహిష్కరణపత్రమువారి సహకారమును నిలుపుటనే నేనిపుడు స్వరాజ్యపత్రమువారికి సహాయపడుచున్నాను. మూలవదకుటకు వారి కెట్టిఆక్షేపణయును లేదని గుర్తించియే నేను నూజువరకును కొరికిరి. ఆమరకుళ్ళ స్వరాజ్యపత్రమువారుంగీకరించిరి. ఇదిగొప్పలాభమని అంగీకరింపకతప్పదు స్వరాజ్య పత్రమువారు మాటతప్పనివారై నచో-తప్పెదరని సంకల్పించుటకునాకు కారణమేమియునుకనబడుటలేదు-బహిష్కరణపత్రమువారికి ప్రత్యేకసంస్థలు అసహాయము. బహిష్కరణపత్రమువారు కానసభలవిషయమున బోక్త్యము వ్రుచ్చుకొనుచున్నది. పుచ్చుకొననక్కరలేదు. గాన కానసభలవిషయమున సంస్థాత్మాధికారమును తాద్యతయునుగూడ స్వరాజ్యపత్రమువారికి యుండును, కాంగ్రెసుప్రతినిధులకు చెప్పకొనుటకు వారికి హక్కుగలదుగాన వారలులచెప్పకొందురుగాని బహిష్కరణపత్రమువారి ప్రతినిధులమని వారు చెప్పకొనరు. కాంగ్రెసు ఒక సమిష్టిసంఘము కాంగ్రెసు విషయములలో కొన్నిటికి అందరికిని సమిష్టితాద్యత యుండును. విడివిడి విషయములకు ప్రత్యేకపత్రములనుమాత్రమే తాద్యతయుండును.

స్వరాజ్యపత్రమువారుగూడ తమవలెనే సద్యాపముగల వారని బహిష్కరణపత్రమువారు వారిని గౌరవించవలెను. వారి అధికారమునకు భంగముకలిగించుట యిది వలెను చేయరాదు. బహిష్కరణపత్రమువారి బలమును తగ్గించునట్టి పనిని చేసినగూడ నేను చేయలేదు. ఏదో రహస్యచోద్యమతోనే నేని సంయోగమునకు ప్రయత్నించుటలేదు, ఒండొరుల అభిప్రాయములపట్ల సహనమును చూపుట నభ్యసించుటకును పరస్పర పరిచయమును కృత్రిమోందించుటకును అన్ని పత్రముల వారును కాంగ్రెసులో చేరవలెనని నేను కోరుచున్నాను. తరస్పరసహాయమును మనముబడయదగును. అందరమునకులసి పనిచేయువారిక పోయినను స్వరాజ్యోద్యమమును నిర్ణయించుటలోనైన మన మందర మేకిభవించవచ్చునని నేనానించెదను. హ. క. గాంధీ

భారత వలంటీరు మహాసభ

హిందూస్తాను సేవాదళము

బెల్గాం లో జరుగును

హిందూస్తాను సేవాదళము ద్వితీయ వార్షిక సమావేశము బెల్గాం లో కాంగ్రెసువారముతో జరుగును. ప్రతి (పులు ఆర్ ఫస్టు) ప్రథమసభ్యుడును ప్రతినిధిగా రానర్హుడగును.

వెనుకటినిబంధనను రద్దుచరచి యీ క్రొత్తనిబంధన చేయబడెను. 18 ఏండ్లకు మించినవయసుగల భారతీయులలో సహాయక ప్రమాణపత్రమున సంతకముచేసి నిబంధనల ప్రకారము శిక్షనభ్యసించి ఆహారదాబాదు ప్రమాణమున సంతకముచేసిన వారందరును పులు మెంబరులు అనబడుదురు.

28.12-28 వ తేదీకి పూర్వము ఆహారదాబాదు ప్రమాణమున సంతకముచేసి దళమునందలి ప్రథమసభ్యులకు తరఖా నుచేసిన వారందరు 1928 తాత్కాలిక సంఘసభ్యులందరును కాకినాడలో జరిగిన ప్రథమవలంటీరుసభకు అధ్యక్షులుగనుప్రతి నిధులుగను వచ్చినవారందరును, ఆసభ సన్మానసంఘ కార్యనిర్వాహకోద్యోగులందరునుగూడ ప్రథమసభ్యులు అనబడుదురు ప్రతినిధులమును లేదు. రాష్ట్రములనుబట్టియే వోట్లు లెక్కపెట్టబడును గాని వ్యక్తులనుబట్టికాదు. ప్రతినిధిసభ్యుల కెటువారములు ఆయాసంఘముల కిదివరకే పంపబడెను. 22-11-24 వ తేదీని బొంబాయిలో జరిగిన భారతసేవాదళ సంఘసభలో యీని బంధన లామోచింపబడెను. అని భారతసేవాదళ ప్రధానకార్యదర్శి ఎన్. ఎస్. హరికృష్ణగారు బెల్గాం నుండి నవంబరు 30 వ తేదీని ప్రకటించిరి.

భారతసంస్థాన వాసుల సభ

బెల్గాం లో జరుగును

భారతదేశమునందలి స్వదేశసంస్థానముల ప్రజలలోను ప్రత్యేకముగా బెల్గాం లో జరుపవలెను. ఆసభ కధ్యక్షుల వహించుటకు ఎన్. సి. కెల్కరు గారిని కోరవలెను ఇందులకు మైసూరుస్వరాజ్యపత్రమువారు ఏర్పాటుచేయవలెను అను తీర్మానములు నవంబరు 30 వ తేదీని బెంగళూరులో జరిగిన సభలో ఆమోదింపబడెను గాన పాల్గొనగోరు సంస్థానములవారు సన్మానసంఘసభకును మహాసభకును ప్రతినిధుల నెన్నుకొని వారిపేరులను ఈనెల 15 వ తేదీలోగా తెంగుకొను స్వరాజ్య పత్రకార్యదర్శి తెలుపగోరెద మని వారుప్రకటించిరి.

ధిల్లీ కాంగ్రెసు సంఘము

ఉద్యోగుల ఎన్నికలు

డాక్టరు అన్నాగారు అధ్యక్షుడుగాను, పండిత రాధాకృష్ణ భార్య, హాకిం మహమ్మదు ఫల్లే భానుగాడు, అపార్థ్య యుగము, శంకరలాలు గారు అవరలు కేక్రటరీగాను, చాదరీ రఘువీర నారాయణ సింగుగారు అర్డెనెజింగు కేక్రటరీగాను ఎన్నుకొన బడిరి.

డాక్టరు అన్నాగారి, లాలా శంకరలాలు, ఎం. ఆసఫాళీ, అశీఫ్ హుస్సేను హాస్సీ, ఎల్. హుషుంకహానీ, హాకిం ప్రజలాలు, చాదరీ రఘువీర నారాయణసింగుగారు భారతకాంగ్రెసు సంఘసభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి.

బొంబాయి కార్పొరేషను

కార్పొరేషను సభ్యులలో హెచ్చుమంది ప్రతిపాలకు గా నున్నను బొంబాయి నగరపాలకులలో హెచ్చుమంది అనుకూలుకుగా నున్నా కను కారణమునకార్పొరేషను సభలో తీర్మాన ముమోదింపబడినను గూడ పట్టుగాడు రాజప్రతినిధి సభలకు వెళ్లరనియు అధ్యక్షులకు రాజీనామా యియ్యరనియు గూడచెలియుచున్నది. పట్టుగారి అభిప్రాయములలో రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘమువా రేకిభవించాలిపోయినను ఈవిషయమున మాత్రము నగరమున బహిరంగసభలకు జరిపి పట్టుగారి తోడ్పడుటకు నిశ్చయించిరి. (హిందు)

లీ నూ చ న లు

సార్వభౌముని ప్రభుత్వపునిర్ణయము ధిల్లీ, డిశంబరు 4:— లీకహార్తుపై సార్వభౌముని ప్రభుత్వమువారి తీర్పు రేపుచాయంత్రమున యుండియాదొరతనము వారిచే ప్రకటించబడును. (అ. ప్రె.)

మహాత్ముడు లాహోరు వెళ్లుట

నాయకులతో సంభాషణ

మహాత్ముగాంధీ, మాలానాసాకాతాళీ, మహాదేవదేశాయి, శంకరలాలుబాంకరు, నేటుజమునాలాబుబాబా, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు, 4 వ తేదీన లాహోరుచేరిరి. రెడ్డిబాబాగారు ఆకాలీలవిషయమున విచారణచేయుటకువచ్చిరి. 4 వ తేదీని లాహోరులో హిందూమహమ్మదీయప్రముఖులతో మహాత్ముడు సంభాషించి 5 వ తేదీని అమృతసరులో జరుగుభిలాఫ తుసభకు వెళ్ళుచు 6 వ తేదీని మరల అమృతసరునుండి బయలుదేరి 7 వ తేదీ మధ్యాహ్నము లాహోరులోజరుగు బాలీయకళాశాల పట్టప్రదానసభకువచ్చెను. పిమ్మట లాహోరులో వ్రాద్దాహోలులో జరుగురాజకీయసభ కధ్యక్షుల వహించును. 8 వ తేదీవరకు న రాజకీయసభజరుగును. 9 వతేదీ సోమవారమురాత్రి మహాత్ముడు ఇతర నాయకులును రావత్విండికి బయలుదేరి 9వతేదీ ఉపయమునకు గావల్పిండిచేరెదరు. అచటికి కోహటునుండి వచ్చినహిందూమహమ్మదీయప్రముఖులతో తారుసంభాషించెదరు. హా. మియాను పుజలీహుస్సేనుగారితో సంభాషణ

పంజాబుప్రభుత్వవిద్యాకళాశాలలో యగు హా. హుస్సేనుగారితో 4 వ తేదీని పగలు 11½ గంటలకు మహాత్ముడు ఒకగంటసేపు సంభాషించెను. మధ్యాహ్నము పండితుడనమోహనమాలవ్యాగారితోను కోహటునుండి వచ్చినహిందువులతోను చాలసేపు మహాత్ముడు సంభాషించెను. పంజాబురాష్ట్రీయ సభావిషయనిర్ణయసంఘసమావేశము నిన్న 4 వ తేదీ రాత్రిజరిగినది. ఆసభకు మహాత్ముడువెళ్ళెను. 6 వ తేదీ శనివారమునాడు ఉదయమున హిందూమహమ్మదీయప్రముఖుల యిష్టాకోష్ఠి సభ లాహోరులోజరుగును. ఆసభకు మహాత్ముడువెళ్ళును.

పంజాబుఖిలాఫతుసభ

అమృతసరులో నేడు ప్రారంభము గానున్నఖిలాఫతుసభ కధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొన బడిన మాలానాబాఫరాళీగారు 4 వ తేదీ ఉదయమునకు నైపులు ప్రెయిలులో అమృతసరు చేరెను. మహాత్ముడియులు రైలు స్టేషనువద్ద ఘనముగన్వీగత మొసంగిరి. ఊరేగింపుతో అధ్యక్షుని తీసికొనివెళ్ళిరి. ఊరేగింపులో మొదట మహాత్ముడియులు మాత్రమే యుండిరి గాని కొంత నేనైనపిమ్మట ఒక ఆకాలీజత వారు గూడ వచ్చి చేరిరి. (అ. ప్రె.)

డాక్టరు బిసెంటుగారు

కాంగ్రెసులో చేరిరి

డాక్టరు బి సెంటు గారు నాలుగవ నాలు చందాచెల్లించి చెన్నపురిలో తిరువళ్ళేటి కాంగ్రెసుసంఘము నచేరిరి. ఆమె యిదివరకు కాంగ్రెసుమహాసభకు అధ్యక్షులవహించెనుగాన భారతస్థాయిసంఘమున సభ్యులకు హక్కుగలదు. ఆమె బెల్గాంకాంగ్రెసుసభకు వెళ్లెదరు.

దేవదాసు గాంధీగారు యిపుడు అడయారులోనున్నారు. రాట్నముపై నూలుపడుకుంటిని నేర్చుచున్నారు. బిసెంటుగారు నేర్చుకొనుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

దాసుగారుసర్వస్వము

దానము చేయుట

విదుగుగధర్మకర్తలను నియమించిరి

కలకత్తాలో రహోడులోనున్న తమగృహమునుయూవ దాస్సిని దాసుగారు ధర్మదాయముగా వోసగిరి. విదుగురు ధర్మకర్తలకు నియమించిరి. వారు ఋణముల నన్నిటిని తీర్చి ఆస్తిపైవెచ్చు ఆదాయమును ధర్మకార్యములకైంద వినియోగించవలెనని దాసుగారు వానపట్టాలో వ్రాసిరి. “భారతవారీమణుల కొక కళాశాల నేర్పరుపవలెను. ఒక దేవాలయమును ఒక ధామారును ఏర్పరచవలెను. రహోడులోని దాసుగారి గృహమున నిత్యమును భూపడిపనై వేద్యములు జరుగుట కేర్పాటు చేయవలెను. హిందూబాలులకు మతవిద్యకు బోధింపవలెను.” అని దాసుగారు కోరిరి. ఆ ఆస్తిని హిందూస్థాను యిన్నురెక్కుకంపెనీకి కుడువబెట్టి ఋణములన్నిటినితీర్చవేవరకు అని బెంగాలీపత్రిక వ్రాసినది. (అ. ప్రె.)

ఆంధ్రపత్రిక

1924-వ సంవత్సరం 5-వ తేదీ

శుక్రవారము

పశ్చిమాంధ్రదేశపు కూలీలు : అస్సాము

అస్సాముకుబోయిన పశ్చిమాంధ్రదేశపు కూలీలకు గలిగిన పరిభ్రమము సంగతి తెలిసిన విషయమే. ఇందనుగూర్చి నిజసితిని కనుగొని, అందుకు కారణముల నరయట కొక విచారణ సంఘము నేర్పరచియుండవలసివచ్చింది. అందుకు మారుగ, ప్రభుత్వమువారు లేబరు కమిషనరుగ పాడిననుగారిని, అప్టినుగారిని విచారణ సలుప గోరి. ప్యాడిననుగారు పశ్చిమాంధ్రదేశము నందును, అప్టినుగారు అస్సామందును పరిశీలన గనుగొనిరి. పాడిననుగారి రిపోర్టు తాననభవారికి జూపబడెను. ఇయ్యది, పక్షపాత రహితముగ గను పించును. అస్సాముకు బోయి తిరిగివచ్చిన దులకు, కూలీలనే వీరు నిందించుచున్నారు. బక్లాది, అనంత పురము, కడపజిల్లాలో కొన్ని ప్రదేశములలో వీరు విచారణనలిపిరి. అందరును కూడ బలుకుకొని ఒక్కటేకథను చెప్పినట్లు, పాడిననుగారు అనుమానపడుచున్నారు. ఇందు కేమి కారణమో తెలియకున్నది. తిండిలేక పొట్టకూటికి దూరదేశ ములకుబోయిన కూలీలు, నిష్కారముగ ఇంటికి తిరిగివచ్చెదరని ఎవరను యూహించజాలరు. పాడి ననుగారన్యథా భావించుట సమంజసముగాదు. కూలీ చాలదనియు, ఆరోగ్యము బాగుగ లేదనియు, వ్యాధి చీకత్తు నరిగ లేదనియు, వర్షములో బని చేయవలయుననియు, పని భార మధికమనియు మున్నగు విషయముల దెలుపుచు, కూలీ లొక్క చాటనే బాదిరట.

ఇందు వింతపిమ్మి? అందరకును సమాన ప్తము లున్నపుడు, వానిని దెలుపక కూలీ లేమి జేయ గలుగుదురు? ఇందరుగలిసి ఒక్కరికిగ చెలిపినవిష యములను పాడిననుగారధికముగ గౌరవించియుండ వలసివచ్చింది. అందుకుమారుగ వారి మొరలను వీరు చులకనజేసిరి. లేకుకూలీ విషయమును వీరంతగ పాటించుటలేదు. కొన్నినాళ్లు కూలీ లోపికవట్టి యున్నచో, ఎక్కువవేతనములు దొరకెడివని పాడిననుగారు యూహించుచున్నారు. వ్యాధుల విష యమున, ఎట్టియబ్బందియుగలుగలేదని వీరితలంపు. మిగిలిన యిబ్బందులు వీరికంత కనముగ దోప లేదు. ఇక కూలీలు తిరిగి వచ్చుటకు కారణమే? వారు ఉన్నట్టులా? పాడిననుగారికి కారణము దొర కకపోలేదు. స్వరోగంధిమహారాజుగారు వీరినిపంపి వైచిరట. దీనియర్థమేమి? ప్రభుత్వవిరోధులు కొం దరుజేరి, అస్సాం తోట యజమానులకు నష్టము గలిగించవలె నను దురుద్దేశ్యముతో కూలీలను ప్రోత్సహించి వారిని పంపివైచియుండుననియే. ఇట్టి యూహ పాడిననుగారికి నచ్చినది. అన్నికీదు

లను గాంధీకిని, అసహాయోద్యమమునకును అంట గట్టుట యాచారముయినది. అస్సాం కూలీల నిర్మలమునకు గూడ, ఇదియే కారణమని దోచెను. తోటయజమానుల తప్పే మియలేదు. మోసగించినందులకు ఆందోళనారు లను, మోసపోయినందులకు కూలీలునుమాత్రమే బాధ్యులు.

పాడిననుగారి విచారణనలన ఇట్టి ఫలితమే చేకూరునని తలంచెతిమి. నిజకారణములను విచా రించి వానిని బయల్పరచవలసినబాధ్యత ఆంధ్రనాయ కులపైగలదు. ఇంతవఱ కెట్టిరీతిలను జరిగినట్లు గనుపించును. తమకు లేనిపోనియాశల పెట్టి అస్సాంకు దీసికొనిపోయిరనియు, అక్కడ మిగుల తక్కువ కూలీ దొరకెననియు, కూలీలు మొరబెట్టుచుండ, కాదని పాడిననుగారు త్రోసివేయుటకు కారణము గనుపించదు. పాడిననుగారి రిపోర్టుప్రకారము, కడపడిపోలోనున్న గుమాస్తా లకు అస్సాం సంగతులు తెలియవని, సూచింప బడినది. అట్టితేరి, వీరేమి జెప్పగలరు? కూలీల నెలులనయినను ఆకర్షించి దీసుకునివచ్చుటకు సర్దారులు పంపబడిరి. వీరికి లైసెన్సు లీయబడెను. వీరు అస్సాంకుబోయి తిరిగివచ్చి స్వర్గ మూడిపడి నట్లు కూలీలకు దెలిపియుండురు. కూలీలు వీరి పలుకులకుబ్బి అస్సాంకుబోయి మోసబోయి యుండురు. ఇట్లుగా విం చుటకు సర్దారులకు తోట యజమానులు ప్రోత్సహ మొనగు చున్నారు. ఎటులనయినను కూలీలను దెచ్చిన, వారికి జాలును. పాడిననుగారు కొన్ని నివారణోపాయములను సూచించుచున్నారు. డిపోల గుమాస్తాలు అనుభవజ్ఞులుగ నుండివలయుననియు, కనీసము మూడుమాసములయినను ఎట్టేటులలో పనిజేయనివారికి సర్దారులు లైసెన్సుసంగగూడదని యు, అస్సాంమరితులను కూలీలకు స్పష్టముగ దెలు పుట కేర్పాటు జరుగవలయుననియు, అస్సాంలో నీరు సరికడనియెడల మెడికలునర్సికేట్టుమీద వారిని తిరిగి పంపుటకు వీలుండవలయుననియు, పాడినను గారి యుద్దేశ్యము. పాడిననుగారు దెలిపినమార్గ ములు పైకి ఎంతచక్కగ గనుపించినను, ఆచరణ లోనికి వచ్చునని దోచదు. తోటయజమానులకు అధికారులు తోడ్పడునంతవరకు, కూలీలయిబ్బం దులు తీరవు. కూలీలమొర లరణ్యరొదనములుగ నుండును. వారిమూటలను నమ్మెడివా రుండరు. నిజప్రతిక్రియ వేరుగలదు దాని నాచరింపదగిన వారు ప్రజలే. దూరదేశములకు బోయి కూలీలు ఇబ్బందులపాలుగాకుండ జేయుటకు, వారికి తగిన వసతులను ఇంటినదనే జూపవలయును. కఠవుబాధల నుండి వారిని దప్పించవలయును. ఇందుకు రాటమే పరమోపాయము. పశ్చిమాంధ్రదేశము దూదిపం డెడిదేశము. అచ్చట రాటపరిశ్రమ కెంతటియవకాశ మైనను గలదు. పురుషులు, స్త్రీలు, సుఖముగజీవించు టకు సదుపాయము జేయవచ్చును. ఇంతవరకును ఆంధ్రుల యలసత్వమువలననే, పశ్చిమాంధ్రదేశము నందు కరువు వీరము పెట్టుకొనియున్నది. ప్రజలు తిండికొరకు దూరదేశములకు వెడలుట తలస్థించు చున్నది. రాటపుపరిశ్రమ కిదివరకు కొంతవరకు ప్రోత్సహము గలిగినను, అయ్యది ఏమాత్రము

చాలదు. రాటమును సర్వత్ర చేపట్టునట్లు జేయ వలయును. ప్రభుత్వసహాయముపై నాధారపడిన లాభములేదు. అస్సాంకూలీల దురవస్థయినను, ఆంధ్రుల కార్యవీటును పురిగొల్పుగా!

నిమ్మజాతులు: బహిరంగవిధులు

నిమ్మజాతులను బహిరంగవిధులలో దిరుగ కుండజేయుట క్రూరము. వైకంఠో నుదయించిన ప్రశ్నయే కాల్పతి అగ్రహారమునందు బయలు చేరెను. యజ్ఞాలను నొకతెగవారు, కాల్పతివీధు లందు నడువ ప్రయత్నింపగ, కొందరు దెబ్బలకు లోనయిరి. నిమ్మజాతులవారు మరల నెట్టిచార్జ్ న్యము నుపయోగించక బాధలను సహనముతో నోర్చికొనిరి. అస్పృశ్యతా నివారణమును ఆచరణ లోనికి దెచ్చుట కికతడవు నేసి లాభములేదు. కాలము గడచినకొలదియు, నిమ్మజాతులకును ఉన్నతజాతులకును మధ్య యెడబాటు గలిగి తీరని నష్టము వాటిల్లి జేయును. బాధ్యతగల దేశనాయకు లెల్లరును అస్పృశ్యతను వెంటనే నివారించవలయు నని గోరుచున్నారు. పంజాబు సనాతనధర్మసభ కధ్యక్షత వహించి, అస్పృశ్యతా నివారణా వశ్యకతను పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు నిరూపించిరి. అస్పృశ్యతవలన, హిందూ సంఘబల మిదివరకే క్షీణించినది. ఇతరసంఘములలో నుండెడి యైకమత్యము హిందూసంఘమున లే కుండుటచేతనే, హిందువు లధిక సంఖ్యాకులయి నను దేశమున తగిన పలుకుబడిలేక యున్నారు. అంతరంగిక కలింకము తొలగినగాని, హిందూ సంఘమునకు వెలుపల గౌరవ మేర్పడజాలదు. అస్పృశ్యతా సమస్య మతసమన్వయని గాని సాంఘికసమన్వయని గాని యనిపించుకొనదు. ఇది+ కేవలము భూతదయకు సంబంధించిన విషయము నిమ్మజాతులకు మానవుల కనీసపుహక్కుల నొస గిన చాలును. తిర్యగ్జంతువులపట్ల జూకెడి ఆదరణ నయినను నిమ్మజాతులపట్ల జూపకుండుట, ఏమాత్రము న్యాయముగాదు. తమకు స్వాతంత్ర్య మవసరమని చాటెడివారు, తోడి సోదరుల స్వా తంత్ర్యమును గుర్తింపకుండుట స్వవచన వ్యాఘాత మగును. నిర్మాణ కార్యక్రమమును దీక్షతో కొన సాగింపవలసిన నీ దినములలో, ఏకమత్యము ప్రబల వలసిన నీ దినములలో, అమానుషముగు నిట్టి ఆచారమును కొనసాగించుట, దేశభ్యాతికి గాని, హిందూ సంఘాన్నత్యమునకు గాని, ప్రోద్బలకర ము గానేరదు. సర్వమానవులను ఈశ్వరస్వరూపు లుగభావించిన హిందూమత ప్రాశస్త్యమున కిట్టిసితి మిక్కిలి ప్రతికూలము. నిమ్మజాతు లీ సమయమున సహనమును కోల్పోవక, అహింసాపద్ధతి నతిక్రమింపక మహాత్ముని యానతిని శిరసావహించి కృషిసలుపుచో, ఉన్నతపథము ద్రోక్కగలరు. జన్మచేత గలిగెడి యాధిక్యముగాని, న్యూనతగాని అత్యల్పము. దానిని ప్రాజ్ఞులంతగ పాటింప నక్కర లేదు. నిమ్మజాతులనుగాని, ఉన్నతజాతులనుగాని బైకిగొనిపోయెడిది, సుకీలమే. దైవభక్తియు, పాప భీతియు, సామ్యస్వభావమును, నిమ్మజాతుల నున్నతజాతులక్రింద మార్చగలదు. నిమ్మజాతుల మోక్షము వారి హస్తములందే గలదు. ప్రస్తు

సమయమున వారిని తీవ్రపరీక్ష ఎదుర్కొనుచున్నది. వారు ప్రాంతములలో తలయెత్తుకొని ఓరగ నెంచుచున్నారు. ఆచారప్రేతులై ఉన్నతజాతుల వారు పీరియట్ ధృష్టిని సరోధింప బ్రయత్నించుదురు. అట్టితరీ, కడుగిరి హమతో మెలగ, తమ సుగుణాతీతయ మను నెబలక, తద్వారా ఎలరమ్మదయములను నెమ్మజాతులు గరింపజేసెను. అందరకును మార్గదర్శకుడగు గాంధీమహాత్ముడే నెమ్మజాతులకును మార్గదర్శకు డగును. అనిహితము ననుసరించి, విముక్తి త్వరలో లభించు ననుటకు సందియము లేదు.

సంప్రతింపు

గాంధీమహాత్ముడు డిశంబరు 20 వ తేదిన బెల్గాములో బహిష్కారముతో ప్రత్యేకముగ సంప్రతింపబడనని ప్రకటించెను. స్వరాజ్యమువా రంగీకరించుచో, 21 వ తేదిన వారితోగూడ మహాత్ముడు సంప్రతింపును. ఇదివరకు బహిష్కారవాదులతో విశేష కాలము సంప్రతింపుటకు మహాత్ముడు పిలువలేకబోయెను. ఈమారు మహాత్మునికి తమ సం దేహములను తెలిపి, బహిష్కారవాదులు వానిని నివరించుకొనవచ్చును. కాంగ్రెసు గూడకముందే, సంప్రతింపుటవలన కొంత లాభము గలదు. కాంగ్రెసులో దీర్ఘచర్చ కవకాశము దప్పిపోవును. ఒకరినొకరు తిన్నగ గ్రహించుటకు పిలుగులుగను గాంధీ దాను ఒడంబడికను రాబోవు కాంగ్రెసు సభలో సిరవరచుట ముఖ్యము. మహాత్ముడు దెలిపినటుల అసహాయకార్యక్రమమును కాంగ్రెసు అవలంబించును, అసహాయవాదు లండకమానరు. దేశ సేవాతత్పరులు, కాంగ్రెసు జెప్పినను జెప్పకున్నను తమధర్మమును నెఱవేర్చుచుందురు. ఇందుకు సీతానగరమున స్థాపించబడిన సత్యాగ్రహ శ్రమమే నిదర్శనము. మహాత్ముని జీవితమే సరమూ డర్మము. గాంధీ-దాను ఒడంబడికయందు, నాలుగు చందా యంగీకరింపబడెను. ఇయ్యది బహిష్కార పక్షమునకు సంతత ప్రోత్సాహము గలిగించగలదు. నిర్మాణ కార్యక్రమ నిర్వహణమునకు మార్గము జూడగలదు. అందు చేసి రుత్సాహము జెంద నవసరము లేదు. మహాత్ముని నాయకత్వమునందు విశ్వాసముగలవారు, వారుజూపిన మార్గమును నిరాకరింపరు. ప్రస్తుత పరిస్థితుల ననుసరించి, విభేదములను వెనుకకుజెట్టి, సంయోగ సూత్రమును బలపరుపవలసివచ్చెను. అసహాయోద్యమ పోమితిని, దాని ప్రయోజనమును గుర్రెటిగిన మహాత్ముడు, నేటికవసరమగుచర్య దీసికొనెను. అందుచే, అసహాయ వివాదములతో బ్రొద్దుబుచ్చక బహిష్కారవాదులేమి స్వరాజ్యపక్షమువా రమి, తమ తమ విధ్యుక్తధర్మములను నిర్వహించి, దేశ సేవ జేసెదరుగాక! రాటపునూలు ఉభయపక్షములను స్నేహబంధమున గట్టివెచ్చు గాక!

దేశీయవైద్యులు

గ్రామములకు వైద్యసహాయ మొనగుటకై ప్రభుత్వమువా రిటీవల గావించిన ప్రకటనమునందు, దేశీయవైద్యులు చాలినంతమంది లభింపరనియు, అందుచే ఆల్లోపాతిక్ వైద్యులనే యమింపవలయు ననియు, సూచించిరి. ప్రజాసౌభాగ్య మందుకు విఘ్నముగనున్నది. దేశీయవైద్యులు చాలినంతమంది

గాంధీమహాత్ముని వూజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను

5-12-24

యథాశక్తిని తోడ్చుడు

చంపాలు	కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వర రావు సంతులగారికి చేరిన వసూళ్లు	కోశాధిపతి వసూలు మొత్తము
ఇదివఱకు 50601-14-8	ఇదివఱకు 24556-1-8	ఇదివఱకు 24781-1-8
నేటివసూలు 1-8-0	మునగాలయస్టేటు మాధవరం ప్రభుత్వ సహజమువారు వసూలు చేసి పంపినది 1-8-0	కోశాధిపతివద్దకు వసూలు 1-8-0
మొ॥ 50602-6-8	మొ॥ 24557-9-8	మొ॥ 24782-9-8

పూజానిధికి సాము, నుబంపు చీరనామా:—కా.నాగేశ్వరరావు, నెం. 7, తంబు శెట్టిపీఠి, మద్రాసు.

గలరు. వారికి ప్రోత్సాహమొసగిన, కొలదిఖర్చుతో ప్రజలకు వైద్యసహాయము లభించును. ప్రభుత్వము వారి యాహుతు కారణమేమని, రామచంద్రారెడ్డిగారి కు గగ, వారు ఇటీవల నెట్టిచారణ నలుపలేదని తెలిపి. తగినవిచారణ జేయకుండనే, ఆయన వైద్యులు లభింపరని చెప్పట, కడుంగడువిచిత్రము. 1916, 17 సంవత్సరములందు కొంత విచారణనలుపగ ప్రభుత్వము వారికి గలిగిన యభిప్రాయముల ననుసరించి, వారు ఇట్టియైతర్యవ్రతు ప్రచురించెరట. ఎనిమిదినంతవత్సరములక్రింద, ఆయన వైద్యుల ప్రభుత్వమున కెట్టి పనిగింపుకలదో, పానుగల్లురాజుగారిదివరకు, దెలిపియేయండి. ఆయన వైద్యులము శాస్త్రసమ్మతముగదా, మూఢవిశ్వాసముపై నాధారపడి యన్నదనియు సామాన్యముగ చెలుపబడుచుండెడి దినములలో, దేశీయవైద్యుల యునికిగూర్చి దురభిప్రాయము లుండుట వింతగాదు. నేడట్టిఅభిప్రాయములు మూలపోయినవి. ప్రజలకు విశ్వాసములేని పాశ్చాత్యవైద్యమును ప్రవేశపెట్టుటకంటె, గ్రామములలో దేశీయవైద్యమునే సులభముగ వ్యాపింపజేయవచ్చును. ఇప్పటికిని ప్రతిగ్రామమునందును దేశీయవైద్యులు గలర. ప్రభుత్వమువారు మరల విచారణనలుపుట లాభకరము. ఉపాలపై చర్య దీసికొనుట, సమంజసము గానేరదు.

అత్యవసర తీర్మానములచర్చ

ప్రస్తుతపు ప్లాండుంగు ఆర్థరులప్రకారము, అత్యవసర విషయములకూర్చి చర్చ జరుగవలసియున్నయెడల, అక్షరమెంటు ప్రతిపాదనము గావింపబడును. ఆదినమున సాయం కాలము నాలుగున్నర గంటలకు చర్చ జరుగుచుండును. శాసన సభలో మార్పు జేయినప్రకారము, ఆదినము మధ్యాహ్నము 2-30 గంటలకుగాని, మరునాడు 2-30 గంటలకుగాని తీర్మానమును చర్చింపవచ్చును. ఇట్టి ఏర్పాటువలన, చర్చయొక్క ప్రయోజన మంతరించును. సామాన్యముగ, నాదినమున చర్చ జరుగుటకు వీలుండదు. అందుచే మరుదినమే, చర్చ ప్రారంభమగుట సహజము. అవసరచర్చల పట్ల నిట్టి ఏర్పాటు కంగీకరించి, శాసనసభ తన హక్కును వదులుకొనెను. ఇట్టి తీర్మానములకూర్చి గవర్నరుగారు తమ యభిప్రాయమును తెలుప

వలయుననిన, స్వయముగ తెలుపవచ్చును, లేక వ్రాసిపంపవచ్చును. లామెంబరుగారు చేయదలచిన మార్పుప్రకారము, మంతులద్వారాగాని, కార్యనిర్వాహక సభ్యులద్వారాగాని, తమ యభిప్రాయమును చెలుపుటకు గవర్నరున కిధికారముండును. ఇది కొనసాగుచో, ప్రభుత్వసభ్యులదే సర్వాధికార మగును. ఇట్టిసవరణగూడ అంగీకరింపబడియుండును. కాని శాసనసభ్యులు, సవరణకు ప్రతికూలముగ వోటుజేయుటచే, నది యోడిపోయెను.

దక్షిణాఫ్రికా బొగ్గు

భారతీయులను నానాబాధలకు లోనుజేసి, వారిని దేశమునుండి వెళ్లగొట్టుటకు దక్షిణాఫ్రికా ప్రయత్నించుచుండ, సుకూర్తర ఆనకట్టను నిర్మించుటకై దక్షిణాఫ్రికా బొగ్గును తెప్పించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరి. ఇది ఎంత విచిత్రమో యూహింపవచ్చును. హిందూ దేశభాగ్గుకు ప్రోత్సాహమొసగుటకు వాగ్దానము జేసిన ప్రభుత్వము, దక్షిణాఫ్రికాకు హిందూదేశపు ధనమును పంపినే? ఇట్టి ప్రవర్తనము హిందూ దేశమున కవమానకర మని, ఇండియాగనుల సంఘమువారు తెలిపిరి. దక్షిణాఫ్రికా బొగ్గుపై సుంకమును విధించుటకమారుగ, దాని కిట్టిప్రోత్సాహమొసగుట ఎంతయసభ్యమో చెలుపబట్టలేదు. దేశీయపరిశ్రమలను ప్రోత్సాహపరుచుట కల్లయని లేలుచున్నది. హిందూదేశమునకు స్వరీపాలనము లేకుండుటచే, ఎన్ని యిక్కట్లు వాటిల్లుచున్నవో చెలుపవలయునా?

చెన్నపురి ఆంధ్రసభ వారు

బ్రాజ్ఞే ముత్యాలపేట పోలీసుస్టేషన్ కెదుట స్వాతంత్ర్యయోధుల డిశంబరు నెల 6-వ తేదీ శనివారం 5-30 ఘంటలకు “రామదాసు” అను నాటకమును, డిశంబరు 7 వ తేదీ ఆదివారం 5-30 ఘంటలకు “సావిత్రి” అను నాటకమును తెనుగున ప్రదర్శింతురు.

శ్రీయత బళ్లారి టి. రాఘవాచార్యులుగారు, బి. ఏ., బి. యల్., (రామదాసు, యముడు.) అల్లూరి పి. రామచంద్రారెడ్డిగారు (కబీరుదాసు.) యడవల్లి సూర్యనారాయణరావుగారు (పత్మింతుడు) ఉప్పలూరు సుబ్బరావుగారు (కమలాంబ, సావిత్రి.)

పదేశవార్తలు

లీనివేదికము

ప్రతిమంత్రివర్గము

ప్రభుత్వప్రకటనము

లండన్, డిశంబరు 3:—లీనివేదికమును గూర్చి ఇండియాలో, ఇంగ్లాండులోను ఒకేసమయమున ఈవాతాంతమున ప్రభుత్వము తమతీర్మానమును ప్రకటించెదనని తెలియుచున్నది.

స్వేయిను విప్లవకారుల విచారణ

లండన్, డిశంబరు 3:—పార్లమెంటు వా సైనిక న్యాయస్థానములతో గాక పీఠాసైనిక నాకాదేశ న్యాయస్థానమువారు నలుగురు విప్లవకారులను విచారించి ముగ్గురికి ఉరిశిక్షను విధించిరి. పార్లమెంటు వా న్యాయస్థానమువారు నలుగురిని వదలివెట్టిరి. మువ్వయి న్యాయవాది శిక్షనమాత్రము తిక్కుకొగ విధించవలెననిరి. ఈవిప్లవకారులు ప్రభుత్వముపై భయమెత్తి ప్రచారము సల్పుచున్నారని శిక్షించవలెనని ప్రభుత్వ న్యాయవాది మ్యాడ్రిడుసుప్రీము న్యాయస్థానమున అపీలు చేసెను. వీరు ప్రాంసులో ప్రచారమును సల్పుచుండిరి. వారి అసలు మోక్షార్థము సాక్ష్యము చాలదని ప్రభుత్వము వారు అభియోగము నుపసంహరించుకొనిరి. కాని ప్రభుత్వ న్యాయవాదికరపున పనేయుంతుడు శిక్షాపనమును చేయవలెననిరి. మువ్వయి న్యాయవాది ప్రభుత్వన్యాయవాది కోరి నట్లు అభియోగమును గద్దుకేయవలెననిరి. ఉరిశిక్ష చేయవలెనని ఇంకొకశిక్షనువేసి దయచూపవలెనని ప్రభుత్వన్యాయవాది ప్రతినిధి సిఫార్సుచేసెను.

పెరిషియా బ్రిటను

అగదానీవృత్తాంతము

లండన్, డిశంబరు 3:—సర్దారు అగదానీగారి కను కులముగ పెరిషియా ప్రభుత్వమునకు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము రెండులేఖల నంపెనని ప్రబలవదంతులు బుట్టినవి. కాని అయ్యది అసత్యమని పెరిషియా ప్రభుత్వము ప్రకటించెను.

జావా భూకంపము

గొప్పనష్టములు

లండన్, డిశంబరు 3:—భూకంపము మరల గలుగుటచే కెడు దేశమంతయు నాశనమైనదని తెలియుచున్నది. 30 మంది చనిపోయి రనుచున్నారు. ఇందు దేశీయులున్నారు.

మిడ్లండు బ్యాంకు నేరము

లో 'ఏ' అను షాక్తిచేతను ప్రకటించుటకు అంగీకరించిన తెలియుచున్నది. అతనిచేరు పర్ హాసింగుగారు. ఇతడు కాష్మీరుమహారాజు మేనల్లుడు.

పెరిషియా యుద్ధము

లండన్, డిశంబరు 3:—లంకరునుండి ప్రధానాధ్యక్షుడిట్లు కంటి నంపుచున్నాడు. నవంబరు 30 తేదీన ఆరబ్బులు తమస్థానములనుండి మరలిరిని తెలియుచున్నది. కొర్రాంబడు నుండి మొదటిపలాలము డిజిపులు చేరెను. తక్కినవి రెండు గోనలలో చేరెను. ఆరెవిస్తాను మధ్యగనే శిగదను యుద్ధమున కొర్రాలయమువారు 200000 'టూను'లను మడింపుచేసిరి.

రేవాలులో 'రెడ్' విప్లవము

డిశంబరు ఒకటవ తేదీన తిరుగుబాటునగ్న 17 గురిని సైనిక కాగనమువారు శిక్షించిరి. ఇందులో ఇంకొక 7 గురిని ఉరిశిక్షిరి.

యునైటెడ్ స్టేట్స్ ప్రజలు

వలస్థాయినులో స్వత్వములు

లండన్, డిశంబరు 3:—వలస్థాయినులో జాతీయమితికి సంబంధించిన జాతులకున్న స్వత్వము లన్నిటిని యునైటెడ్ స్టేట్స్ ప్రజల కిచ్చుటకు చాంబర్లెనుగారు యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో ఒడంబడికను సంతకము చేసెను.

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు

థామన్ గారి సూచనలు

'రాండుటెబిలు' సభ

లండన్, డిశంబరు 3:—దక్షిణాఫ్రికాలోనున్న అన్ని పక్షముల ప్రతినిధులను, సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారును గలిసి రాండుటెబిలుసభ—నాయకు లండరును సమావేశమై—భారతీయ ప్రతినిధులుగూడ కలిసి భారతీయస్వత్వ చర్చించవలెనని థామన్ గారు సూచించిరి. సామ్రాజ్యదృష్టితోగాని తేరుబిగముగ జూచుటకు వీలులేదని, ఇంకొకవిధముగ చేయుట అసాధ్యమనిరి.

అంగరక్షకు నొకరినిపట్టి

అప్పగించుట

స్వాగినులో సంచలనము

లండన్, డిశంబరు 3:—నిన్నటిసాయంత్రము స్వాగినుకు 'స్కాట్లండుయార్డు' గూఢచారు లెద్దరువచ్చిరి. ఒక అంగరక్షకునిపట్టి అప్పగించుట బ్రిటిష్ రాజ్యాధికార కేగి ఉండిరి. ఒకవారముతోపుగ జరుగుటకు వీలులేదట. ఇతనిని అన్యాయముగ నిండుచుచున్నారనియు ఇతడు విరిపువ్యక్తియగుటచే బట్టి అప్పగించరనియు తీరుగా రనిరి. 50 సంవత్సరములకుండి జరుగుచున్న ఆంగ్లో-పెంచిసంబంధములు ఇంతవరకు వ్యవహారమును తానీయవని ఆశించుచున్నాడు. ఇతడు చాల మర్యాదగలవాడనిరి. యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో ఒడంబడికనములో ఎన్నడును పాల్గొనలేదనిరి.

చాంబర్లెను గారి ప్రకటనము

లండన్, డిశం 3:—రోముకేసు సమయమున లండనులో చాంబర్లెనుగార్లు యువప్రవేశించిరి. ఈజిప్టులో జరిగిన సం గతులు జాతీయమితి ఒడంబడికలో చేరలేదు. అందుచే తమకు అనుకూలము జాతీయమితి తోక్యముగలుగలేకొనుటకు వలెలేదు. వానిని ఆహ్వానించుట కవసరములేదు. కాని ఈజిప్టులో తాము అనుభవించిన విధానమునకు కారణములను అవసరమును జాతీయమితి యందున్న భక్తి గౌరవములచే పథవానికి తెలియజేయుట కభ్యంతరము లేదనియు తెలియజేయ సంసిద్ధుడుగ నుండినది.

స్థానముగూర్చుకొనుట గానొక సంవత్సరముతేడ హత్యకు సంబంధములేని కొక్కెలను గోకలేదనిరి. ప్రస్తుతముందున్న చిక్కులు పరిష్కారమగుటతోడనే ఈజిప్టు ప్రభుత్వముతో మరిల స్నేహమేర్పరుచునని ఆశించుచున్నాడననిరి. ఇతివరలో ఆగిపోయిన రాజకీయభారములను ప్రారంభించి ఈజిప్టుస్వాతంత్ర్యమున కంతమాత్రము పాధ్యమైవంతవరకు అడ్డులేకుండ ఏర్పడునని ఆశించుచున్నాడననిరి.

సూడాను కొత్తగవర్నరు జనరలు

లండన్, డిశంబరు 3:—సర్ జె. ఆర్. లెఫ్టెనెంట్ గవర్నరు సూడాను గవర్నరుజనరలుగ నియమించుట సార్వభౌమము చేపట్టిన ము ప్రకటించునని తెలియుచున్నది.

నేజిదు సుల్తాను

మెక్ కాన్ వేళము

లండన్, డిశం 3:—యెన్నెసెయిలో 400 అనుచరులతోడను నేజిదు సుల్తాను మెక్ కాన్ ప్రత్యేకించిన తెలియుచున్నది.

ఈజిప్టుపరిస్థితులు

జగులులుపాపాగారు యూరపు కేగుటకు

ఎన్నడును తలంచలేదనుట

లండన్, డిసంబరు 3:—కెయిరోలో పాకలా పాథ్యాయులతో ప్రస్తావించుట తాను విదేశమునకు, యూతపు:కు పోగలంచదని తెలియజేసెను. ఆయుద్ధకృమే లేదనిరి.

ప్రజల స్వత్వములనే గాపాడుచు ప్రజలతరపున చరింపక పోరాడెదననిరి. దేశమంతయు ఐక్యమైతే ప్రవర్తించి వహిత్వంలోనే తాము కోల్పోయిన స్వాతంత్ర్య స్వత్వమును సంపాదించ గలరనిరి

రాజీనామా నొసగిన ఉస్మాన్ మొహరంగారి స్థానే మహ్మదు సిక్సే రేగారు పట్టిమక్కనుంత్రిగ నియమించబడిరి.

కంగ్రెసు - ఈజిప్టు

బ్రిటిష్ విధానము

చాంబర్లెనుగారి ప్రకటనము

లండన్, డిశం 3:—క్రొత్త బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు ప్రారంభములోనే కష్టములను ఎదుర్కొనవలసినవైనను. జాతీయసామ్రాజ్యసమస్యలను సాధించుటకు వారికి క్షిణి పరీక్షించెను. ఈజిప్టుపరిస్థితులను పరిష్కారముచేయుటలో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు ప్రజలసమ్మతితోడనే విశ్వాసముతోడనే నిర్వహించగలిగిరి. అధినివేశములవారు, ఇంగ్లాండు ప్రజలును హింసించువిధానమునే బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు ఈజిప్టువయమై అవలంబించిరి.

ప్రతికూల బ్రిటిష్ విధానము

ఇంగ్లాండుపై స్పష్టముగ ప్రతికూలస్వభావమునెత్తు తలంపుతోడనే గర్భారము జంపుట తలుపించెను. ఈజిప్టునాదాను దేశములందు బ్రిటిష్ పరిస్థితులనుగూర్చి జగులులుపాపాగారు మగ్నానాల్లగారిలో మాట్లాడినపుడు మగ్నానాల్లగారిచ్చిన హెచ్చరికను జ్ఞాపకముచేసిరి. మగ్నానాల్లగారింత జెప్పినను వివక జగులులుపాపాగారు తమవిధానమున పట్టుదలనుజూపుటకు ఈ వాత్య జరిగినదని జెప్పక తీరదు. అట్టిసంగతులను సాగనిచ్చుటకు ఎంతమాత్రము సాధ్యముగాదు.

సూడానుకు ఇచ్చిన అభయము

ను నెలవేర్చుటకు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు సకల్పించిరి చాంబర్లెనుగారు తెలియజేసిరి.

మొన్న ఎన్నికలందు తమకు కన్నకృణిపు పక్షమునకు తెందనివారేగూడ ఓటులనిచ్చిరినియు దీనివలన తమవిధానమును దేశమంతయు అంగీకరించవలయు ప్రజలుగూడ తెలియవిధానమునే అవలంబించ గోరుచున్నారని దీనివలన అర్థమగుచున్నదనియు అది నిజమగుచో విదేశాంగకార్యాలయ కార్యకారము నకుగూడ తానే తరవాదిదనియు చాంబర్లెనుగారు తెలియజేసిరి.

నర్దారు నెవరుజింజిరో గుర్తించలేదు

లండన్, డిశంబరు 3:—అరబ్బుతేమటతిన పార్లమెంటు సభ్యులనుకొని పాత్యుంజత్యమున అరబ్బుతేమటతిన వారి పంజరిని పాత్యుం గుర్తించి కాని హంతకుని గుర్తించలేదు.

పాదురాజుకు విజ్ఞాపి

11కి గ్గురు పార్లమెంటుసభ్యులు తత్కణము ఈజిప్టుపాత్ల మెంటునుసమావేశపరచి పక్షబలమునుపయోగించి ఈజిప్టుస్వాతంత్ర్యమును హరించుకుండ చేయవలెననియు స్వాతంత్ర్యమును దిప్పజేరొకటి ఈజిప్టు అంగీకరించవలయు పాదురాజునకు విజ్ఞాపించిరి. నేనటరులందరూ ఇతే ప్రకారము ప్రవర్తించుచున్నామ.

కీ! కీ! స్థానగారికి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారి దిప్పిన 200000 పానులను నికాకరించి కానిని బీజుకు పంచివెట్టవలెనని ఆమె తెలియజేసెను.

యుద్ధమునకుపూర్వము
పరిస్థితులనుదెలుపు కాగితములు

బ్రిటిషు చరిత్రకారులకు అందజేయుట

ప్రభుత్వతీర్మానము

లీఫెల్డు, డిశంబరు ౩:—బ్రిటిషు చరిత్రకారులు చాలమంది ప్రముఖులు యుద్ధమునకు పూర్వమున్న పరిస్థితులను తెలుపు కాగితము లన్నిటిని తమకు చరిత్రను వ్రాయుట కందజేయవలె ననిగోర ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి. ముగ్గోశాల్లుగా రిదివరకే ఈవిషయమై ఏర్పాటుజేసిరి. దానినే దేను పూర్తిజేసెదనని చాంబర్లెనుగా రనిరి. ఇదివరకు 1860 వరకు కాగితములను జూచుటకు అనుమతినిచ్చిరి. ఇప్పుడు 1878 వరకు జరిగిన సంగతులన్నిటిని జూచుట కంగీకరించిరి ఇతరప్రభుత్వకాగిత కాగితములుగూడ ఈసంవత్సరము 1878 వరకు జూపబడును. ఈక్రాంతిర్పాటులు స్వపరిపాలన డొమినియను ప్రభుత్వమువారు సమ్యక్తించినవెంటనే అనుబంధపెడదు. ఇదివరక పుడే కొందరు పత్తులనిజూపిరి.

యూరపులో 1914 లో బయలుదేరిన సంగ్రామమునకు పూర్వమున్న యూరపియను పరిస్థితులను తెలుపు కాగితము లన్నిటినిగూడ చరిత్రకారులపరమ జేయుటకుగూడ విదేశాంగకార్యాలయమున సంపాదించుటకు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి. ఈ కాగితములను బాగ్రతగ పరిశీలించి ప్రమాణముగనుండునటుల నుప్రసిద్ధులగు గూచి, టెంవెర్టీ గార్లను నియమించుచున్నారు.

ఇంకను చరిత్రక పరిశోధన, పురోన్మద్ధి విషయమై జేయబడు నూచనలనుగూర్చి సహాయ మొనర్చెదమని చాంబర్లెను గారభయమొసగిరి.

బ్రిటిషునైన్యము

యవకులకు లాభము

డైరక్టుకమిషనులు

లీఫీల్డు, డిశంబరు ౩:—'రెగ్యులరు' నైన్యములో చాలమంది యవకులకు ప్రత్యక్షముగ - డైరక్టు - కమిషనులనిచ్చి నైన్యమును పెంపొందించుచున్నారు.

సామర్థ్యము, తెలివి తేటలుగలవారలకు ఆర్థికవిషయముగ జేయుచున్నారు. ఇదివరలో యున్న నిర్బంధముచే ధీమంతులైనను స్వాంతర్థుల పూర్వీచి నైనికపాతకాలయందు జేరుటకు కలులేనివారిపుడు కష్టములేకుండజేయుటకు ఏర్పాటుజేసినది.

యూనైటెడ్ కింగ్డములో గుర్తించబడిన 15 విశ్వవిద్యాలయములవారు నియమించు 100 నుండి కమిషను లీయబడును.

ఇదివరలో 12 కలలుండి సిఫార్సుజేసిన సంఖ్యకంటె మెన్న అర్థసంవత్సరపరీక్షలో చాలమంది శిష్యులజేయబడిరి. దీనితోడు ముందు కమిషనులకుగూడ కొందరిని నకాయజేసిరి.

బ్రిటనులో పనిలేనికారికులసంఖ్య

గ్రేటుబ్రిటను, నవంబరు 24 తేదీకి 1190400 మంది గలరు. బ్రిటన్లోనివలె 18600 మంది కిగ్గిరి. 1928 సంవత్సరాంతముకంటె 95000 మంది కిగ్గిరి.

ఇంగ్లండుప్రాంసు

చాంబర్లెనుగారి ప్యారిసుపయనము

లీఫీల్డు, డిశంబరు ౩:—రోముకేర మార్గమున ప్రాంసులోనికి వెలియటు గారితో పరిచయము జేసికొని రెండు శతములకు సంబంధించినవిషయము లన్నిటిని ఆలోచించెదరు. ఈజిప్టు తొందరచే ఈవిషయము లన్నిటినిగూర్చి ఇదివరలో మాట్లాడుటకు చాంబర్లెనుగారికి విలులేకపోయెను. రోము నుండి తిరిగిరాగానే ఈవిషయముల నెఱుకొని చాంబర్లెనుగారు చర్చించెదరు. స్వయముగ ప్రెంచిప్రధానామాత్యుని యభిప్రాయములను తెలిసికొని ఆలోచించిన లాభముగల్గును. శుక్రవారము సాయంత్రము రోముకు మరల పయనమగును.

నెడ్ రేవు
బ్రిటిషు నైన్యము

నెడ్ రేవులో డిశంబరు అఖరువరకే గార్డ మైలం దరుసేన లుండునని తెలియుచున్నది. ఇండియాకు మట్టాకు గొంపోపు నాకమిడనే బోయెదరు.

గ్రీకుళరకాగతులకు ఋణమునిచ్చుట

ఈ ఏర్పాటులు పూర్తియైనవి. సోమవారము జూరంగముగ జరుగును. చాలవర కీఋణము ఇంగ్లండులోనే సమకూర్చబడును. కొంత న్యాయార్థములో ఇవ్వబడును.

సామ్రాజ్య వాయువార్త
ప్రచారము

ను సల్పుటకు సామ్రాజ్యమంతటను గొప్పప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. పూర్వముకంటె చాల బాగుండును. ఈవిషయములో ఆస్ట్రేలియా మార్గమున టెండరు సంగీకరించి మందంజరేయించున్నది.

బ్రిటిషు పార్లమెంటు

సభ్యులు ప్రతిపక్షకొనుట

కామన్సుభ పక్ష, విట్టిగారు ప్రభువుల సభకు మంత్రులతోడను, ఆమాపక్షవాదులతో నేగిరి. సార్వభౌముని యుపన్యాసమును వినిరి. కామన్సుభపక్షవచ్చి ప్రభుత్వ ప్రమాణమును గైకొనిరి.

కార్మికపక్షనాయకుడు

గ రాంజే ముగ్గోశాల్లుగారే మరల ఎన్నికైనవారి. కైన్సుగారు ఉపనాయకుడుగ నియమింపబడిరి.

నల్లమందుసభ

జనీవా, డిశంబరు ౩:—దిగమతిజేయబడు శతములో ప్రభుత్వమువారు నల్లమందును దుర్బినియోగము జేయరిరి తగినంత అభయమున్నగాని తయారుజేసిన నల్లమందునుగాని ఆ పక్షమును నల్లమందుగాని ఎగుమతిజేయకాదను మరలు సంగీకరించిరి.

దొంగరనముగ ఎగుమతిజేయు నల్లమందు విషయమై జేసిన ఒడంబడికను చర్చించిరి. దీనిని చీవాప్రతినిధి ఆక్షేపించెను. దీనివలన చచ్చ ఆపుజేయబడెను. మరల సభ ఎప్పుడు జరుగునది తెలియలేదు.

నైన్యములను తగ్గించుట

కూలిడ్జిగారి యభిప్రాయము

అమెరికను కాంగ్రెసు కంపెన సందేశము

వాషింగ్టన్, డిశంబరు ౩:—ప్రపంచములో ఇంకను నైన్యములను తగ్గించుటకు ఇతరప్రభుత్వముతో ఆలోచించవలెను. ప్రస్తుత నష్టపరిహార విధానము అమలు జరిగిన వెంటనే ఇంకొకసభను జేయలేదు. యూరపునిధానము అనుకూల పరిస్థితులను గలుగజేసెను. కాని జరుగుట కేర్పరచబడిన యూరపియను సభాసభితమును తెలిసికొనుటకు వేచియుండవలెను. స్వాతంత్ర్యచర్యకు అభ్యంతరము గల్గించు ప్రతినిధులను సభకు బంపరాదు. దీనికి భంగము రాకుండ జేయవలెంచిరి. మన దేశీయవిధానమును సంబంధించిన విషయములలో మన ఇష్టము వచ్చునటుల చర్య నవలంబించు స్వాతంత్ర్య ముండవలెనని కూలిడ్జిగారు కాంగ్రెసుకు సందేశము నంపిరి.

సామ్రాజ్యవైమానిక ప్రచారము

ను యూరపియనుదేశములందు గూడ జరుపుటకు నిశ్చయించియున్నది ఇండియా ఆస్ట్రేలియా లకు ముఖ్యముగ వైమానికప్రచారమును పూర్తిజేయు సమకట్టియున్నది ప్రాచ్యదేశముల నిమిత్తము. రెండవవిమానములను ఏర్పాటుజేసితిమనియు సర్ స్వామ్యుల్ హోరుగారు తెలియజేసిరి. కాత్మిక ప్రభుత్వమున జేసినవైమానికపు టేర్పాటులనే సాగించుచున్నారమని సర్ స్వామ్యుల్ హోరు గారు తెలియజేసిరి.

ఆస్ట్రేలియా నావికుల సమ్మె

వివాదపడినాము

ప్రీమ్యంటిలులోనున్న కామన్వెల్త్ ఉద్యోగులకు ప్రమాదములేకుండ కాపుదలజేయవలెనని పడమటి ఆస్ట్రేలియాప్రధానామాత్యులకు భూసుగారు తలపెట్టిరి. ప్రీమ్యంటిలును ప్రేడ్యానియనువారు ముట్టడించిరి. సమ్మె చాలకష్టముగ మన్నదని బ్రూసుగారు తెలియజేసిరి. ప్రభుత్వమువారు తీసికొను చర్యను రెలుపలేదు. పడమటి ఆస్ట్రేలియాకు నాకలు పోవుట వాపివేసిరి. వర్తకముగూడ ఆపుజేయబడెను. సమ్మెగట్టుకుండ చేయవలెనని హెబ్బోర్డుకు త్తగవును అధినివేశనాకాసంఘమువారుగోరెదరట. సిడ్నీలోగూడ ఇటులనే జరుగుననుచున్నారు. వాసుగారిని పడమటి ఆస్ట్రేలియాకు రమ్మనుసంగతి అసత్యము.

సమ్మెదారులు తొందరజేయుటలేదు

౩ వ తేదీని నాకాప్రచారమునకు సమ్మెదారులు తొందరను గలుగజేయలేదు. తోక్యమును గలుగజేసికొనలేదు.

వాయువార్తా ప్రచారము

దక్షిణ ఆఫ్రికాకుగూడ వాయువార్తా ప్రచారము సేర్పాటు జే పోసిరి. దక్షిణఆఫ్రికా మధ్య వాయువార్తా ప్రచారమును స్థాపించిరి. నర్సెర్గారు వాట్సోగారు ప్యాగెజేనాని కంపెనవార్త అందినది.

జాతినమితిక బ్రిటిషువారి

పాచ్చరిక

జాతినమితి జోక్య మనవనరము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

జనీవా, నవంబరు ౩:—ఆయుధ విశర్జన ఒడంబడికయందు సభ్యులగుటకు సంకేతములు జేయవచ్చునని జాతినమితి సభవారు అక్టోబరు 2 వ తేదీన గావించిన తీర్మానమునుగూర్చి జ్ఞాపకముజేయుచు బ్రిటిషువారు జాతినమితి సెక్రటరీయేటు నకు 19 వ తేదీన ఒక ప్రకటన బంపిరి. అందు యిట్లు గలదు: "తీర్మాన. పతకుల ప్రకారము ఒడంబడిక ఈజిప్టు దేశము నకుగూడ అనువర్తించునని తోపవచ్చును. కాని 1922 సం|| మేము ఈజిప్టుకు స్వాతంత్ర్యముచ్చి ప్రకటనయందు ఆంగ్లో యాజిషీయను ప్రత్యేక సంబంధములగుచ్చియు, బ్రిటిషు సామ్రాజ్య పాక్షకులకు లోబడి యుండుననియు కొన్నివరకులను చెలిపియుంటిమి. కావున ఈజిప్టు విషయములో యితరదేశములేని సహాయపడజూచినను అది మాకు నేనహవిధముగా గణించబడును" ఒక వేళ ఈజిప్టు సదరు ఒడంబడికయందు సంకేతము జేసినను ఆకారణముచే ప్రస్తుతవిషయమును జాతినమితి పరిష్కరింపవలెనని ఈజిప్టు ప్రభుత్వముగోరజూచినది బ్రిటిషువారిపక్షము రెలుపుచున్నది. అన్ని విషయములను సార్వభౌముని ప్రభుత్వమువారు యిష్టమువచ్చినట్లు పరిష్కరింపుకొనెదరు.

జాతినమితి కార్యదర్శి యీశాన్త్రిక ఒడంబడిక (సాట్కోలు) బంపిన అన్ని దేశములకు తెలియజేయవచ్చునాయని తెలియగోరుచు బ్రిటిషువారికే ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. అట్లుజేయవచ్చునని డిశంబరు ౩ వ తేదీన బయలుపెచ్చెను. కావున అందరికి యీప్రకటన నంపించబడెను.

సూదానుగవర్నరు

సర్. బాక్సిఆర్చర్సు గారిని సూదాను గవర్నరు ఉద్యోగమున ఖాయపరుచుట.

కన్నాటు రాజదంపతులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, డిశంబరు ౩:—సేదూ మార్చియిల్సుకు కన్నాటు దంపతులు బయలుదేరిరి. ఇండియాకు పయనమైరి. శతకాలము ఆచలునుండెదరు. ప్రాంసుగుండా వారిరైలు వెళ్లును.

యూక్లరాజదంపతులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, డిశంబరు ౩:—యూక్ల ఆఫ్రికాకుపోవుచున్న యూక్లరాజదంపతులు ప్యారిసుకానిల కలిసికొనెదరు. వీరితో కత్తకాన్యసిల్వ్రాకు, అన్న లేసరి పోవును.

ఈజిప్టు పరిస్థితులు

ప్రధానామాత్యుని లేఖ

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

కయో, డిశంబరు 5:—అలెగ్జాండ్రీయా నుండి పోలిట్ వారు తమ విదేశాంగ ఉద్దేశ్యాలను ప్రభుత్వమునందున్న విదేశాంగ ఉద్దేశ్యాలను భావింపవలసిన ఈజిప్టు ప్రధానామాత్యుడు అలెగ్జాండ్రీయా పురపాలక సంఘమువారికి లేఖనంపెరి. ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారి కీచియములో జోక్యము కలుగజేసి కొను అధికారము లేదనియు తమ మునిసిపాలిటీ అంతర్భాగము ఒడంబడికల ప్రకారము ఏర్పడుటచే ఈజిప్టు ప్రభుత్వము జోక్యము గలుగజేసికొనరాదని ప్రభుత్వమునిచ్చిరి. ప్రభుత్వ మాచనను ఇటులే తిరిగి జలపరచెను. బ్రిటిషు ప్రభుత్వము జోక్యమునిచ్చి తిరిగి అంగీకరింపవలసిన జీవహుషాగాదు ప్రకటించిన లేఖ అసలుసంగతులకు సరిగాలేదని ప్రాతపల్లికుమర్సు మంత్రి ఉత్పాక బే మొసారంగారు ప్రకటించిరి. సేన అండులకంగీకరించినవారిలో నొకరినిగాననిరి. అందుచేతనే రాజీనామానిచ్చితిని. ఇంతకంటె జెప్పటకు వీలులేదనిరి. రాజనీతికి భంగముగ నుండుననిరి. ప్రాతపల్లికామ్రామాత్యుడు గూడ ఉత్పాకచేగారి మాటలనే బాటచిరి. అంతకంటె ఎక్కువ జెప్పలేననిరి.

బ్రిటిషు జోక్యాల నంగీకరింపరాదని అతివాద జాతీయ పక్ష నాయకుడు జూనియర్ గారు తెలియజేసిరి. ఈవిషయవశమున జేరినంతయు విశమత్యముతో పునర్విచారణననిరి.

మిడ్లండు బ్యాంకు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

మిడ్లండు బ్యాంకు సేరములో రాచకొండనుగూర్చి అట్టర్నీ జనరలు, జేబీకార్యదర్శి ఆలోచించిరి. సర్ హరిసింగుగారిని ఇంగ్లండుకు పిలిచిన రనుకొనుచున్నారు.

భారతేశము

మన విద్యుత్ కర్మము

మెన్ట్రో ప్రెస్సిని యువన్యాసము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, డిశంబరు 5:—1919 సంవత్సరపు మాంటు ఫర్డ్ రాజ్యాంగవిధానమునే ఆవలంబించి భారతదేశము అనుకూలముగ ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వమును ఏర్పరుచుకొనువరకు భారతదేశమునకు సహాయము చేయవలెను. మనము ఇండియా నుండి మరలిపోవలసినయు తన భావిభాగ్యోదయమును ప్రభుత్వమును తానే ఏర్పాటు చేసికొనుటకు వదిలిపెట్టవలసినయు భారతదేశము గోరుచున్న సంగతిని తెలిసినవారు చాల తప్పు జేయుచున్నారని గ్రహింపవలెను. మనము భారతదేశముతో సంబంధమును బెట్టుకొన్నప్పుడు టి. సు. డి. బయలుదేరిన సమస్య లన్నిటిని నేటివరకు భారతదేశము ఎదుర్కొనవలసియున్నది. భారతీయుల జాతీయభావము మనభోధనవలెనే ప్రబోధములనే ప్రత్యక్షముగ గల్గెను. మనల నకు సరివియే నేర్చుకొనిరి. మనము ఈభావమును అణగివేసి మేని అందరును ఏకమై మనకు ప్రతికూలురగుదురు. మనమువదిలిపోతి మామనపని పూర్తిగావడం ఆసిపోవును. మనకాధ్యతిను వదలుకొనవలసినవార మగుదుము. సైన్యములను వినియోగించెదమా ఇండియాకు మనకును ఉపద్రవము నష్టముగలుగును. మనము వారితో సహకారముగ నుండి ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులను వారిని కరిగిమజేసి బోధించవలెను. ప్రస్తుతము నిరుత్సాహముగ నున్నను కొంతలోపమున్నను ఆవిధానమునే ఆవలంబించవలసిన మెన్ట్రో ప్రభువు లేరే జేవలెను.

సర్ ఎన్వర్డు క్లెమెంటు గారి విగ్రహము

సర్ హెంరీ వీల్కీ గారిచే బహిరంగపరచబడెను పాట్నా, డిశంబరు 5:—పాట్నా మ్యూజియములో సర్ యెన్వర్డు క్లెమెంటు గారి విగ్రహమును బహిరంగపరచుటకు గావించబడిన సమావేశమునందు ఉత్తర్రాష్ట్రపు గవర్నరుగారగు సర్ హెన్రీ వీల్కీ గారు అధ్యక్షతవహించిరి. (ఆం. ప్రె.)

జిల్లా మునిసిపాలిటీ ప్రతినిధుల సమావేశము

పాట్నా, డిశంబరు 5:—స్థానిక సంస్థల పరిపాలన విషయములను ఆలోచించుటకు రాష్ట్రమునందున్న జిల్లాలయ ము నిసిపాలిటీలయ ప్రతినిధులసమావేశమైరి. లోకల్ పండు ఆడిట్ ట్రస్టును శుంకించుచు సమావేశమున నొక తీర్మానము గావించబడెను. (ఆం. ప్రె.)

7 గురు వలంటీరులను అరెస్టు చేసిరి

మేజిస్ట్రేటు మందలించి వదిలివేయుట స్వరాజ్యవారును ధనమును సమకూర్చుచున్న వలంటీరులలో ఏడుగురు పశ్చాత్తాపము పట్టుపారము మీదికి అక్రమముగా వెళ్లిరిని పోలీసువారు వారిని అరెస్టు చేసి కేసు చేసిరి. మేజిస్ట్రేటు వారిని మందలించి వదిలివేసెను.

దాసుగారి ప్రసంగము

విచయపహారు సభలో దాసుగారు చువనసించిరి. “మన జాతిసంపన్నమై అభివృద్ధి నొందునటుల చేయవలెను. అదియే మన ఆశయము. మనరాజకీయములకు యిదియేవీజము. దేశభక్తులగుచునటుల వైసినే సేనాధారపడియున్నాను. సేన స్వచ్ఛుడనై తిని మన ఆశయమును నెరవేర్చుటకు చలయనుత్సాహమును వారిలో కలిగించుటకు సేనాధారవ్యక్తులను భారపోసెదను” అని దాసుగారునుడివిరి.

బెంగాలు ప్రభుత్వపు ప్రకటనము

కలకత్తా, డిశంబరు 4:—విద్యాశాఖ దైర్ఘ్యరూపదని నెత్తివేసి, యీశాఖ సెక్రటేరియటువారు నడపుచున్నయు, యిందునకొకవిధానముతయారగుచున్నదనియు తెల్పబడుచున్నవార్తలపర్యమైనవని వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వము ప్రకటించుచున్నది. కార్యదర్శి ఆఫీసు విద్యాశాఖ దైర్ఘ్యరూప ఆఫీసు నులోటుపాట్లు పవరించుటకు యేర్పాట్లుకాబడుచున్నవి. ఇంకా ప్రభుత్వమువారే తీర్మానమును గావించలేదు. (ఆం. ప్రె.)

హైదరాబాదు నులసమాఖ్య

దక్షిణ ఆఫ్రికా బాగునుగొనినందున ప్రభుత్వచర్య ఖండించుట

కలకత్తా, డిశంబరు 4:—నుక్కూరుబారేజి ఉపయోగమునకు యీమధ్య 60 వేలబుట్ల దక్షిణ ఆఫ్రికా బాగును గొనినందులకు యీసంఘమువారు తమ అసంతృప్తిని యిండియా ప్రభుత్వమునకు తెలియజేసిరి. విదేశపు బాగును ప్రోత్సాహముచేసి దిగుమతిచేయుట దేశమందలి రాక్షసి బాగును పరిశ్రమ కామగోతుక అట్టిచర్యచే భారత ప్రామాణ్యకాసనసభ వారిని చిన్నపుట్టుచును గలుగుచున్నది. కాననసభవారు దక్షిణ ఆఫ్రికా నుండి దిగుమతి ఆగుచున్న బాగునై పన్ను విధింపవలసినదని తీర్మానించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు విదేశము బాగునకు ప్రోత్సాహముకలుగజేయుచు వాదానముచేసిరి. కాన యిండియా ప్రభుత్వమువారు తమమాటయు, కాననసభ అధికారమును మన్నించి యీకంట్రాక్టు రద్దుచేయ మేము గోరుచున్నాము. (ఆం. ప్రె.)

గ్రామమందలి పోరాటము

అలహాబాదు హైకోర్టు తీర్పు

న్యాయమూర్తుల నిమార్పులు

అలహాబాదు, డిశంబరు 4:—షాజహానుపురపు జిల్లా నెవన్సు జడ్జిగారిచే విచారణచేయబడి శిక్షింపబడిన అయ్యాధ్యక్షులకు హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి న్యాయమూర్తి నులేమానుగార్ల యెదుట అపిలుకజేయబడెను. గవర్నరు మెంటు వారు జిల్లాజడ్జిచే విధింపబడిన శిక్ష ముద్దాయిలకు చాలదనియు హెచ్చింపవలయుననియు అపిలుకచేసిరి. ఇగుపక్షములవారును తుపాకలచే పోరాడుచుచే ప్రభుత్వమువారు యీశిక్ష సేరస్థులనై దెచ్చిరి. దేశ్ నాగ్, జి. యన్. బెనెర్జీ గార్లు ముద్దాయిల పక్షమున వాదించిరి. మొట్టమొదట తుపాకీ ప్రేచ్చిన ముద్దాయి యగు జాంజీలాల్ గారికి 10 సం॥ లు ననుభవించవలయునని నెవన్సు జడ్జిగారిచే విధింపబడిన శిక్ష ద్వీపాంతరవాసమునకు హెచ్చింపబడినది. అయ్యాధ్యక్షుగారు విధింపబడిన శిక్ష మంజూరు చేయబడినది. పక్షిసంవత్సరము లేముద్దాయిశిక్ష ననుభవించవలయును. ఆత్మశుశ్రూషకు శోరాడినందున ముద్దాయియైన సతీనల్లరు అనుచరులను శిక్షనుండి విముక్తులైరి. వీరిప్రతిపక్షులనై తగినసాక్ష్యము లేనందున వారు విడివిట్టబడిరి. ఇటువంటి పోరాటములందు గ్రామస్థులు తుపాకులను ఉపయోగించుట విక్రీయ వివాదకరమగు సంకతియనియు తుపాకులు గ్రామములలోనికి దిగుబడిచేయుచున్న చాల కఠినమగుసమస్యలకు తావిచ్చుచున్నదనియు న్యాయమూర్తులు నుడివిరి.

కాదిరికి ఫి సమావేశము

అలహాబాదు, డిశంబరు 4:—మార్చి 30-వ తేదిన కాదిరి కథాగారు పెర్ ఫూరువందు సమావేశము జరుగును. (ఆం. ప్రె.)

టారిఫ్ బోర్డు

జె. డి. ఆన్ కోలుగారి సాక్ష్యము
కలకత్తా, డిశంబరు 4:—టారిఫ్ బోర్డు సేదాసమావేశమై యిండియా ప్రభుత్వపు ముద్రాధికారియగు జె. డి. ఆన్ కోలుగారి సాక్ష్యము దీసికొనెను. ప్రభుత్వముయొక్క ఉపయోగమునకు అచ్చువేయుటకు వలయు కాగితములనుగొను యేర్పాట్లనివయును ఆన్ కోలుగారు సాక్ష్యము నిచ్చిరి. (ఆం. ప్రె.)

నిన్నను టారిఫ్ బోర్డువారి యెదుట సాక్ష్య విషయము ఆస్కార్ గారిట్లు దెల్పిరి:—

ప్రభుత్వము ఉపయోగమునకు గావలసియున్న కాగితములకు విదేశములనుండి సంతయు దెప్పించుకొనుచున్నారని అభిప్రాయపడుట కాధారములేదు. అద్దుకాగితములు స్టాంపుల అచ్చువేయు కాగితములు మొదలగు కొన్ని అధిక నాణ్యముగల కాగితములంతప్ప మిగిలిన అన్నివలకును ఉపయోగించ కాగితములు స్థానికమండ ప్రభుత్వమువారు గొనుచున్నారు. అచ్చువేయువారి అభిప్రాయమును బట్టి చూచినయెడ హిందూదేశమందు తయారుకాబడుచున్న కాగితముల నాణ్యము సరియైనది కాదు. సప్లయ చేసెదమని యెప్పుకొనిన మాదిరి నాణ్యముగు కాగితములకు సప్లయచేయజాలనందున యిండియాలో దయారు చేయబడిన 898 టన్నుల కాగితము ప్రభుత్వమువారు నితాకరించిరి. “వార్ ఆఫీస్ మాన్యుఅల్” మొదలగు గ్రంథములను యిండియాదేశమం దచ్చువేయుటయే లాభమని ప్రభుత్వమువారి అభిప్రాయము. రక్షణ యిచ్చినయెడ యీ తరగతి పుస్తకములను అచ్చువేయించి దిగుమతి చేయుటయే లాభకరముగ నుండును. ఇండియాలో అచ్చువేయించు లాభకరముగ నుండదు. పోటీపద్ధతిమీద దరఖాస్తుచేయబడిన ధరలనుబట్టి ప్రభుత్వమువారు సరకును దీసికొనుట శుభ్రమై నిచ్చుచున్నారని తేలుపండితుని ప్రశ్నకు సాక్షి జవాబిచ్చెను. (ఆం. ప్రె.)

పుల్లరిగారి సాక్ష్యము

కలకత్తా, డిశంబరు 3:—యంధ్రమునకు పూర్వమునందున్న కాగితముల వెలకంటె యిప్పుడు నూరు పెరసెంటు అధికమైనదని కాగితముపై బెరిగెనని జాన్ డిజెన్ ఫస్ కంపెనీ ప్రతినిధి, పుల్లరుగారు, టారిఫ్ బోర్డు వారియెదుట దెల్పెను. కాగితపు వర్తకపుస్థితి చాల అసంతృప్తిగ నున్నదనియు గడచిన 12 మాసములలో నొక డజను కాగితపువర్తకముచేయు కంపెనీలు డివాలాదీసిననియు సాక్షి దెల్పెను. (ఆం. ప్రె.)

రెండవ బొంబాయిరాష్ట్రీయ

తపాలవారల సమావేశము

యన్. యం. జోషీగారి రధ్యక్షతవహించెదరు
పునహా, డిశంబరు 4:—రెండవ బొంబాయిరాష్ట్రీయ తపాలవారల సమావేశము పునహాలో డిశంబరు 20, 21-వ తేదీలందు జరుపబడును. యన్. యం. జోషీగారి గ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు. కావలసిన యేర్పాట్లు గావించుటకు జి. కె. గాడ్ గిల్ గారి యాజమాన్యమున పలుకుబడిగల సన్యాస సంఘము యేర్పాటుగుండును. (ఆం. ప్రె.)

సర్ కాంబెల్ రోడ్డుగారు

సామ్రాజ్యకాసనసభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి
కలకత్తా, డిశంబరు 4:—బెంగాలు విరోహినినికవర్గమువారిచే సామ్రాజ్యకాసనసభ్యులుగ సర్ కాంబెల్ రోడ్డుగారు సరిగనెన్నుకొనబడిరి. ప్రకటించబడెను. (ఆం. ప్రె.)

హిందీ - తెలుగు

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు వీలయిన నులభ్యతైలిని వ్రాయబడినది.

చాలశిక్ష (1-4-1)

మొదటి వాచకం (1-4-1)

హిందీ పాకెట్టు డిక్షనరీ గాల్గం.

రివ 3 శిష్యు ప్రత్యేకము.

మనజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకాశాలయము. శున్నపురి

అస్సామీ కులీల యుద్ధము

కమిషనరుగారి నివేదిక

నిన్నటిదినము కాసనసభలో అస్సామీయులనుండి కులీలు తిరిగివచ్చుటకు కారణముల నారంభించబడిన లేబరుకమిషన్ రిపోర్టు యాదగన నివేదికను బల్లపైనుంచెరి.

దత్తమండలములనుండి అస్సామీయులను తీసికొనిపోబడిన కులీలు తిరిగివచ్చుటకు కారణములనుగూర్చి సేను ప్రభుత్వము ప్రకారము యీ దినపనివేదికను చాటుచేసికొనుచున్నాను. సేను ఆయాజిల్లాకలక్షులు నూచించిన యాదగన ప్లములలో విచారణ చేసితిని.

అవంతపురంజిలా ధర్మవరం ముడిగుబ్బ:-

బళ్లిారిజిల్లా:-చిప్పగిరి, నెల్లూవా, సేనుకలు, హత్రి, బుగ, అల్లూరు, అస్సారి, అహ్ని, కేతలము.

కడపజిల్లా:-రాజంపేట, కడప.

కర్నూలుజిల్లాకెవ్వరును కులీలు తిరిగిరా లేదని కలక్షరుగారు తెప్పించిన సేనాజిల్లాకు బోలేరు. కడపలో మైగ్రేషన్ మడిపో (వలస అంపుస్థానము) పరిశీలించితిని. ఇతరజిల్లాలో ముఖ్యపట్టణముల జూదులకు నాకు వ్యవధిలేకుండెను. సేనుబోయినచోట్లలో చుట్టుప్రక్కల గ్రామములందలి కులీలవాండ్రును పరిశీలించితిని. వీరుగాక చాలెలోను, రయల్ యందునుదురుబడినవాడతోగూడ మాట్లాడితెలిసికొంటిని. మొత్తముపైన 51 వందవద్ద వ్రాతప జూర్జులములను గైకొంటిని. ఒక్కగ్రామమునుండిలేక ఒక్కకుటుంబమువారే ఏకాంతమున దెలుపవచ్చినపుడు వారందరిలో ఒకడొకరిమాత్రము పరిశీలించితిని.

ఒకే గ్రామమునుండి వచ్చినవారందరు ఒక్కరికిగనే తెప్పెడివారు. వారుపనివిధించి వచ్చుటకే కారణము దెలిసినను, కులీలనుగూర్చిగాని, జ్వరముగిగాని, బొవధము లనిగాని జన్మములనిగాని, ఉష్ణాధిక్యతయనిగాని, పని బరు పనిగాని, పనినిర్బంధముచేసినగాని యేమిఫిర్యాదుచేసినను, కలసి బోయి తిరిగివచ్చిన పీఠంధరికి ఒక్కటేయద్దకే ముందెనని తోచును. ప్రత్యేకకారణములు దెలిపినవారిసంఖ్య అతిస్వల్పముగావున నిజమైనకారణమిదియని నిర్ణయించుటకు పీలులేదు. తమను కారణములనుగూర్చి ప్రశ్నించెనని ముందుగా దెలియుటచే కులీలు బయలుదేరునపుడే యేమిచెప్పవలెనో ఆలోచించుకొని అందరను ఒక్కరికిగనే తెప్ప మొదలిడిరి. కావున ఎవరెవరు ప్రత్యేకకారణములను దెలిసికో వారిసంఖ్య వేరుగా వ్రాసితిని.

వారికవములు

తమకు మొదట కాగుగనే కులీయిచ్చి పిదప రానురాను తగ్గించిరి కులీలు తరుచుగాఫిర్యాదుచేసిరి. వారు పనికి ఎక్కువపాటు పడినగొలది అధికభత్యములు దొరకునని ఆశించి యుండవచ్చును. జరజయమున వారందరు ఒక్కరికిగనే దెలిసిరి. వారికి జ్వరమున్నపుడు బొవధములిచ్చెదవారట గాని అని తలచిపిచ్చిని అధికముచేయుచుండెడివట. మరియొక అమందుల అనుపానములు వారికి సరపడలేదు. నోటిద్వారనో లేక ఇంజక్షన్లను ద్వారానో నిత్యము క్రొవ్వా యిచ్చెడివారట. ఇండ్లగూర్చి ఎట్టిఫిర్యాదులు లేవుగాని, కొందరుమాత్రము ఇండ్లముట్టు నీరుబురద నిల్వయుండెడివని యనిరి. వారు వర్షములో పనిచేయు నిష్టపడరు. చెట్లగొప్పలు చెట్టుపని చాలకష్టముగ నుండెడిదని ఎక్కువమంది ఫిర్యాదుచేసిరి. వారుపయోగించవలసిన పనిముట్లు చాల బరువుగనుండెడివి. కాని తేయాకు వీరుతని గూర్చి ఎట్టి ఫిర్యాదులేదు.

అస్సామీయులనుండి తిరిగి స్వజిల్లాకు చేరుకొను యేర్పాటులగూర్చి రెండురీతులుగా దెలిసిరి. గార్డుని బ్రతిమాలుకొని యో లేక దొంగతనముగనో చాగిని రైల్వేపై ఎచ్చిరి. లేదా, నువారాజు పంపివేసినసేనెప్పిరి. ఈ వివరసంగతయందట్లే నిజమున్నట్లు దోచుడు గాని దీనిబట్టికూడ ప్రభుత్వపద్ధతికి వ్యతిరేకులగు కొందరితో సంబంధముగలదని తెలియగలదు. చాలమంది తిరిగివచ్చుటకు అస్సామీ ప్రభుత్వమువారు వ్యయము భరించిరి. సేను పరిశీలించినవారిలో చాలమంది వ్యవసాయదారులే. వోయలు, మాలలుసెట్టి, బలిజ, మాదిగజాతివాకు. ఒకరిద్దరు రైల్వేలో పనిచేయుచున్నారు. 2 రు 1 కాసనసభ్యునివద్ద నాఖరులుగా నున్నారు. ఒకడు కో ఆపరేటివు సొసైటీ బంధువుగానున్నాడు. కాని వారెవ్వరును వ్యవసాయపనులనెరుగనివారు గారనుటకు పీలులేదు. వారి దినకూలినగూర్చి దెలిసిన విషయములను పూర్తిగా నమ్మజాలము. గర్భిణీస్త్రీలను దినమునకు 5 అణాలు ఖయ్యమునిచ్చిన సేనేజరే, దినమంత కష్టపడి పని చేసిన మగమాలివానికి వారమునకు కొద్ది అణాలను మాత్రమే ఒసంగునని తెప్పించిన నమ్మజాలము.

కడప జిల్లా

కడపజిల్లాలో పంబభోజన నీటి సదుపాయములు దొడ్డి అన్నియు బాగుగనే యున్నవి. ఆ దిపో నెలకు రూ 50 జీతముపై నియమించబడిన గుమాస్తాల యధికారమునందున్నది. వారి కెవ్వరికిని అస్సామీలో పరిస్థితులు సరిగా తెలియవు. వారికి సర్దారుల లైసెన్సుల పత్రములలోని కొన్ని పదముల అర్థము గూడ తెలియదు. కాక కులీలకు వారు బోవనున్న ప్లముల గూర్చి తమకుదోచిన రీతిని చక్కగ బోధపరచుచున్నారని జిల్లా కలక్షరు నాకు దెలిపెను. వారి రిజిస్టరులను, కొన్ని సర్దారుల లైసెన్సులను గూడ సేను పరిశీలించి జూచితిని. ఎన్నెటు మేనేజరుల లెక్కల ప్రకారము సగటున ఒకనికి నెలకు రూ.7 నుండి 18 వరకు నున్నట్లు వానిద్వారా తెలిసికొంటిని. రూపాయలకాట పైసలతో చేయబడిన సరైన లెక్కలుబట్టి జూడ సగటున రూ.4-0 నుండి రూ.10-8-0. ఇదిగాక ఒక వత్సరము పూర్తి అయిన పిదప నెలకు రూపాయలపన్న బోవను ముట్టును. స్త్రీలకు, బాలికలకు గనుక అతిగిన పావుచేయబడుచుండును. సగటున వేసిన లెక్కలయందు నెలకు ఎన్ని దినములు పనిచేసినదియు చెబువబడదు. కావున పారబాటు పడుట సహజము. ఏమయినను ఒక కుటుంబములో మగవానికి రూ.9, భార్యకు రూ.7, బాలికకు ఒక్కొక్కరికి రూ.4 లేక 5 నెలకు ముట్టినచో వారు జీవించుటకేగాక యింకను మిగులబ్రాజుటకు గూడ సరిపోవును. కొన్ని తోటలలో కులీల వారికి స్వదేశములనుండి బయలుదేరునపుడు రూ.5 అస్సామీలో దిగిన తోడనే రూ.5 యిచ్చుచుండును.

నిజమైన కారణము.

మొదటి 50 మంది సర్దారులు రాష్ట్రమునందున్న ప్రాంతములనుండి వచ్చిరి. పిదప వచ్చినవారందరు అస్సామీ పోయి వచ్చిన జిల్లాకులే. కులీలు తిరిగివచ్చుటకు సరియైన కారణము గూర్చి నాయభిప్రాయము దెలుపుట కేమియు ఆధారము లేదు. గాంధీజీవారాజు నామమును తరచు నూచించుటచే, వైవారెవరును తమకు 'మీరు పని వీడిపోడు' అని హెచ్చరించి నట్లు వారు దెలుపకున్నను రాజకీయ ప్రబోధమేదియో వారికి తెలియక గలిగెనని తోచక మానదు. కొన్నితోటలలో కులీల తక్కువగా నుండవచ్చును. పనులు నిర్బంధించి యుండవచ్చును. పనిచేయించుకొనుటకై కఠిన చర్యల నుపయోగించి యుండవచ్చును. భూమిభేదము, వర్షములు మామివాజ్వరము జలగలు యువన్నియు గూడ వారికి పనియందు విరక్తి బుట్టించి యుండును. కాని నిజమైన కారణము ఒకటేయందునని నాకు తోచును. అస్సామీప్రాంతముల చాల తొందరపడిరి. సూతన సంబంధమేదయిన యేర్పరచుకొనినయెడల దానిని క్రమేణ వృద్ధి పరచుకొనవలెను. కావలెనులో మంచి పద్ధతి నెలంపించిరి. ఆర్థుల క్రొస్తపులు ఉభయభాషలు నేర్చిన వారిని వెంటగొని దూయుట (పనివారి) వద్దకు బోయి వారు పనికిష్ట పడుదురో లేదో తెలిసికొనెదరు. ముందుగా కొందరిని తీసికొనిపోయి ప్లము జూపి వాంఛపడినచో మిగిలిన బంధువులను స్నేహితులను గూడ రప్పించునట్లు చేయించవలెను.

కడపలోను, బూకే యితర జిల్లాలోను గూడ, మొదట విదేశ సర్దారులు వచ్చి కొందరు కులీలను వెంటతోడ్కొని బోయిరి. వారిని కొద్దిరోజులు మాత్రమే యుంచి అందుచే వారికి అస్సామీ పరిస్థితులు బాగుగ తెలియకుండును—రూ.10 అమామకు లిచ్చి తమ స్నేహితులను బంధువులను గూడ వెంట దెమ్మని గోరుచు పుష్కలముగా ఖర్చులకు ధనమిచ్చి బంపివేసిరి. దత్తమండలము కులీల నైజము నెరింగినవా రెవ్వరును గూడ వారిని సర్దారులుగాని, ప్లాంటరులుగాని మోసగించి యుండురని నమ్మజాలరు. వీరు కులీలసాగా ఒక్కసారి అస్సామీనునకు తిరిగివచ్చిరి. అమలుదేరినపుడు కొంత జహామతియు, అక్కడ చేరిన పిదప వేరొక జహామతియు, తిరిగివచ్చునపుడు అద్వాన్సు జమ్మిపుచ్చుకొని వచ్చిరి. కావున అస్సామీ గూర్చి వారు దెలుపు కబురులు అత్యంతాజ్ఞానకరముగ నుండుట ఆశ్చర్యముగ విషయముగాదు.

బహుశః వీరు తీసికొనిపోయిన కులీలుగూడ యీసర్దారుల పండితీవితమునే ఆశించియుండుదురు. కాని అచ్చటకు పోగానే ఒకప్పుడు వత్సములోగూడ అనుదినము కష్టపడి పనిచేయవలసివచ్చెను. ఇదియే వారి అసంతృప్తికి కారణమై యుండును. అస్సామీ పరిస్థితులనుగూర్చి యీ రాష్ట్రమునుండి ప్రత్యేకముగా నచ్చట సంగతులను గమనించి రమ్మని పంపబడిన ఆస్తినుగారు సరియైనవివేదిక సంపాదించి నమ్మచున్నాను. మహారాజు జిల్లాలో డిపోయెధి కారమునందు ఎక్కువజీతములును ఎక్కువ భాధ్యతలను గల వారిని నియమించవలెను. తోటలలో మూడునెలలైన పనిచేయని సర్దారు లెవ్వరికిని లైసెన్సు లేదు. కలక్షరులు డిపోలను తెరచిగా జూచుచు కులీలు యిటు చేరులోపున వారికి అస్సామీగూర్చి సరైన సమాచారమే తెలియజేయుచున్నదియు లేనిదియు గమనించు చుండవలెను. అచ్చటిసీరు పడనివారిని తిరిగి మెడికలు సర్టిఫికేటుపై ఇండ్లకు పంపివేయుటకు అవకాశ మేర్పరచవలెను. ఈమాన్యులు జరిగినచో అస్సామీనునకు కులీల పెగుమతిచేయుట యింకను కొనసాగించుచుండ వచ్చునయే నా అభిప్రాయము. కులీలను బొంబాయిలేక యితరనగరములకు బంపినట్లే అస్సామీనునకు, ఆ

రాజప్రతినిధి పర్యటనము

రాజప్రతినిధికిరీతిముంటున్న బృహత్సభ్యులు విందొసగిరి

బొంబాయి, డిశంబరు 4:- రాజప్రతినిధి బొంబాయి గవర్నరుగారితో మైందపులును విరోహవారును సభ్యులుగల ఓరియంటల్ బృహత్సభ్యులను సేదాసాయంత్రము ఫలహారము చేసెను. బొంబాయి ఉన్నతవ్యాయస్థానపు ముఖ్యవ్యాయమా ర్థియగు సర్. వార్. మన్. మోక్షీడుగారు రాజప్రతినిధిని గవర్నరుగారిని ఆహ్వానించి కల్లబృహత్సభ్యులను రాజప్రతినిధిగాకే పరిచయముగా విందిరి. నేర్పుగా సభ్యులతో కొంతకాలము రాజప్రతినిధియు చర్చించెను. హర్షధ్వనులు చేలరేగుచుండ రాజప్రతినిధి బయలుదేరి పోయెను. (ఆ.ప్రె.)

భారతదేశద్వారము దెరువబడుట

బొంబాయి, డిశంబరు 4:- భారత దేశద్వారమును దెరువబడు రాజప్రతినిధియు, రీడింగ్ ప్రభ్యయు మోటారువారు ఆహ్లాద బంధులతో బోవునప్పుడు రోడ్డుపై అధికసంఖ్యాకులగు ప్రజలు పోగుపడిరి. ఒహ్లాదబంధులవద్ద భారతదేశపు సింహద్వారము దెరువబడు రాజప్రతినిధి వెడలెను. భారతభూముడు 1911సం॥ లో డిశంబరు 2 వ తేదీని దిగినచోట నిది శ్రీవారిరాజ భూకర్పముగ కట్టబడినది. జి. విచ్చెట్టుగారు దీనిని తయారుచేసిరి. స్థానికమందుగలరాష్ట్రలో నిదిగట్టబడినది. వెడ్లపాలును మద్యదోమునగుల పు.హర్షుడు బాగుగనిందుండి గన్పించుచున్నది. అరువందల మంది నిపట్టుకును అన్ని అగమనిర్బంధ ఉత్సవములను జరుపుటకును నిది చాలును. గవర్నరుగారును వారిసరియు రాజప్రతినిధిని ఆహ్వానముచేసిరి. గౌరవాధ్యక్షుగ యేర్పరచబడిన మైన్యమును పరిశీలించి నిక్కడ నలంకరించి నవేదికపై రీడింగుదపతులు గూర్చుండిరి. ఒకచిన్న ప్రసంగము గావించి రాజప్రతినిధిని వ్యారము దెరువబడినదని గవర్నరుగారు కోరిరి. అట్లుజరుగగానే ఆందరకును యీసంగతి దెలియుటకు బాకాలాదబడెను. సింహ వ్యారము ను నిర్మించుట యందు కాల్గా ని న కిల్చి, యింకె నీరులు మొదలైనవారు రాజప్రతినిధిగాకే పరిచయము చేయబడిరి.

రాజప్రతినిధి నిర్మమము

బొంబాయి, డిశంబరు 4:- రాజప్రతినిధిగారు రీడింగ్ ప్రభ్యయునేమబొంబాయినుండి వెడలెదను, వీరినిర్మమము మైవేటు. వీరునిర్మాయా పెర్మినన్ వద్దకు రాత్రి 11గంటలకు వచ్చునదికి గవర్నరుగారు మొదలగు పరిహర బృహత్సభ్యులను నిరీక్షించుచుండెను. రాజప్రతినిధి గౌరవార్థములే పుడుదయము ఫిరంగులను ప్రేల్చుటకు సైనికఉద్యోగములకు అధికారమియ్యబడెను.

బ్రాహ్మణేతరుల డిప్యూటీమన్

సాంఘికప్రాతినిధ్యము చాలదని

రాజప్రతినిధికి దెల్పుట

బొంబాయి, డిశంబరు 4:- మాంజీగూర్చి చెప్పుకోదగినము ప్రకారము తమసంఘమును ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము నిచ్చినందులకు సంకల్పమును దెల్పుచు తమ సంఖ్యయొక్కయ, చారిత్ర ప్రాముఖ్యమునకును తామిచ్చుపన్నునకును యీస్వల్పప్రాతినిధ్యముచాలదని దెల్పిరి. సంస్కరణములందు మార్పుచేయునెడ ప్రస్తుతము అమలునందున్న ప్రాతినిధ్యముకంటె అధికముగ హెచ్చుప్రాతినిధ్యము నీయవలయునని సార్వగారు గోరిరి. ఇంపీరియలు సర్వీసు ఉద్యోగములకు డైరెక్టుగా ఉద్యోగులను నియమించవలయునని కోరెను. (ఆ.ప్రె.)

కోవాన్జీజహంగీరుధతికి రీడింగు ప్రభ్య

నందర్పనమిచ్చెను

బొంబాయి, డిశంబరు 4:- నేటిఉదయమున రీడింగు ప్రభ్య కోవాన్జీ జహంగీరుసతికి సందర్శన మిచ్చెను.

బొంబాయి, డిశంబరు 4:- నేటిఉదయమున సాంగ్లే రాణికిని, డిమెరువీగమునకును రీడింగుప్రభ్య దర్శనమిచ్చెను. (ఆ.ప్రె.)

చ్చటి పరిస్థితులను చక్కగ నెరింగించినచో బంపనిరాకరించుట వ్యాయముగాదు.

అస్సామీయునుండి బంపివేయబడినవారు దెలిసిన కారణములు:- 28 రు జ్వరములని, జలగలని 19, కులీలచాలనని 16 గురు, పని యధికమని 6 గురు, నులిగడుపు విరేచనమని 6 గురు, వర్షభాధమని 4 రు, బొవధములని 8 రు, కఠినచర్యయని 8 రు, కిలోవ్లసీతియని 2, భూమియిబ్బందులని 1, నీటి యిబ్బందియని 1 రు, యింటి యిబ్బందియని వేరొకరు దెలిపిరి.

చెన్నరాష్ట్రపురపాలి శుద్ధ్యము

ఈ క్షేత్రము ప్రభాగముపై శాశ్వతపరిపాలనమును...

1928వ సంవత్సరమునందు ఈశాఖసమీక్షనీ ప్రతిజ్ఞ...

1928 వసం॥ మునందు స్థానికవాగ్ధి యొక్క...

ఈ నివేదికమునందు జననమరణముల సంఖ్యను...

ప్రతి జిల్లాలోను మరణసంఖ్యకన్న జననసంఖ్య...

అన్నిటికన్న ముఖ్యమైనది మాతృశిశురక్షణము...

తిరునాళ్లు ఉత్సవములపనుయమున యెట్టిజాడ్యము...

ఇకను పట్టణములందు నీటికరణమును, మురికినీళ్ల...

ద్వంద్వవ్యాధులకు శీఘ్రచికిత్స

పాత్రికడుపులో భరింపరాని పొటలు, మెదడు...

ఆర్. గణేశన్.

ప్రకటన 21) రిటైర్డ్ షేవర్ మాస్టరు, తెప్పకలి 19.7.1922

వాతావరణస్థితి

1924 సం॥ డిసెంబరు నెల 5 వ తేది శుక్రవారము

Table with 6 columns: ముఖ్యజిల్లాలు, గోదాలపురం, విశాఖపట్నము, కాకినాడ, మచిలీపట్నము, కర్నూలు, బళ్లారి, కడప, నెల్లూరు, మద్రాసు, కడపూరు, నీలమ, కోయంబటూరు, తిరుమనాపల్లి, నాగపట్నము, మధుర, పాంబన్, తిరునల్వేలి, తిరుకేంద్రము, కొచ్చిన్, కాలికట్టు, మంగళూరు, కెంగుళూరు, మేరకార, కొడైకనాల్

సర్కారు:— మబ్బులు నుమారుగానున్నవి. పగటి...

దక్కన్:— ఆకాశములో మబ్బులు ముమారుగాను...

ఆర్. ఎన్. సాఫూరు, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

భారత మితవాదనభ

లక్నోలో జరుగును

ఈ సంవత్సరము భారతమితవాదులవాత్సికసభ లక్నో...

ప్రకటన

నా సమిష్టిసోదరుడు మయినరు 17 సంవత్సరముల వయస్సుగల...

మద్దుల నరసయ్యగారికుమార్తె బుల్లిరాజు, పా॥ కాకినాడ, 29.11.24.

సర్వ పాత్రోమంత్ర ప్రత్యుత్తరము

మనీషిపట్టణమున ఆంధ్రదీప సేవాసంఘము, ఆదిమాంధ్ర సంఘమువారు స్వాగతప్రత్యుత్తరము లంబుకొని శ్రీ పాత్రోమంత్ర ఇట్లు జాయింటు ప్రత్యుత్తర మొనగెను :—

అగ్రాసనాధిపా! హహాహహహహ!

నేటికినీ మును నాకు యుచ్చినటువంటి స్వాగత ప్రత్యుత్తరములందుకొని నేను ఎంతయో సంతోషించుచున్నాను. నాకు సంతోషమే గాక మీయెడల కృతజ్ఞతనూడ యున్నది. ఆదిమాంధ్రుల దైతేనేమి లేక దీనిపాక సంఘమువారి దైతే నేమి వారియొక్క ఆహ్వానప్రతికలలో అనేక విషయములను నూచించి యున్నాను. మఖ్యకారణ మేమనగా అనేక కాలములనుండి మనదేశములో ఈయొక్క (అస్పృశ్యత) కళంకము విశేషముగా నడచుచున్నది. దీనికి కారణములు యితి హాసములలోగాని పురాణములలోగాని తెల్పించి చూడవలసిన యవసరమున్నది. కాని మనయొక్క సంఘములో యిటు వంటివారు మనదేశములో పుట్టియున్నారు. వారియొక్క దేశమ మనము ఎట్లు వృద్ధిజేయగలదని యిప్పుడు మనవంటి వాగుగ నాటి యున్నది. ఇప్పుడు కొద్దికాలమునుండి ఈ విషయమును గురించి మన తెలుగుదేశములో ఆంధ్రులలో పనిచేసి మార్గదర్శనము వారు రాంజీరావు, గూడూరి రామచంద్రరావు గారు. ఈ ప్రాంతములందు వారు విశేషముగ స్వార్థత్యాగులై ఎంతవని చేసినారో ఆలోచించుడు. ఇప్పుడు విదేశము నుండి వచ్చి మనదేశమునకు హితోపకారముగా యుచితముగా నూతన దేశోద్ధారణ కట్టలకు మనప్రజలకు సౌకర్యములు గల్గజేయుటకు అమెరికా దేశవారు మొదలగు దేశములనుండి శ్రీ సమిష్టిమున వచ్చి బీదప్రజలయొక్క దేశము యొక్క స్థితిలోనికి దెచ్చుచున్నారు. వారియొక్క బౌద్ధాభిమతి ఆలోచించుడు. మన దగ్గరనుండి సోదరులైనవారిని మనము ఎంత మాత్రముకన్నెత్తిమాడక యున్నందున వారు నిప్పుదళలోయున్నారని. ఈదోషమువలన వారు ఎంతవరకు నడవలేదుగాని ఆలోచించుడు. ఇట్లు వారిని నిరసించివట్టుయిన మనదేశము పూర్వభివృద్ధికి రాదని మనలో ప్రముఖులైన శ్రీ గాంధీమహాత్ముడు చెప్పియున్నారు. నారు చెప్పిన సిద్ధాంతములలో మొదటిది ఈ అస్పృశ్యతాదోషము. మనదేశమునుండి తిరిగిలేగాని మన కెంతమాత్రము మోక్షముకలుగదని చెప్పియున్నారు. వారు చెప్పిన సిద్ధాంతమును మతసిద్ధాంతముగా నెంచి ఎప్పుడు మనము పనిచేయుదుమా అప్పుడు మన దేశమున చుంచిన కౌన వచ్చును. ఇది సాంఘికవిషయముగాని రాజకీయ విషయముగాదు. ఒక వటుంబములో యున్నటువంటివా రొకరి కొకరికి ద్వేషము వైషమ్యము గల్గినప్పుడు అనుబంధమునవల ఎంత మాత్రము కే కిగలుగదు. కాంతిలుగ నేరదు. అచ్చటచ్చట కొంత మంది స్వార్థత్యాగులు కేవలము దీనిని మతసిద్ధాంతముగా ఏర్పరచుచు పనిచేసిననూ యిదిపూర్తిగా న్యాయవలెదు. 30 లేక 40 సంవత్సరములనుండి సాంఘిక మార్పు జరుగుచున్నది. సాంఘిక సేవ జరుగుచున్నది. కాని ఈ కళంకము విశేషము మార్పుకలుగుట బదులు అచ్చటచ్చట ద్వేషములు పెరుగుచున్నవి. కాబట్టి దీనిని రాజకీయ హితముగా చూడవలసివచ్చును. కేవలము దీనిని మానవదర్శనము సాంఘిక న్యాయమును పట్టి ఆలోచించవలెను గాని రాజకీయ విషయము అని విడచి పెట్టుట ఎంతమాత్రము న్యాయమార్గముగాదు. కేవలము సంఘ విషయముని చెప్పినప్పుడు ఆ సంఘపు పునాది గట్టిగా లేకపోవుట ఈ హీనస్థితికి తెచ్చినాము. కనుక ఈ ద్వేషము ఈ ద్వేషము ఈ హాసము ఎంతవరకు దూరముచేయుదుమా అంతవరకు సాంఘికములకలుగునని నమ్మవలెను. ఆదిమాంధ్రులైతేనేమి గొప్పవాళ్ళులేనేమి పిర యున్న దేశముపట్టి ఏవిధమైనవని చేసినట్లులే చాలికి యుపకారము గల్గినో దానిని ఆలోచించవలెను. ఇదియొక గొప్పపనిచేయుచున్నామని మన స్వయం ఎంతక తాము యున్నతరుణంలో యున్నామని, అందుచేత నిప్పుదళలో యున్నటువంటివారికి సహాయముచేయవలెను నటువంటివారు గొప్పగానెంతక కేవలము మనక రైస్సెముగా నెంచి నిష్కళంకమైన మనస్సుతో చేసిన కార్యమునకు ఫలము కొరకయిందని ఈశ్వరుడు మనకు సహాయముచేసి కార్యము సాఫల్యముచేయునగాని, కేవలము ద్వేషము పెట్టుకొని చేసినట్లులే అకార్యము సాఫల్యముకావలెను. కాబట్టి ఈవిషయమును జాగ్రత్తగా గమనింపుడు. అనేక సంవత్సరములుగా యాములు మనదేశంలో యున్నది. ఒక సంఘములో యావన్నుండి ఆలోచించి మతసిద్ధాంతముగా ఏర్పరచుకొని అస్పృశ్యతను చూరముచేసినయెడల క్రమక్రమముగా అదిమారుచును గాని దానిని ఎంచినంతమాత్రమున చూరముకాదు. అనేక సంవత్సరములనుంచి చూచుచున్నాను. ఈ ఫలమును నిజమును మనము పట్టుకొని వలలెదు. హిందువులైన మనలను అనేకమాలిక యాచారములు నిరూపించియున్నవి. ఇవి మానగని నిప్పుజాతులయొద్ద మనహృదయం మనదేశాన్ని మార్చు. కార్యముల వలన మన దేశమున జేగాని నోటి మాటల వలన ప్రయోజనము లేదు. కాబట్టి ఆలోచించుడు.

ఎప్పుటికైన కొంతమంది రాంజీరావు వంటివారు కంకణము కట్టుకొని అన్ని దేశములలో చేసినట్లులే యాకార్యము సఫలమగును. అచ్చటచ్చట ఇటువంటివారు లేచి తమయొక్క లాభమును విడచిపెట్టి, నిగమాంకారముతో పనిచేసినట్లులే కాగ్యము తప్పక ఫలించును. అది యేవిధముగా చేయవలెను ఆలోచించవలెను. వారికి విద్య నొసగుట యే గాక మన నీతులనుగూడ మార్పుచేయవలెను. వారు బీదదళంలో నున్నారు. వారుండులములు యొక్క మైనకావు. మనపంతులు కుక్కలు గూడ అట్టిఫలములో నుండవు. అటువంటి ప్రదేశములలో వారుండులము చేయుచున్నాము. వారు దగ్గరకువచ్చినయెడల దోషముచున్న దని దూరముగా పోవుచున్నాము. వారు మహావృద్ధియుమతమునుగాని శ్రీ సమిష్టిమునగాని యవలంబించినట్లులే వారిని యాచరించవలెను. ఇంటికివచ్చినయెడల కుప్పియిస్తాము. సలాములుచేస్తాము. ఇప్పుడు వారు యాస్థితిలో నున్నంతమాత్రమున గౌరవించకుండ నున్నాము. ఇవి న్యాయ నీతిపద్ధతికాదు. మనస్సులో సంభ్రమము, కార్యక్రమములో దుష్ప్రస్థావముకాని సరియైనమార్గముకాదు. నిప్పుజాతులధర్మ కార్యక్రమమును ఆలోచించవలసినది కాని నోటిమాటలో కాదు. దానికి మనకక్షితిలోని సహాయముచేయుటకు ప్రయత్నించవలెను. ఎక్కడనుండి నేను వేరేవేరయవచ్చును. దానికి ఆలంకములు లేవు. దేశసేవయే ముఖ్యమైన మనవధర్మము గనుక వారియొక్క అర్థకస్థితికి క్రమక్రమముగా మార్పుచేయవలెను. విద్య నేర్పి యితరశిల్పములు నేర్పి దీనిని చేసినట్లులే కడపుకారకు కాస్తగించి సంపాదించుకొనుటకు వీలగుచున్నది. కాబట్టి ఇప్పుడు ఉచ్చదళలోనున్నవారు దీనిని చక్కగా నాలోచించి చేయవలసిన పని.

విద్య

ఈస్వాగతప్రత్యుత్తరములో చెప్పియున్న అంశములలో విద్యముఖ్యమైన అంశము. అందులో గ్రామవిద్యలో నేర్పునటువంటివి సాధారణముగా లేండు. పుస్తకములు చదువుట. తెక్కలు వేయుట జరుగుచున్నది. దానివలన యేమి ప్రయోజనము లేదు. మన దేశమునకు, సంఘమునకు ఆ సుఖములే నటువంటిది మన జాతికి మన ఇంజియన్ జాతికి సంబంధమై నటువంటివివిద్య జెప్పవలెను గాని యేదోపాశ్చాత్యదేశములో వారి అర్థిక సాంఘికసమస్యలో యాండు విద్యవలన అనుభవముగా యుండదు. మనదేశములో యేవిద్య పెట్టినట్లులే మనకు యుపయోగముగా నుండునో ఆలోచించి ముందుకుతీసికొని రావలెను. గాని ఎక్కడను ఒకేవిధముగాయున్న విద్యను నేర్పుట కేవలముతప్ప అభిప్రాయము. సంఘములో జరుగు నటువంటివారున్న బట్టి యేర్పడిన విద్యను ఆలోచించవలెను. అదిమన యుద్దేశము. దొరతనమువారి యుద్దేశము. ఇవిసంవత్సరములనుంచి మనదేశములో విద్య ఒకేమార్గముగా నడచుచు వచ్చుచున్నది. దేశస్థితికి అనుగుణ్యమైన విద్య, దేశమునకు సానుకూల్యమైనవిద్య సరియైన విద్యయని నాసిద్ధాంతము. దానికిగాను మనము క్రమక్రమముగా మార్పు జరిపించి యెప్పుడైతేనేమి, 10 ఖంటలు అయినను దేశభివృద్ధికి అనుకూలమైన విద్యను, మనరక్షసంబంధమైన నటువంటి విద్యను తీసికొనిరావలెనని నాసిద్ధాంతము. దానిని యిప్పుడు క్రమక్రమముగా కార్యములో జరిపించుచు వచ్చుచున్నాము. తత్తర పడిన వెంటనే కార్యము ఫలితము కా లేదనుట యెంతమాత్రము సబబుకాదు. మనము ఒక కార్యమును జరిపించుచున్నప్పుడు, ఒక కార్యముచేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నప్పుడు అనేకవిప్పుములు కలుగుచున్నవి. మన యింటిలో యేదోకార్యము చేయుచున్నప్పుడు విప్పుములు వచ్చుచున్నవి. కాబట్టి మనము దేశభివృద్ధికి ఈశ్వరునియందు భారమువైచి తగినమార్పులు చేయడముచేతనే. వట్టి నోటిమాటలు దేశసేవకాదు. కార్యముచేయడమే దేశసేవ మిరుచేయుచున్న కార్యములో మార్పుచేసి నిప్పుజాతి కురుణముగా విశ్వావిషయములో మార్పుచేయుటే నాపలక బలమువలన మాత్రోద్వేషిని దానిని వృద్ధిచేయుటకు నేను సిద్ధముగానున్నాను.

హాస్యము

హాస్యముకావలెనటున్నాను. నిప్పుజాతులలో చాల నుండినటున్నాను. వారికి తగుమైనసదుపాయములు చేయవలెనని చెప్పియున్నాను. దానిని మిరుతగినయెక్కటులుచేసి దిప్తిప్రసాదముకేవలం ఆశీస్సుగాకరింపవలెను, వారు పరిశీలనచేసి పనిపెట్టులే దానికి తగుమైన సహాయము చేయుచున్నాము. హాస్యము ఏర్పాటువిషయములో రూపు నిబంధనలన్నవి ఆయా యిప్పుయొక కనుగొనెడు. అట్లుకనుగొనెడు హాస్యముతో దినంతమాత్రమున దొరతనమువారుయున్నరు. కాబట్టి దానికి అనుకూలమైనరూపుప్రకారము పంపియెడల గవర్నరుమెంటు వారు సానుకూలముగావురు.

హైస్కూలు

హైస్కూలులో యొక్కదమాచినను హైస్కూలురూపముగాకనుడుచున్నది. ఏమాలమాచినను బెజవాడనుంచి బంబయ్ మహారాష్ట్రమువచ్చుచున్న హైస్కూలును గురించి దిరస్కూలు కనుబడినది. ప్రజలు ఇంక హైస్కూలుల కొరక

మునుంచిది. విద్యవలన నేకభివృద్ధి కేసికొనడము, విద్యకొరకు హైస్కూలును చుంచినట్లుములలో యేర్పరచుకొనడమునుంచి దే. కాని కొన్ని కొన్ని చోట్ల మనముచేయు కార్యములు, మనముండు ఫలములు యెంతవరకు సదుపాయములు కలిగియుండునో ఆలోచించవలెను. హైస్కూలు పెట్టవలెనని కొంత మంది పెద్దమనుష్యులు బాధ్యతవహించి విశేష యత్నము చూపించుచున్నారు. ఇంతవరకును లేండుమాడు సంవత్సరములనుంచి కొంతపనిచేసిననామ్మ భర్త్యులయిపోయినతోడనే ఆపని ఆగిపోవుచున్నది. దానివలన కొంతపనిచేడకయుండదు. ఏదో యత్నమువలన హైస్కూలుల కొరకు చందాములమున రూ. 10,000 లు వసూలు చేయుచున్నారు. అప్పుడు హైస్కూలు పెట్టుచున్నారు. నాలుగువత్సరములు అయినతరువాత పాగుచేసిననామ్మ అయిపోవుచున్నది. దానివలన కష్టములు వచ్చుచున్నవి. అనేకచోట్ల ఈలాగు యత్నముచేత చేయుచున్నారు. అని నాయనభవమువలన చెప్పుచున్నాను. కనుక ఇవినిలచినా, నిలువకపోయినా రాబోవువారికి చాలబాధగా నుండుంది. పెద్దలు చేసిన కార్యములకు రాబోవువారికి యత్నము కలుగుటకు బదులు నిరాశకు కారణమగుచున్నది. కాబట్టి మనముచేయడము జాగ్రత్తగాచేయుట మంచిది. అప్పుడు హైస్కూలు వృద్ధి యగుటకు సందేహములేదు. ఏవిధముగా వృద్ధిచేసికొనవలెనో కొంచెము దూరము ఆలోచించుకొని మార్గాములలో పెట్టినారు, మిగిలినములలో లేదు మున్నగు పరస్పరవైషమ్యములు పోగొట్టుకొని విద్యయందు కేవలము నిష్కళంకమైన మనస్సు పెట్టుకొని బుద్ధిమంతులు కొంతదూరము పనిచేసినట్లులే పైజిల్ల వారికి బుద్ధిమంతులుగా కనుపించుదురు. కొంచెము కొంచెపడి యీ ఆలోచన పెట్టుచున్నారని నా యభిప్రాయము. దొరతనమువారి యభిప్రాయము. రాంజీరావుగారు దీనిని హైస్కూలుగా మార్చవలెనని కొరుచున్నారు. దానికి సంపూర్ణ సానుకూలమున్నది. అదియెంతవరకు అనుకో నేను జెప్పలేను. డిప్రీట్ట ఎడ్యుకేషన్ ఆఫీసరుగారు దీనిని పరిశీలనచేసి యెంతవరకు కార్యమును నడుపుటకు సమర్థత కాగలదని యభిప్రాయము నిచ్చినపుడు హైస్కూలును గురించి ఆలోచించెదము. ఇప్పుడు మనము ముఖ్యముగా ఆలోచించవలసినది సంఘ సంస్కరణము నోటిమాటలతో జరుగునదికాదు. ఈ కార్యమునకు ఈ ప్రాంతములో యెటువంటి సదుపాయములు జరుగవలసియున్నదో ఆలోచించవలెను. నిశ్చయముగా అందరికిని దేశమునకు సంస్కారలాభము కలుగుటకుగరించి అందరు మహాజనులు ఆలోచించి అచ్చటచ్చట సదుపాయములు చేయుటకు సంఘములు ఏర్పాటుచేసి కార్యము నడిపించిన యెడల తప్పవండ మేలు కలుగునని నా అభిప్రాయము. అట్లుకాని యెడల నెమ్మదిగా కార్యమునుగని దాని లాభమును విశేషించి చెప్పవలెను.

నెల్లూరుమండల ఉపాధ్యాయసభలు

ఈనెల 6 లేది ఇంకామారుపేట గ్రామములో నెల్లూరు తాలూకా ద్వితీయమాససభయు 20 లేది కొవ్వూరు గ్రామములో కొవ్వూరు తాలూకా చతుర్థమాససభయు 26 లేది కావలి తాలూకా మాససభ కావలి గ్రామమునను జరుగనున్నవి. 26, 27 లేదుల నెల్లూరుమండల చతుర్థమాససభ కావలిలో సమావేశము కానున్నది. వైసమావేశములకు వరుసగా తాలూకా మండలములయందు గల ప్రతిపాఠశాల యుపాధ్యాయుడును సార్వమైనంతవరకు సభలకు హాజరయి అచ్చటజరుగు కార్యక్రమమునందు పాల్గొన ప్రార్థింతులు. ఈదేశముల మాసాంత్యమున మనరాష్ట్రీయ మహాసభ క్రివిద్యాంగమంత్రిగారి ఆధిపత్యమున ఏలూరునందు జరుగబోవుచున్నది. కానయిచ్చట మనసంఘములలో గావించిన తీర్మానములను వారికిపంపి తత్ఫలయందును అంగీకరింపబడునట్లును మనసంఘమునకు అర్థకముగ గలిగిన దుస్థితిని బావుకొనగల సర్వప్రయత్నములకు వికమత్త్యముతో పాటుబడ యెల్లరును వినయభూయకముగ ప్రార్థించుచున్నాడు. ప్రతిజిల్లానుండి ఎక్కువ ప్రాతినిధ్యము రాష్ట్రీయమహాసభకు కావలసియున్నదిగాన తీర్మానముల వెంటనే ఆలోచింపకొరకాను.

మంచల్ల వెంకటేశ్వరు,
నెల్లూరుమండలసంఘకార్యదర్శి.

గ్రామ నిర్మాతలు

20 మూలల డబ్బీ 1-కి రు. 0.2-0
రక్షచేవనములు, బంకవిరేచనములు, జీవవిరేచనములు, అజీర్ణవిరేచనములు, నీటివిరేచనములు, మొదలగునవి ఈ మూలలను మూడుపూటలు పీచించిన తోడనే నిలిచిపోవును. పీచిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. తెలుగు సుఖ ముచ్చును. అమ్మతాంబూలం డిప్రో, ముదరాను - బొంబాయి.

వృత్తాంతలేఖలు

దివితాలాకా వార్తలు

(ఒకవిలేఖరినుండి)

డిప్యూటీ మున్సిపల్ కమిషనరు

అవనిగడ్డ డిప్యూటీ మున్సిపల్ కమిషనరు అనుపేరుతో ఒక కోర్టు బంధులలో స్థాపించిరి. దివిసీపరయ్యులు బందరు కోర్టువని మీద పెట్టుట చాలాదుర్భలముగా వుంటున్నది. ఇదివరలో యిచ్చుట రయతులు యెన్ని సుపాజర్లు యిచ్చుకొన్నను కోర్టును అవనిగడ్డకు మార్చలేదు. ఇచ్చుట కోర్టుకు అద్దెలేకుండా మెజిస్ట్రేటు ఆఫీసుయిచ్చెదమని దివిసీపరయ్య వ్రాసినట్లు తెలియచున్నది. కోర్టును అవనిగడ్డకు మార్చుట ముఖ్యపరము.

జిల్లాబోర్డు క్రొత్తగావేయబోవు రైలులైనను

జిల్లాబోర్డువారు గుడివాడనుండి నర్సాపురముకు ఒక చిన్న ఆయోమార్గమునువేయ నుద్దేశ్యములతో యున్నట్లున్నా ఆందువిషయమై బోర్డులో స్పెషల్ కమిటీ ఒకటియేర్పడినట్లు నన్ను ప్రతిపద్యమున తెలియవచ్చుచున్నది. దివి తాలూకా రైలు సెన్సు కింద సాబకు అధమ పక్షము 7000 యేడువేలరూపయములు పంపుచున్నది. ఈ తాలూకాలో సాబ్ కరమును బాలయేయుండియుండలేదు. జిల్లాబోర్డువారు ప్రస్తుతము నోపిదేవివద్దనుంచి ఆయోమార్గము ప్రారంభించి గుడివాడమీదుగా నర్సాపురముకు వేయుటయు తరుమయినవద్దలి.

అవనిగడ్డలో హైస్కూలు

జిల్లాబోర్డు వారు అవనిగడ్డలో నాలుగు సంవత్సరముల క్రిందట మధ్యమతరగతి పాఠశాలపెట్టిదానిని యీ సంవత్సరమే కొద్ది నెలలక్రిందటనే హైస్కూలు చేసివారుగాని దైర్యము యింకా రిక్కివను యిచ్చలేదు. స్కూలు రిక్కివను మంజూరుచేయుట అత్యవసరమని విన్నవించుచున్నాము.

దో పి డి

అవనిగడ్డ గొప్పరయతు శేషమైనుంచి అవనిగడ్డకు, 50) రూపాయలతో వచ్చుచుండగా కొందరు వచ్చి వారినిపట్టుకొని పయకను యెత్తుకొనిపోయినట్లు కొద్దిరోజులక్రిందట పోలీసు వారియెదుట రిపోర్టుచేసినారు. కేసు డిప్యూటీ కలెక్టరువిద్దుట విచారణలో వున్నది.

మాధవరం

(ఒకవిలేఖరి)

కృష్ణాజిల్లా నందిగామ తాలూకా మనగాల జుట్టేలు మాధవరం ప్రేక్షకసమాజం కార్యదర్శిని అయ్యదేవర బాలా త్రిపురసుంపంపయ్యగారు కార్తీక శు 15 రోజున జేకోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారిచే స్థాపించబడిన భారతి యను మాసపత్రికకు చందాను కోరగా అతిసంతోషముతో ఏమి తెలియనిస్త్రీలు ఇచ్చిన విరాళములు.

కందిమల్ల లచ్చయ్య 0-8.0, కందిమల్ల లక్ష్మీదేవయ్య 0.4-0, వోరుగంటి వీరయ్య 0.2-0, నల్లపాటి వెంకయ్య 0.2-0, కొండా చంద్రయ్య 0-2.0, వజ్రపు లక్ష్మీనరసయ్య 0.1-0, యాగా వీరయ్య 0.2-0, బమ్మ చంద్రయ్య 0.2-0, యాగా కోటయ్య 0.2-0, యాగా నరసయ్య 0.2-0, కొత్తూరు వెంకట్రామయ్య 0.2-0, ఆరనపల్లి లక్ష్మీకాంతయ్య 0.1-0, కనమర్ల పూడి రంగయ్య 0.1-0, చెల్లా ఆడయ్య 0.1-0, తెడ్డా శీతారత్నం 0.2-0, కక్కిరేణి లక్ష్మీ 0.2-0, నల్లపాటి లక్ష్మయ్య 0.2-0, తోట కనకయ్య 0.2-0, చెన్నూరు రంగనాయకయ్య 0.2-0, తోటమంగయ్య 0.2-0, శేఖం లలితాంబ 0.2-0, కంది బండ లక్ష్మీనరసయ్య 0.2-0, భీమవరపు పాపయ్య 0.2-0, యాగా కృష్ణయ్య 0.2-0, యాగా చూడయ్య 0.2-0, తెడ్డ వెంకయ్యగార్లు 0.2-0, గోళ్ల ఆదిలక్ష్మిగారు 0.2-0, కాండ్లూరి శేషయ్యగారు 0.2-0, పల్లపల్లి లక్ష్మయ్యగారు 0.2-0, తులశి రంగయ్య 0.2-0, నూపల్లెపల్లి లక్ష్మీనరసయ్యగారు కక్కిరేణి రంగయ్యగారు 0.2-0 చిలుకూరి రాజయ్యగారు 0.4-0 కందిమల్ల తిరుపతియ్య 0.2-0, వెంపటి నాగయ్యగారు 0.2-0 తోట జాలయ్యగారు 0.1-0 కనమర్లపూడి రామయ్యగారు 0.2-0 బ్రహ్మదేవుల తిరుపతియ్య 0.2-0 తులశి లక్ష్మీనరసయ్యగారు 0.2-0 కాండ్లూరి వెంకటయ్యయ్య 0.2-0, గుండా వెంకయ్యగారు 0.2-0 సంగపు నరసయ్య 0.1-0 సంగపు మహాలక్ష్మి 0.1-0 నల్లపాటి జాలయ్య 0.2-0 భీమవరపు కనకయ్యగారు 0.2-0 యాగా లక్ష్మీనరసయ్యగారు 0.1-0 యాగా కృష్ణయ్య బాల

కు 0-1.0 గన్నవరపు అచ్చయ్య 0.2-0, కందిమల్ల రామయ్య గారు 0.4-0, వంకాయలపాటి సుబ్బయ్య 0.2-0, నల్లపాటి కోటయ్యగారు 0.2-0 కక్కిరేణి సీతయ్య 0.2-0 కందిబండవారయ్య 0.1-0 భండారు రంగయ్యగారు 0.1-0 చిట్టిపాటి వెంకయ్య 0.2-0, శేషగుంట్ల మట్టపర్తి 0.2-0, గుండా లచ్చయ్యగారు 0.2-0 రాళ్లబండి అలివేలయ్య 0.2-0 శేషం కారదాచేరి 0.1-0 చందా మొత్తం రు 7.8-0 లో చందా 5 రులు పోను మిగతా 1.8-0 గాంధీపూజానిధికి చేర్చవలయునని కోరుతున్నాను.

ఘంటసాల (దివితాలాకా)

(ఒకవిలేఖరినుండి)

బాలకృష్ణయ్యని వర్గంత్వత్వము

నవంబరు 26:—శ్రీయత గౌరెపాటి బాలకృష్ణయ్యగారు పదునెనిమిది ఏండ్ల ప్రాయముననే సర్వవస్తుడై తమ బంధుమిత్రులను వీడి వరలోక గతులైరి. ఆయన జాపకార్థము ఈ నెల 28 వ తేదీన శ్రీరామమోహన గ్రంథాలయము తరఫున ఆయన వర్గంత్వత్వము జరుపబడెను. వారి బంధుమిత్రులయొక్కయు గ్రంథాలయ సభ్యులయొక్కయు ఛాయాపటము తీయబడెను. మధ్యాహ్నము సుమారు 8 గంటలకు మంగళవాంఛద్యములతో నగంపంక్తి రసము జయలడేరెను. సాయంత్రము 5 గంటలకు బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలలోపాధ్యాయులు మ. రా. శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ కవిగారి అధ్యక్షత క్రింద సభ జరిగెను. ప్రార్థనలతో సభ ప్రారంభమయ్యెను. ప్రథమమున శ్రీయత గౌరెపాటి బ్రహ్మయ్యగారు క్షుప్తముగ ఈయన జీవితచరిత్రలోని ఉదారాశయములను వివరించుచు ఇతని ఆకస్మిక మరణమునలన గ్రామమునకు తీరనినష్టము వాటిల్లినదనిరి. తదుపరి అధ్యక్షులు ఈయనకుని సద్గుణములను అద్భుతమేకాశక్తిని ప్రశంసించుచు మాట్లాడిరి. పిమ్మట చింతలపాటి లక్ష్మీపతి కాస్త్రీగారు జీవిత పరమార్థమును గూర్చి కొంతగ ముచ్చటించిరి. అధ్యక్షులు తమ అంత్యోపన్యాసము నందు ఈయనకుని పేర రూ 200 లు కాశ్వరే నిధిని సమకూర్చువలెనని కోరిరి. బాల బాలికలకు ను నాలు పోటీపక్షిలో ఉత్తీర్ణులైనవారికిని బహుమతు లివ్వబడెను. అధ్యక్షులకును ఉపన్యాసకులకును కృతజ్ఞతాభివందనము లర్పించబడినపిమ్మట సభ ముగిసెను.

శ్రీ కా. నాగేశ్వరభిద్దరు పరిశ్రేమాలయము

ఈ భిద్దరుపరిశ్రేమాలయము చేయుచున్న పనిని గూర్చి ఇదివరకు తెలియింపగా. ఈ పరిశ్రేమాలయములోని వగ్గములమీద మంచుబట్ట తయారుగుట్ట యావత్తు జిల్లాభిద్దరుభిద్దరుకు విక్రయించబడుచుండెడిది. కాని ఇటీవల భిద్దరుభిద్దరులలోకూడ విడుదల పందిమంగనండులచే భిద్దరుభిద్దరులకు ఉత్పత్తి దారులనుండి భిద్దరు భిద్దరు చేయుట లేదని వినుచున్నాము. అందుచే ఈ పరిశ్రేమాలయం వారు రాష్ట్రీయ భిద్దరుభిద్దరువారిని రూ-2000ల దుణుగురికి త్వరలో రాష్ట్రీయభిద్దరుభిద్దరువారు ఈయనము మంజూరుచేసి పరిశ్రేమాలయంవారికి తన ప్రాంతానా మిచ్చెదరుగాక.

శ్రీరామమోహన పుస్తకభాండాగారము

ఈభాండాగారము ప్రస్తుతము హీనస్థితిలోనున్నది. మూలధన కేమియు లేదు. జాతీయవిశాసమునకును ప్రజాసామాన్యమును విజ్ఞానవంతులగు నోనరింపటకును గ్రంథాలయములు ఏరమోత్కొన్నసాధనములని వేరుగజేప్పనక్కరలేదు. గ్రామస్థులందు పోషకులుగజేరి వివిధ చందాలనొసగి గ్రంథాలయాభివృద్ధి తోడ్పడగోరుచున్నాము.

లక్ష్యపత్రీపూజ

పురాతన ప్రసిద్ధిజెందిన మాయూరి శ్రీజలధీశ్వరస్వామి వారి ఆలయములో ఈసంవత్సరము మాస శివరాత్రినాడు లక్ష పత్రీపూజ కడుభక్తి శ్రద్ధలతో జరుపబడెను.

కాలమానము

మాతాలాకా కాలమానము ఇంతవరకు సరిగానేయున్నది. వర్షములు సన్యాసకూలముగనున్నది. ఇకమందుతురియు వర్షములు పైరులకు నష్టముకలుగజేయునని రైతు లడుకొనుచున్నారు.

మదనపల్లి

(ఒక విలేఖరినుండి)

కాలమానము

డిశంబరు 2:—కొలదిదినములనుండి వర్షముతురియుచుండి నిన్ను నేడు నిలిచినది. నవతటాకములకు కొంతనీరు వచ్చినది. రైతాంగమునకు కొంతసంతృప్తి కలిగినది.

పరనమందిరము

శ్రీగిరిరాజు పరనమందిరము నెలకొల్పబడి నుమారు నాలుగుమాసములు కావచ్చినది. బరనమందిరముతోబాటు శ్రీ

గిరి రాజు భర్తగ్రంథాలయము కూడ జరుపబడుచు దినదినాభివృద్ధి నొంది విరాజిల్లుచున్నది.

నూలుచందా

మహాత్మునికి ప్రతిమానమును 6,7 గురి కంటే ఎక్కువమంది నూలుకానుకలు సమర్పించుకుంటు కోచనీయము. కారణము కావలసినరాటుములు, ప్రతి మున్నగుపరికరములు లేకపోవుటయే. నూలుపంపుటకు, మహాత్మునితపః ప్రభావమున విద్యార్థులు, మరీపలపురు నుత్సుకలై యుండియు తగినపరికరములు పండుబాటులో లేనందున నిడుత్సాహపరులగును, ఆకోరింగులుగను కావలసి వచ్చినది. భిద్దరుభిద్దరువారు తన శ్రద్ధవహించిన యట్టిలోపములను తొలగింపగలరనుటకు సందియములేదు.

భిద్దరు

సుమారు జనవరిమాసమునుండి యంతవరకు 1000 రూపలక్షైకభిద్దరు కర్షు అయినది ఇంతతక్కువయగుటకు కారణము, భిద్దరు సరకు లేకపోవుటయే. ఇది శ్రావల లోపముకాదు. మొదటినుండియు భిద్దరభిమానులును, కావలసినవారును వ్యక్తిగ యితరగ్రామీయులైన ఆధారవడి తెచ్చుకొనుచున్నారు. ఇకనైనను భిద్దరుభిద్దరువారు యిట్టి స్వల్పలోపములను నివారణచేసి భిద్దరు నిర్మాణకార్యక్రమవాస్తవిక తోడ్పడ ప్రార్థితులు. భిద్దరు లేదనులోపమును తీర్చెదరుగాక యని కోరుచున్నాను.

విద్యార్థి మహాసభ

లోగడ ఆంధ్రపత్రికలో విత్తూరు దత్తవంశులముల కోక విద్యార్థిప్రథమమహాసభజరుపబడిన యావత్తేకతనుగూర్చి ప్రకటించ బడియుండెను. ఇతరమండలములనుండి పలువురు విద్యార్థులు వీరియుద్వమప్రయత్నములకు తోడ్పడునట్లు లేఖలను వ్రాసినందున 31-10-24 వ తేదీని వదనపల్లి అన్నిపాఠశాల విద్యార్థులను కలిసి యొకసంఘ మేర్పరచి జనవరిమాసములో నుదనపల్లిలో ప్రథమమహాసభ జరుపునట్లు తీర్మానించినారు. కొన్నిసంవత్సరములపూర్వ ముండిన యుజనమహాసభను పునరుద్ధరించుటయే వీరియుద్దేశ్యము. తత్కార్యనిర్వహణమునందు కమిటీవాదు నిమగ్నులై యేర్పాటు జేయుచున్నారు. ఏలూటి సహాయముకాని సలహాలనుగాని యిచ్చువారకు కమిటీతరఫున కార్యదర్శులగు యస్. గోవిందరావు, పి. నారాయణరెడ్డి, మదనపల్లి కాలేజివిద్యార్థులు, కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనములతో స్వీకరింపగలరు.

డాక్టరు బెనెంటుగారు

డాక్టరు బెనెంటు, డి. కృష్ణమూర్తి ప్రభృతులు డిశంబరు మాసము 10 ది లోగా మదనపల్లి వచ్చునట్లు తెలియచున్నది.

అరండేలో జన్మదినోత్సవము

దివ్యజ్ఞానసమాజసభ్యులలో ముఖ్యులును, డాక్టరుబెనెంటుగారి ముఖ్యశిష్యులునగు జి.యస్. అరండేలోగారిజన్మదినోత్సవము మదనపల్లి తత్వజ్ఞాన కళాశాలలోపాధ్యాయ విద్యార్థులచేత 1-12-24 వ తేదీన జయప్రథముగ జరుపబడెను. నాటి దినము కళాశాల మాయబడెను. ఉదయము 8 గంటలకు స్కూలు ర్యాలి జరిగినది. తరువాత కాలేజీ ఆవరణ మునందుండు మైదానమున అరండేలో గారు మన దేశమునకు విద్యా, మత, సాంఘిక విషయములందు చేసిన, చేయుచున్న సేవకు గురించియు అంగమున కళాశాల ప్రాసెస్ రూపవ్యసించిరి. ఒక రిద్దరు విద్యార్థులు అరండేలుగారి గుణగణములను గురించి ప్రశంసించుచు, వారు విద్యార్థులగు యువకులకు మార్గదర్శకులని వ్రాసినదానిని చదివిరి. మధ్యాహ్నము జరిగిన సోషల్స్ లో బాల బాలికలు, నుపాధ్యాయులునుపాల్గొనిరి. తరువాత అల్పాహారపు విందుసంగబడెను.

నాటకము

రాత్రి 9.30 గంటలకు, విశాలమైన వసంతభవనమున చాచా నాటకము విద్యార్థ్యపాధ్యాయులచేత చక్కగ ప్రదర్శింపబడెను. టికెట్లులేవు. సభికులచే భవనమంతయు నిండియుండెను. అంగమున జ్యూలియస్, సీజర్, బ్రహ్మశ్రీ, చిలకమర్రి, లక్ష్మీనరసింహముగారి గయోపాఖ్యానమును, ఉర్దూ భాషయందు కొన్నిరంగములును ప్రదర్శించి సభికుల నానందింపజేసిరి. నాటకకళాభివృద్ధి తోడ్పడుచున్నందులకు కళాశాలాధికారులు ప్రశంసార్హులు.

కొకినాడ

(స్వ కీయ విలేఖరి)

భాండాగారమునకు గ్రాంటు ఇయ్యనీయకపోవుట కాకినాడ 1 వ డిసెంబరు:— శ్రీ. కొ. రా. వెం. కృష్ణారావు ధర్మపుస్తక భాండాగారమునకు ప్రభుత్వమువారు ఒక సంవత్సరమునకు ప్రథమమున గ్రాంటు నిచ్చిరి. ఈభాండాగారము మిగుల ముఖ్యమైనదనియు ఉపయోగకర మైనదని

యు ప్రభుత్వమువారు గ్రహించియుండిరి. ఉద్యోగియులు ప్రభుత్వమునకును మాడ భాండాగారమును దర్శించి చాలమంది అభిప్రాయముల నిచ్చియుండిరి. మ్యూనిసిపాలిటీ వారు సం॥ కు రూ 850 లు చొ॥ 8 కింగ్రూండుల సాంక్షిక చేసియుండిరి. ప్రాముఖ్యత వహించిన యీ పెద్దభాండగారము నకు మరల గ్రాంట్ యిచ్చు క పోవడ మేకాకుండ కాకినాడ తాలూకాలో ధర్మాసాల సాలు 13 రూ 50 లు చొ॥ యిచ్చుటకు తీర్మానించినపుడు అది యవ్వరాదని ప్రభుత్వము వారు ఉత్తరువు చేసిరి. ఇందులకు కారణము బోధ్యమే తగినంత ఘోష్య లేవు గనుక యివ్వబోలేదనిరి. ఈస్వల్పసామ్యరూపాయలు 50 లు లేకపోలేదు. అందుచేత మంజూరు చేయవలసినదని ప్రభుత్వమువారిని బోధించారు కోటి. కాని చెనుకటి అభిప్రాయమును మార్చుకొనలేదుని ప్రభుత్వమువారినిరి.

ధర్మా. వెంకట్రావుగారు

ధర్మాపూడి వెంకట్రావు గారు కాకినాడ తాలూకాలో నడుచుచున్న ఎన్నుకొనబడిన అభ్యుదయ ఆయన మూడవ ఖాతా క్రిందట అభ్యుదయ పనిని స్వీకరించిరి.

రంపఅడవులు

రంపఅడవుల విషయమై జరుగుచున్న యేర్పాట్లలో ఆ క్షణి సందర్భములను పరిశీలించి నిశ్చయపంపుటకు ఆఫీసు ప్రత్యేకముగా నొకజిల్లాఫారెస్టు ఆఫీసర్ నేర్పరుచుటయొక్క అవసరమును తెలుపుటకు యీజిల్లా ఫారెస్టు ఆఫీసరు నియమించబడినది. అప్రదేశములో యల్లవరం పంచాయతీ పోలవరం పంచాయతీ విజయలను యిప్పటి వీజిన్ బాగముల కలియును.

కాగితపుయంత్రాలు

రాజమహేంద్రవరములో పెట్టిన కాగితపు మిల్లులకు గూర్చి ఎంతవరకు లాభదాయకమోనువిషయమును యోచించుటకు, పరిశ్రమలదైర్ఘ్యము ఇద్దరుజిల్లాఫారెస్టు ఆఫీసర్లును ప్రభుత్వపు పట్టు అనుభవజ్ఞులును చిచ్చి పరిశీలించిరి. ఇది బహుశః యీపేరుమిల్లులకు ప్రభువువారు సాంక్షిక చేయబోవు అప్పునంబంధములో వర్చి లోనుచున్నది.

గోదావరి ప్రాథమిక విద్యసంఘము

లోకల్ బాడీలు ప్రైవేటుశిక్షకుల పోషించుచున్న పాఠశాలలలో ప్రైవేటు శిక్షకులను ముఖ్యముగా గూర్చి ఏపాఠశాలలో అట్టివి పెట్టుటకు విలసిల్లినాచింది తెలియబరచలేదని ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరువుచ్చినది. అందునగూర్చి తమ అభిప్రాయములను తెలియజేసినదని జిల్లాలోని లోకల్ బాడీలకు ప్రైవేటు శిక్షకులను గోదావరిమండల ప్రాథమిక విద్యాసంఘమువారు వ్రాసికొనిరి. దానివిషయమై మొన్నటిసభలో సంఘమువారు చాలించిరి. దైర్ఘ్యము ఆఫీసు ఇంజనీర్లకు ఫలహానిచ్చిన ప్రముఖ వ్రాయకొనిరి మెంటరీ స్కూలుకు ప్రైవేటు శిక్షకులు పెట్టుటకు విలులేదనియు, హైస్కూల్లో సంబంధించిపెయింతు తే బాగుండుననియు అభిప్రాయముగా సంఘమువారు చాలించిరి.

నిమ్మలూరుకొండ 9 కులములకు చెరుగిరిగిరియు 81 కులములు ఎట్లు క్రొత్తగా చేర్చబయి దుర్గిరాల నూర్యప్రకారావుగారు సంఘమువారు రూ॥ కొత్తవి 81 ని జిల్లాలో ఉన్నవనియు అందులకు చేసినవియు సమాధానము నొసంగబడిరి.

ప్రాథమిక పాఠశాలలో వెంగళికి దైర్ఘ్య మేధా ప్రకారం బోధనచేసినందువలన భిన్నభిన్న భంగశీరముగా నున్నదనియును, తెలుగుబోధనగా జరుగుటలేదనియు అందువలన పూర్వపుపద్ధతి ముగా అక్షరములు, గుణితము, మాటలు బోధించుటకు అంచనలసినదని జిల్లా విద్యాసంఘమువారిని విద్యార్థి భాగిను, రామచంద్రపురం తాలూకా ప్రాథమిక ఉపాధ్యక్ష మేనేజర్ల సంఘమువారు కోరిరి. ఈవిషయమై సంఘసభ్యులకు వచ్చినది యీపురాతనపద్ధతి మంచిది కాదనియు తుకము కాదనియు జిల్లావిద్యాధికారి అభిప్రాయమిచ్చెనుకీ విశదముగా సంఘాధ్యక్షుడును దుర్గిరాల మార్గరావుగారును అభిప్రాయమిచ్చిరి. ఉపాధ్యాయసంఘ కోరికకు అనుకూలముగా, యీసంఘమువారు తీర్మాని తీర్మానమునకు, 8 మంది అనుకూలరు, 1 రు ప్రతిహేతురు తలుపును.

డబ్బీ 1-కి కుప్పకు మై రు. 0-8-0

శుభ్రము పొడలు, బొటంపు, నలుపు, స్తుతకు రాయటకు ఉపయోగము. అమ్మతాంబసం డిపో, మద - బొంబాయి.

నరసాపురం

(స్వీయవిలేఖరి)

కాలమానము

నవంబరు 30:— కాలమాన మిచ్చుచు చాలా పాడుగా నున్నది. వ్యవసాయ విస్తారముగా గ్రామములో ప్రబలినది. మాకింకను వర్షములు కురియుచుండుటచే ఇప్పుడు పండినపంటకు నష్టము కలగవచ్చును.

గో వ ధ

కలకత్తాలో స్థాపించబడ్డ గోసంరక్షణసభవారు గోవధ వలన పశువులసంఖ్య యేలేట తగ్గిపోవుచున్నదనియు వ్యవసాయాదులకు తగుసౌకర్యములు లేనందునను అందువలన గోవధను మానిపించవలెను. కాన లోకల్ బోర్డుల ఆప్తున్న జిల్లా మున్సిసిపలు ఆప్తున్న ఫాని కాధికారులను గోవధను నిరోధించి అధికారము కలుగులగున మార్పుచేయవలసినదని ప్రతితాలూకాబోర్డులకును మ్యూనిసిపల్ కంఘములకును సర్క్యులర్లను క్రిందటి సంవత్సరము మొదట పంపిరి. ఈసంగతి మాతాలూకాబోర్డు మీటింగులో క్రిందటి సం॥ ఆనగా 27-7-28 తారీఖున విచారణవరాగా అట్టితీర్మానమును ఆనాడు గావించి గవర్న మెంటుకు. పంపిరి. కాని గవర్న మెంటువారు 19-9-28 సం॥ లో వారీచేసిన అర్డరులో అట్టిమార్పును చేయుటకు వారంగీకరించలేదు. మద్రాసు గవర్న మెంటువారు రవంగీకారమును జూని కలకత్తాగోవధసంఘమువారికి మాతాలూకాబోర్డును తెలుపగా అసంఘమువారు తిరిగి అతీర్మానమునే యీసంవత్సరముకూడా చేసి గవర్న మెంటువారిని నేడవలెనని వ్రాయగాం మాతాలూకాబోర్డు వారు క్రిందటిమీటింగులో తిరిగి అట్టితీర్మానమునేచేసి గవర్న మెంటుకు పంపుచు వైగా మా జిల్లాలో నన్న ఎమ్. ఎల్. సి. లకుగూడా యీకాగితముల నన్నిటిని పంపిరి. అందుమీదట జి. డి. సామ్యూలు బి. ఏ. బి. ఎల్ గారు కాననసభలో దీని విషయమై ప్రశ్నించెదమని మాతాలూకాబోర్డువారికి వ్రాసినది వినుటకు సంతసించుచున్నాను. వారికి కాననసభ్యు లందరు నమామ మగుదురని నమ్ముచున్నాను.

మరణము

సాల్మ నబుయిస్సెవ్వురుగానుండి పింఛెడినకొనిన ఉత్పలమనగోపాలముగారు క్రిందటిగురువారములోజాన పరమ గతినిజెందిరి. వీరు మారేపువిషయమై చాలాపాటుబడిరి. మారేపును అభివృద్ధిచేయవలెననియు పెద్దపేదలను యిచ్చుటకు వచ్చువారున చేయవలెననియు పోట్లఅధికారులతోనున్న గవర్న మెంటువారి తోను పిప్పింకంపెనీలతోను ఉత్తరప్రభుత్వ తరములు నడుపుచునే యుండేవారు.

ఉద్యోగపుసంగతులు

మా పలు కలెక్టరుగారకు వెంగోదాయన్ గారు బి. సి. ఎస్. మిలిటరీ ట్రయినింగునిమిత్రము తిరుమహాలక్ష్మి వల్లగా ఆయుసానే ఒక నెల భీరువరం డివిజనల్ ఆఫీసరుగారిని అంజివి జనుచార్జీగూడ చూచుచుండవలెనని ఆజ్ఞాపించిరి.

వేములదీవి ప్రాజెక్టు

ఈనెల 28 వ లేదీని ఆంధ్రపత్రికకు వెంకట్రావుజ్జాబ్ధురుగారు పంపినతంతిని చూచితిని. నేను ఈనెల 20 వ లేదీని ఆంధ్రపత్రికలో ప్రచురింపజేసిన వేములదీవి ప్రాజెక్టు విషయమైన సంగతులు యావత్తు నిరాధారములు, గత్యధారములు, వ్యక్తకరములు నైయున్నవని సదరు వెంకట్రావుజ్జాగారు తంతిమూలముగా మీకు తెలియజేసిరి. కాని తంతిరువాత

వాణిజ్యరణవటి:—సంసారసౌఖ్యమునకు రామబాణము వంటిది. ప్రాచీన ఋషులకాలమునుండి భాతువృద్ధికి జయభేరి మోగినది. ఆంగ్లఆయుర్వేద ఓషధులు గల సిద్ధావధము. ఒక మోతాదునకే గుణమిచ్చునది. అనేకులువాడి పరీక్షించినది. ఎంతవలెనని వీర్యమునైనను గట్టిపర్చి స్వస్థముతోను మూత్రములోనుపోయెడి శుక్లవర్ణమును మాన్పును. ముసలితనమును, నల్లంపకత్వమును పారదోలి సంసారసౌఖ్యమును, సంతానభాగ్యమును ఇచ్చి పుత్రమలకు సంపాదమును, స్త్రీలకు ప్రేమనుగల్గించును. స్త్రీలలోతచే గలగునీరసము, కాన్యూలగుట వోనడచి చక్కని నరపటుత్వముచ్చును. మీ యుత్తరములు రహస్యముగా నుంచుడును. 40 మాత్రలు రు 2-0-0 పోస్తేజేర.

ఆయుర్వేద రత్న డాక్టరు ఆచార్యులు, ఆయుర్వేద రసాయనశాల, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

మీ పత్రికకు కామ ప్రాతములముగా పలనాయకములు నేను వ్రాసినట్టివి స్వప్నముగా వేగొనెదరేమోయని యంత వరకు చూచుచుంటినిగాని తంతిరువాత ఆపద్ధతిని వారసలంబింపలేదు. అయినప్పటికి వెంకట్రావుజ్జాగారికి ఇంకొకసారి సావకాశ మిచ్చిన బాగుండునని వాక్కు తోచి ఏయేసంగతులు నేను వ్రాసినవి అబద్ధములోతక్షణమే ఆంధ్రపత్రికలో స్వప్నముగా తెలుపవలెనని కోరుచున్నాను. బాయంటుఇకాన్వేక్ష ను అయినతరువాత కంపెనీవారికి ప్రతిమూలమైన ఉత్తర్యులేయియు వచ్చియుండలేదని వెంకట్రావుజ్జాగారు తంతిలో తెలిపిరి. ప్రతిమూలమైన ఉత్తర్యులు వారికిదివరకే వచ్చియున్నవని నేను 20 వ లేదీ ఆంధ్రపత్రికలో వ్రాసియుండలేదు. నేను 20 వ లేదీ ఆంధ్రపత్రికలో వ్రాసినసంగతి యేమనగా కంపెనీవారు తగినంతలేడ్ల పుచ్చుకొనుచున్నట్లు కనబడుటలేదని తెలియబోర్డు వారికి మా కలెక్టరు గారు రిపోర్టు పంపింట్లు వింటిని. ఇందులో కంపెనీ వారికి ప్రతిమూలమైన ఉత్తర్యు లేదివరకే వచ్చియున్న వని యెచ్చట నున్నదికీ ఎట్లు అనుకొనవచ్చును? బాయంటు యిచ్చెన్నేను అయినతరువాత కలెక్టరుగారి వద్దనుండిగోని బోర్డుయొద్దనుండిగాని ఉత్తర్యులువచ్చినదాకా ఉండి ఆఉత్తర్యులను ప్రతీకలకు పంపినచో సమంజసముగా నుండెడిది. నేను 20 వ లేదీ ఆంధ్రపత్రికకు వ్రాసినసంగతులు వాటాదారులకోరకు మాత్ర మయియున్నవి. వాటాదారులు కూడా నేననుకొనినయట్లే నుంటూరులో సమావేశమైయుదు యేమిచేయవలెనో ఆలోచించుచున్నట్లు వినుటకు సంతసించుచున్నాను. ఒక్కమాతనమాత్రము యిచ్చటివాటాదారులకు తెలియబరచుచున్నాను. వారు వెంటనే కృష్ణా కలెక్టరుగారినిచ్చి బెజవాడలోనున్న మాపరింటెండింగు యింజనీయరు గారినిచ్చి కలుసుకొని వారితో మాట్లాడిచ్చి వారు తెలియబోర్డును చీపుయింజనీయరుగారినిచ్చి పంపిన రిపోర్టులకు న్ను అందు ఆప్రెయిజికారులతీర్మానములకును నకళ్లను సంపాదించి ముందుజరుపవలసిన సంగతిని గురించి ఆలోచింపవలెను. కంపెనీ అభివృద్ధివిషయమై అప్పుడు వాటికర్తవ్యను దీసికొనినను తీసుకొనవచ్చును. అందుకు అర్హులైయుండురు.

ఎలక్ట్రిక్ పాకెట్టు దీపము

సాధారణముగా ప్రతిదీపము బాటరి, బల్బుతో సహా ధర 1 కి రు 2-8-0. వైన తెలుపబడినది పెద్దతెమ్మగలది 1 కి ధర రు 8-0-0. స్కాట్ దీపము (తెల్లని, ఎట్టని, ఆకపచ్చ తెమ్మగలది) 1 కి ధర రు 2-8-0. నైట్ దీపము 1 కి ధర రు 5-0-0. చేతిలాండ్ 1 కి ధర రు 5-0-0. ప్రత్యేకముగా బ్యాటరీ నెల 1 కి రు 0-12-0, బల్బు 1 కి ధర రు 0-6-0. ఆటోమాటిక్ సిగరెట్లైట్ ధర 1 కి రు 2-0-0. సాదా సిగరెట్లైట్ 1 కి ధర రు 0-12-0. బి. సి. చార్జి ప్రత్యేకము. రిక్వీరిటైన వ రకశాల, కపాలపెట్టె నెం. 85, మద్రాసు.

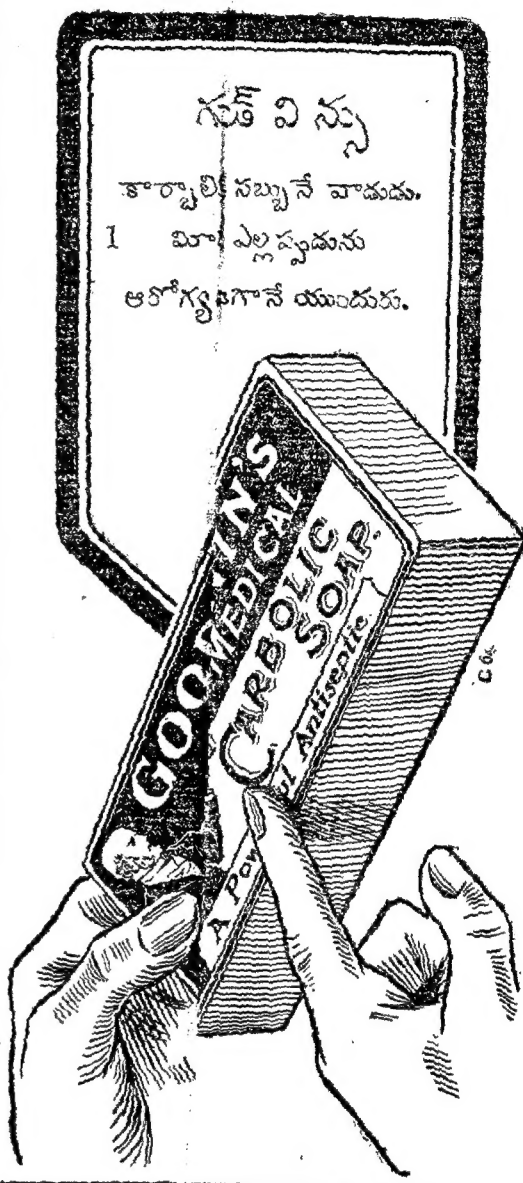
దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి నెల రు. 0-2-0 డెజ్ 1 కి 1-4-0 ఈకాశచూరముతో సంధుతోనుబులన చిగుళ్లు గట్టిపడును. అల్పమండి రక్తము కారకుండును నోటువర్ణంధములేక చూండును. పండ్లుమత్తములతో తెల్లగా నుండును. అమ్మతాంబసం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక కార్యాలయమున గౌరవ ఆమోదములు

భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	1	0	0
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	2	4
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	0	6
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	0	6
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	0	8
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	0	4
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	1	8
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	0	4
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	1	4
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	0	8
భారతదేశమున ప్రథమముగా ప్రచురించిన పత్రిక	...	0	12

మనం జిత్తుము
సంతకము నిజము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక
సంతకము నిజము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక
సంతకము నిజము

మనం జిత్తుము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక
సంతకము నిజము

వెలపల్లెలు! వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందినది

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక
సంతకము నిజము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక
సంతకము నిజము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక
సంతకము నిజము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక
సంతకము నిజము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక
సంతకము నిజము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక
సంతకము నిజము